

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
FINANSŲ IR MOKESČIŲ KATEDRA**

GRETA PIVORIŪNAITĖ

**UAB „SCANIA LIETUVA“
PELNINGUMO ANALIZĖ
Magistro baigiamasis darbas**

**Vadovė
doc. dr. D. Daujotaitė**

VILNIUS, 2011

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
FINANSŲ IR MOKESČIŲ KATEDRA

UAB „SCANIA LIETUVA“
PELNINGUMO ANALIZĖ
Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 621N30005

Vadovė
doc. dr. D. Daujotaitė
2011 12 03

Recenzentas

Atliko
FVmns0-01 gr. stud.
Greta Pivoriūnaitė
2011 12 08

VILNIUS, 2011

TURINYS

ĮVADAS	6
1. FINANSINĖS ANALIZĖS IR PELNO BEI PELNINGUMO TEORINIAI ASPEKTAI	8
1.1. Finansinės analizės samprata ir rodikliai	8
1.2. Pelno samprata ir analizės teoriniai aspektai	13
1.2.1. Pelno sudėtis.....	14
1.2.2. Išorinių ir vidinių veiksnių, darančių įtaką pelniui, teoriniai aspektai	17
1.2.3. Pelno (nuostolių) ataskaitos analizės teoriniai aspektai	18
1.3. Pelningumo samprata ir rodiklių klasifikavimas	19
1.3.1. Pardavimo pelningumo rodikliai	21
1.3.2. Turto pelningumo rodikliai	24
1.3.3. Kapitalo pelningumo rodikliai	27
2. UAB „SCANIA LIETUVA“ PELNINGUMO ANALIZĖS METODOLOGIJA	31
3. UAB „SCANIA LIETUVA“ PELNINGUMO ANALIZĖ.....	35
3.1. UAB „Scania Lietuva“ bendra charakteristika.....	35
3.2. Pelno (nuostolių) ataskaitų absoliučių dydžių analizė	37
3.3. Horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė	40
3.4. Vertikalią pelno (nuostolių) ataskaitų analizė	45
3.5. Pelningumo rodiklių analizė	50
IŠVADOS IR SIŪLYMAI	54
LITERATŪRA	57
ANOTACIJA	60
ANOTATION.....	61
SANTRAUKA.....	62
SUMMARY.....	64
PRIEDAI.....	66

LENTELĖS

1 lentelė. Finansinių santykinųjų rodiklių grupavimas užsienio autorių darbuose.....	10
2 lentelė. Finansinių santykinųjų rodiklių grupavimas Lietuvos autorių darbuose	11
3 lentelė. Pelningumo rodiklių formulės	33
4 lentelė. Pelningumo rodikliai.....	51

PAVEIKSLAI

1 pav. Finansinės analizės vieta ekonominėje analizėje	9
2 pav. Pelno (nuostolių) ataskaitos forma.....	15
3 pav. Pelno susidarymo procesas	16
4 pav. Pelniui įtaką darančių veiksnių klasifikacija.....	17
5 pav. Pelningumo rodiklių klasifikacija	20
6 pav. Pelningumo rodiklių klasifikacija (2)	21
7 pav. Turto pelningumo piramidinė analizė	26
8 pav. Nuosavo kapitalo pelningumo piramidinė analizė.....	30
9 pav. Pelningumo analizės modelis.....	31
10 pav. Pardavimo pajamų dinamika.....	37
11 pav. Pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dinamika	38
12 pav. Bendrojo pelno, veiklos sąnaudų ir tipinės veiklos pelno dinamika.....	38
13 pav. Kitos bei finansinės ir investicinės veiklos įtaka pelniui prieš apmokestinimą	39
14 pav. Grynojo pelno priklausomybė nuo pelno mokesčio	40
15 pav. Pardavimo pajamų pokyčiai.....	41
16 pav. Pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir bendrojo pelno pokyčiai	42
17 pav. Pelno pokyčiai.....	43
18 pav. Pardavimo pajamų struktūra ir pokyčiai	45
19 pav. Pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dalis pardavimo pajamose bei pokyčiai	47
20 pav. Veiklos sąnaudų ir tipinės veiklos pelno dalis pardavimo pajamose bei pokyčiai	48
21 pav. Pelno dalis pardavimo pajamose ir pokyčiai	49

IVADAS

Pelnas – kiekvienos pelno siekiančios įmonės pagrindinis tikslas. Tai rezultatas, kuris atspindi įmonės gebėjimą uždirbti kuo daugiau pajamų, patiriant kuo mažiau sąnaudų, todėl galima teigti, kad pelnas ir pelningumas – tai vieni iš pagrindinių rodiklių, apibūdinančių įmonės veiklą. Pats pelno dydis, iš pirmo žvilgsnio, atrodo gana informatyvus rodiklis, atskleidžiantis įmonės galimybes investuoti į verslo plėtrą bei potencialą augti, galiausiai parodantis, ar bus iš ko išmokėti dividendus, tačiau prieš darant skubotas išvadas svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad pelno dydį, kaip jau minėta, lemia įmonės uždirbtos pajamos ir joms uždirbti patirtos sąnaudos, todėl pelno bei įmonės veiklos vertinimą reikia pradėti nuo absoliučių pelno (nuostolių) ataskaitos skaičių analizės. Ši analizė padeda suprasti pelno susidarymo eigą bei absoliučių rodiklių pelno dydžiui daromą įtaką, o tai sudaro galimybę priimti objektyvesnius sprendimus, kurie galėtų lemti pelno augimą.

Norint įmonės veiklos efektyvumą įvertinti įvairiais aspektais, apskaičiuojant pardavimų, turto, kapitalo įtaką pelnui ar nustatyti įmonės konkurencingumą bei tęstinumo galimybes, vien pelno (nuostolių) ataskaitos absoliučių rodiklių analizės nepakanka. Daug išsamesnė informacija gaunama apskaičiavus santykinius pelningumo rodiklius ir juos palyginus su ankstesnių metų ar planiniais, taip pat vidutiniais šakos rodikliais.

Pelno bei pelningumo rodiklių skaičiavimas – tai galimybė įmonės vadovui atskleisti veiklos sričių ar padalinių darbo trūkumus bei reaguoti į esamą situaciją ir numatyti trūkumų šalinimo priemones, kitaip tariant, tinkamai ir laiku suvaldyti įmonės vidinius procesus, darančius neigiamą įtaką įmonės pelnui. Šių rodiklių skaičiavimas aktualus ne tik įmonės vadovams, priimantiems strateginius sprendimus, tačiau ir konkurentams, kurie atlieka tos pačios šakos įmonių rodiklių lyginamąją analizę bei priima atitinkamus sprendimus, taip pat investuotojams, norintiems įsitikinti, ar verta investuoti ir kt.

Įmonės pelno bei pelningumo rodiklių analizė – tai įmonės finansinės analizės, kurios metu taip pat analizuojami likvidumo, kapitalo struktūros, turto panaudojimo efektyvumo rodikliai, dalis. Finansinių rodiklių analizė yra viena iš svarbiausių įmonės valdymo funkcijų. Ji padeda įvertinti esamą įmonės padėtį bei numatyti perspektyvas, taip pat suteikia galimybę įvertinti anksčiau priimtus sprendimus bei numatyti būsimus. Tai didžiausias jos privalumas. Finansinė analizė atliekama remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis ar apskaitos duomenimis. Ji padeda atsakyti į klausimą, ar įmonė eina teisingu keliu, parodo įmonės padėtį rinkoje, rizikos laipsnį.

Įmonės finansinė analizė, kurios metu analizuojami pelno bei pelningumo rodikliai, padeda geriau suvokti įmonėje vykstančius reiškinius ir procesus, o svarbiausia – priimti optimalius sprendimus bei numatyti įmonės vystymosi perspektyvas. Pelno bei pelningumo rodiklių analizė – tai raktas į efektyvų įmonės valdymą ar sėkmingą investiciją.

Temos aktualumas:

Rinkos ekonomikos sąlygomis prekių ir paslaugų kainas laisvai reguliuoja pasiūlos ir paklausos santykis, todėl nuolat jaučiama konkurencinė kova tarp įmonių: taikomos įvairios priemonės ir metodai savo tikslams pasiekti. Tokia rinka yra dinamiška ir rizikinga, todėl kiekviena pelno siekianti įmonė norėdama išlikti konkurencinga ir gauti kuo didesnę pelną turi nuolat analizuoti įmonės bei konkurentų veiklą ir finansinę būklę.

Įmonės pelno bei pelningumo analizė gali padėti atrasti silpnąsias veiklos puses, pasirinkti tinkamą veiklos strategiją, atskleisti vidaus ir išorės rezervus, didinti veiklos efektyvumą, numatant ateities perspektyvas. Jos dėka galima atskleisti besikaupiančias įmonės veikloje problemas ir tai leidžia įmonės vadovybei operatyviai reaguoti į besikeičiančią įmonės finansinę būklę bei formuoti ilgalaikę įmonės veiklos strategiją.

Tyrimo problema: Pelningumo analizės modelio nebuvimas – neatliekama pelningumo analizė, atliekama nereguliariai, nenuosekliai ir neišsamiai analizuojami pelno bei pelningumo rodikliai įmonei gali turėti neigiamų pasekmių.

Tyrimo objektas: Švedijos įmonės, gaminančios SCANIA vilkikus, dukterinės įmonės Lietuvoje UAB „Scania Lietuva“, prekiaujančios šiais vilkikais bei atliekančios jų techninį aptarnavimą ir remontą, pelningumas.

Tyrimo tikslas: sukurti pelningumo analizės modelį ir atlikti UAB „Scania Lietuva“ pelningumo analizę.

Uždaviniai:

1. Išnagrinėti finansinės analizės ir pelno bei pelningumo analizės teorinius aspektus.
2. Sukurti pelningumo analizės modelį.
3. Atlikti UAB „Scania Lietuva“ pelningumo analizę.
4. Įvertinti UAB „Scania Lietuva“ pelningumo rodiklių dinamiką.
5. Nustatyti veiksnius, lemiančius rodiklių kitimą.

Tyrimo metodai:

1. Mokslinės literatūros analizė.
2. Pelno (nuostolių) ataskaitų absoliučių dydžių analizė.
3. Horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė.
4. Vertikaliąji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė.
5. Pelningumo rodiklių analizė.

1. FINANSINĖS ANALIZĖS IR PELNO BEI PELNINGUMO TEORINIAI ASPEKTAI

Norint priimti tikslius ir optimalius valdymo sprendimus bei išlikti konkurencingiems rinkoje, įmonėje sukaupta finansinė informacija turi būti įvertinta objektyviai. Vienas iš objektyviausių būdų tinkamai įvertinti įmonės finansinę informaciją yra finansinė analizė ir tai yra didžiausias jos privalumas. Ji padeda nustatyti, ar įmonė dirba efektyviai, ir yra ypač naudinga nustatant įmonės pelningumą bei plėtros galimybes.

Pelno ir pelningumo rodikliai – tai vieni iš dažniausiai skaičiuojamų ir geriausiai įmonės veiklą bei jos efektyvumą apibūdinančių, o taip pat leidžiančių vadovams priimti objektyvius valdymo sprendimus, rodiklių.

1.1. Finansinės analizės samprata ir rodikliai

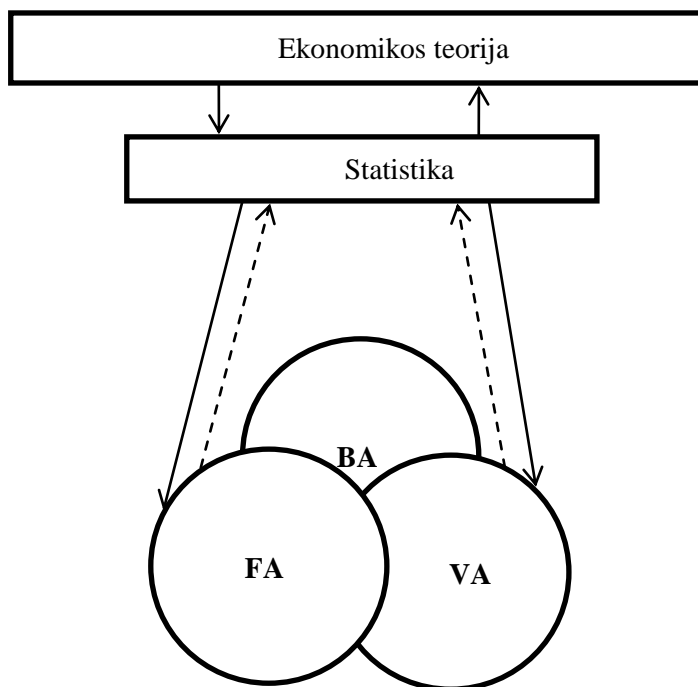
Skirtingi autoriai savo knygoje pateikia įvairius finansinės analizės apibrėžimus. J. Mackevičius (2007) finansinės veiklos analizę apibrėžia kaip „visapusį ir objektyvų įmonės finansinės būklės, veiklos rezultatų ir pinigų srautų tyrimą siekiant padėti įmonės vadovybei pasiekti numatytų tikslų.“ (p. 117) Apibrėžime pabrėžiama, jog finansinė analizė – tai ne bet koks, o visapusiškas ir objektyvus tyrimas. Tik toks tyrimas gali nustatyti tikrą įmonės finansinę būklę. Tuo tarpu D. Šlekiene ir I. Klimavičienė (1999) teigia: „Finansinė analizė – tai verslo praeities, esamos situacijos ir perspektyvos įvertinimas, remiantis atskaitomybės dokumentais, specialiais tyrimais, duomenų bazėmis ir kitais informacijos šaltiniais.“ (p. 10) Autorės akcentuoja laiką – lyginant praėjusių laikotarpių ir ataskaitinių metų duomenis, galima daryti išvadas, kurios būtų naudingos priimant sprendimus ateityje. Anot V. Kvedaraitės (1996), „finansinės veiklos analizė apima visos firmos svarbiausių finansinių rodiklių, suskirsčius juos į grupes, dinamikos ir palyginimo su kitomis firmomis, šakos rodikliais (iš jų standartiniais, t.y. skelbiamais, kaip rekomenduotini) tyrimus ir vertinimus.“ (p. 35) Apibrėžimas aiškiai įvardija, jog gauti finansinių rodiklių rezultatai neteks savo vertės, jei nebus palyginami su kitų įmonių tokiais pačiais rodikliais. Verslo žinių leidinyje „Finansų valdymas“ (2006) rašoma, kad „finansų analizė – tai procesas, kurio metu, taikant analitines priemones ir būdus, tam tikrus duomenis siekiama paversti naudinga informacija.“ (p. 5.2.1) Pabrėžiama, jog tai tam tikri duomenų apdorojimo veiksmai, kuriuos atlikus gaunamos susistemintos objektyvią informaciją teikiančios žinios.

Skirtingų autorių finansinės analizės apibrėžimų turinio esmė panaši. Autorių nuomonės viena kitai neprieštarauja – apibrėžimai vienas kitą papildo. Apibendrinant galima teigti, kad finansinė analizė – tai įmonės finansinių rodiklių tyrimas, kurį atlikus gauti duomenys padeda objektyviai įvertinti įmonės finansinę būklę – atsižvelgiant į gautus rezultatus leidžia identifikuoti problemas, jų kilmę ir vadovams suteikia galimybę priimti atitinkamus sprendimus.

Finansinė analizė yra įmonės veiklos analizės dalis, kurioje tarpusavyje susipynę finansinės ir ūkinės veiklos analizės aspektai. Įmonių finansinė veikla yra neatsiejama su jų ūkine bei komercine

veikla, kitaip tariant, jos sąlygoja viena kitą. Finansinis rezultatas daug kuo priklauso nuo įmonės ūkinės veiklos efektyvumo, vadybos lygio, racionalaus finansų ir kitų įmonės išteklių naudojimo. Savo ruožtu įmonės ūkinės veiklos sėkmė priklauso nuo jos finansų būklės. Finansinės analizės vieta ekonominėje analizėje pavaizduota 1 paveiksle.

Paveiksle: BA – buhalterinė apskaita ir atskaitomybė; VA – įmonės veiklos analizė; FA – įmonės finansinės veiklos analizė.

Šaltinis: D. Šlekienė, I. Klimavičienė, 1999, p. 7

1 pav. Finansinės analizės vieta ekonominėje analizėje

Apibendrinus galima teigti, kad finansinė analizė padeda nustatyti įmonės veiklos finansinius rezultatus, įvertinti esamą padėtį ir, žinoma, ateities perspektyvas. Finansinės analizės metu gauta informacija padeda patikrinti, ar praeityje buvę priimti sprendimai pasiteisino, taip pat pagrįsti esamus ir būsimus valdymo sprendimus. Taigi finansinę analizę galima traktuoti kaip ūkinių procesų pažinimo ir valdymo priemonę.

Atliekant finansinę analizę yra neišvengiama finansinių rodiklių skaičiavimo. Finansiniai rodikliai – tai įvairūs absoliutūs ir santykiniai rodikliai, apskaičiuojami finansinės analizės metu, kurių pagrindu yra sprendžiama apie tiriamo subjekto pelningumą, likvidumą, mokumą, apyvartumą ir pan. Absoliutūs finansiniai rodikliai – tai rodikliai, pateikti finansinėse ataskaitose, apskaičiuoti vertine išraiška, remiantis buhalterinės apskaitos duomenimis. Santykinis rodiklis yra dviejų ar daugiau absoliutinių rodiklių santykis.

E. Buškevičiūtė ir kt. (2010) teigia, jog santykiniai rodikliai atspindi ūkio subjekte vykstančius finansinių procesų ryšius ir fiksuoja pastarųjų finansinės būklės pasikeitimus, iliustruoja trendus ir jų pakitimo charakterį, taip pat nagrinėjamo objekto riziką ir galimybes. Pasak J. Mackevičiaus (2007), santykiniai rodikliai objektyviau ir įvairiapusiškiau įvertina tiriamąjį objektą, todėl yra daug pranašesnis už absoliutinius rodiklius, tačiau santykiniai rodikliai nėra reikšmingi, jei jie nepalyginami su:

1. tos pačios įmonės praėjusio laikotarpio rodikliais;
2. numatytais tam tikrais parametriniais rodikliais;
3. tos pačios ūkio šakos kitų įmonių rodikliais;
4. pagrindinių konkurentų rodikliais;
5. agreguotais ekonomikos rodikliais.

Reikėtų pabrėžti, jog rodiklių palyginimas nebus reikšmingas, jei skirsis rodiklių apskaičiavimo metodika.

Iš finansinės atskaitomybės galima apskaičiuoti per 100 reikšmingų santykinų rodiklių, tačiau jų skaičiavimas neturės jokios prasmės, jei rodikliai nebus pritaikomi praktiškai. Dėl santykinų rodiklių gausos J. Mackevičius (2007) pataria rodiklius sisteminti – apjungti į tam tikras grupes. 1 lentelėje atspindėti susisteminti duomenys pagal knygoje pateiktas užsienio autorių finansinių santykinų rodiklių grupes.

1 lentelė. Finansinių santykinų rodiklių grupavimas užsienio autorių darbuose

Rodikliai \ Autoriai	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Apyvartinio kapitalo valdymo										X				
Akcijų pelningumo									X					
Efektyvumo		X												
Finansinio pastovumo							X							
Fondų valdymo								X						
Gamybos intensyvumo											X			
Ilgalaikių skolų		X	X	X	X	X				X		X		X
Investicijų	X	X		X	X	X								
Investicinės veiklos											X			
Kapitalo struktūros ir ilgalaikio mokumo	X													
Likvidumo	X	X		X	X	X	X	X	X	X		X		X
Mokumo			X					X					X	
Mokumo ir finansinio stabilumo											X			
Pardavimo pajamų				X										
Pardavimo pajamų ir turto santykio	X													

Rodikliai \ Autoriai	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Pelningumo		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X
Rinkos vertinimo	X		X											
Turto būklės							X							
Turto valdymo			X		X					X				
Veiklos aktyvumo	X						X		X		X			
Veiklos stabilumo									X					
Vertybinių popierių							X							

Čia: 1 – Bernstein L. A.; 2 – Black G.; 3 – Brigham E. F., Daves P. R.; 4 – Harrison W. T., Horngren Ch. T.; 5 – Haskins M. E., Ferris K. R., Seling T. I.; 6 – Gibson Ch. H.; 7 – Kovaliov V. V.; 8 – Kinserdal A.; 9 – Nikolai L. A., Bazley J. D.; 10 – Palepu K. G., Healy P. M., Bernard V. L.; 11 – Savickaja G. V.; 12 – Stickney C. P.; 13 – Warren C. S., Fess P. E.; 14 – Weygandt J. J., Kieso D. E., Kimmel P. D.

Šaltinis: sudaryta pagal J. Mackevičių, 2007

1 lentelė parodo, kad skirtingi autoriai išskiria gana skirtingas finansinių santykinių rodiklių grupes, tačiau dažniausiai naudojamos likvidumo ir pelningumo grupės. 2 lentelėje nagrinėjami susisteminti duomenys pagal knygoje pateiktas Lietuvos autorių finansinių santykinių rodiklių grupes.

2 lentelė. Finansinių santykinių rodiklių grupavimas Lietuvos autorių darbuose

Rodikliai \ Autoriai	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Akcijų ir kapitalo įvertinimo								X				
Aktyvumo									X			X
Apyvartumo	X				X							
Finansinio stabilumo		X				X	X				X	X
Finansinio sverto		X										
Finansinio valdymo						X	X					
Gamybinės veiklos		X										
Išteklių panaudojimo efektyvumo		X										
Išteklių valdymo		X				X	X					
Įsipareigojimų					X							
Įsiskolinimo								X	X			
Likvidumo		X		X	X				X	X	X	X
Mokumo	X	X	X			X		X				
Padengimo												X

Rodikliai \ Autoriai	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Pajamingumo		X										
Pelningumo	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Pelno normos (maržos)												X
Pelno paskirstymo		X										
Pelningumo ir sąnaudų lygio			X									
Pinigų srautų										X		
Rinkos		X		X							X	
Skolų valdymo		X		X						X		
Trumpalaikio mokumo			X									
Turto panaudojimo											X	
Turto valdymo										X		
Veiklos efektyvumo				X				X				

Čia: 1 – Bagdžiūnienė V.; 2 – Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I.; 3 – Juozaitienė L.; 4 – Kancerevyčius G.; 5 – Kvedaraitė V. (1995 m.); 6 – Kvedaraitė V. (1997 m.); 7 – Lazauskas J.; 8 – Poškaitė D.; 9 – Rutkauskas A., Damašienė V.; 10 – Smalenskas G. (1998 m.); 11 – Smalenskas G. (2000 m.); 12 – Šlekienė D., Klimavičienė I.

Šaltinis: sudaryta pagal J. Mackevičių, 2007

Iš 2 lentelės matyti, jog Lietuvos autorių išskirtų finansinių santykinų rodiklių grupių pavadinimai skiriasi nuo užsienio autorių išskiriamų grupių, tačiau šį faktą paaiškina skirtingos įvairių šalių finansinių ataskaitų formos, nevienodai vadinami kai kurie balanso, pelno (nuostolių), pinigų srautų ataskaitų straipsniai. Nepaisant to, beveik visi Lietuvos autoriai, kaip ir užsienio, pripažįsta likvidumo ir pelningumo grupes.

Anot J. Mackevičiaus (2007), „praktikos darbuotojai (buhalteriai, finansininkai, auditoriai, analitikai, ekonomistai) dažniausiai naudoja Lietuvos statistikų sąjungos, Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos vyriausybės ir Nacionalinės vertybinių popierių biržos parengtas finansinių rodiklių skaičiavimo metodikas“, todėl atlikęs Statistikos departamento ir Nacionalinės vertybinių popierių biržos finansinių santykinų rodiklių lyginamąją analizę knygos „Įmonių veiklos analizė“ (2007) autorius padarė išvadą, jog visus finansinius santykinus rodiklius tikslinga suskirstyti į šias grupes:

1. mokumo (trumpalaikio ir ilgalaikio);
2. pelningumo;
3. veiklos efektyvumo;
4. kapitalo rinkos;
5. pinigų srautų.

Įmonės finansinei būklei nustatyti dažniausiai pasirenkami pelningumo rodikliai, kadangi jie geriausiai parodo galutinį įmonės veiklos rezultatą.

1.2. Pelno samprata ir analizės teoriniai aspektai

V. Bagdžiūnienė (2011) pelną apibrėžia, kaip pridėtosios vertės dalį, kurią uždirba įmonė pardavusi savo produkciją. Tai skirtumas tarp gaunamų pajamų ir joms uždirbti patirtų sąnaudų. „Ekonominėje literatūroje pabrėžiami įvairūs pelno, kaip ekonominės kategorijos ir įmonės veiklos rodiklio aspektai. Nurodoma, kad pelnas yra ekonominio vystymosi veiksnys, finansinė nauda, veiklos vertinimo kriterijus, ilgalaikio finansavimo šaltinis, pagrindinis dalykas, dėl ko konkuruojama perkant ir parduodant prekes rinkoje.“ (J. Mackevičius, 2007, p. 178)

Pelnas susijęs su visais įmonės rodikliais: pajamomis, sąnaudomis, įsipareigojimais, turtu, kapitalu, todėl būtų galima teigti, kad tai vienas iš geriausiai įmonės veiklą nusakančių rodiklių, kuris lengvai atskleidžia ūkinių reiškinių tarpusavio vidaus ryšius. Tai parodo tiek teigiamas, tiek neigiamas įmonės darbo puses ir leidžia vadovams priimti atitinkamus sprendimus, leidžiančius išspęsti problemas ir didinti pelną.

Pelno didinimu suinteresuotos visos verslo įmonės. Jei įmonė gauna didesnę pelną, ji gali investuoti į verslo plėtrą, skirti lėšų darbuotojų kvalifikacijai kelti, diegti naujas technologijas ir tokiu būdu didinti įmonės konkurencingumą. Tačiau svarstant pelno didinimo klausimus reikėtų gerai įvertinti realias įmonės galimybes, kadangi maksimalaus pelno siekimas gali sukelti neigiamų pasekmių, pavyzdžiui, įmonės veiklos rizikos padidėjimą ar socialinių problemų išryškėjimą, kai įmonė pažeidžia darbuotojų interesus laiku nemokėdama arba mokėdama mažus atlyginimus.

„Rinkos sąlygomis įmonės pelnas priklauso nuo gyventojų perkamosios galios, verslo masto, apskaito sistemos principų ir kitų konkrečių ekonominių sąlygų tokių kaip:

1. ilgalaikio turto nusidėvėjimo skaičiavimo būdo;
2. turto įvertinimo būdo;
3. atsargų apskaitos metodo;
4. sudaryto rezervo abejotinoms skoloms padengti;
5. kreditų palūkanų.“ (L. Juozaitienė, 2007, p. 114)

Savaime suprantama, jog įmonė norėdama gauti pelną turi uždirbti tiek, kad būtų padengtos visos įmonės sąnaudos ir dar liktų įvairių įmonės poreikių tenkinimui. Be to, įmonė pelningai turėtų dirbti ne vienerius metus ir būti numachiusi savo veiklos perspektyvas.

„Analizuojant pelną ir jo kitimo tendencijas bei įtaką įmonės veiklai reikėtų skaičiuoti ir įvertinti:

1. pelno dydį ir sudėtį;
2. pelno kitimo tendencijas;

3. veiksniai, kurie turėjo įtakos pelno pokyčiui.“ (L. Juozaitienė, 2007, p. 114)

Pelno analizė atliekama naudojantis pelno (nuostolių) ataskaita. Keli iš L. Juozaitienės (2007) nurodytų pelno analizės būdų:

1. pelno (nuostolių) ataskaitos horizontalioji ir vertikalioji analizė;
2. bendrojo pelno kitimo veiksnių analizė;
3. pelningumo rodiklių skaičiavimas;
4. veiksnių, turinčių įtaką grynajam pelnui, kitimo analizė;
5. pelno segmentinė analizė;
6. ekonominio pelno ir EBITDA rodiklių skaičiavimas. (p. 114)

V. Gronskas (2008) šiuos analizės būdus papildo:

1. prognozuojamo pelno analize;
2. pridėtosios vertės analize. (p. 134)

Analizuojant pelną svarbu nustatyti tam tikrų rodiklių tarpusavio ryšius, kurie padėtų nustatyti tam tikrų procesų priežastis ir rezultatus.

1.2.1. Pelno sudėtis

Prieš pradėdant nagrinėti pelno veiksniai, tiriama pelno sudėtis. Pelnas apskaičiuojamas įmonės pelno (nuostolių) ataskaitoje. Šiame dokumente yra pateikti duomenys apie įmonės per visą ataskaitinį laikotarpį uždirbtas pajamas ir joms uždirbti patirtas sąnaudas, atskirai parodant kiekvienos įmonės veiklos pajamas ir sąnaudas.

Pelno (nuostolių) ataskaitą sudaro šie straipsniai:

- I. pardavimo pajamos – visos už parduotas prekes ir suteiktas paslaugas per ataskaitinį laikotarpį gautos pajamos;
- II. pardavimo savikaina – visos ataskaitinio laikotarpio sąnaudos patirtos pardavimo pajamoms uždirbti;
- III. ***bendrasis pelnas (nuostolis)*** – pardavimo pajamų ir pardavimo savikainos skirtumas;
- IV. veiklos sąnaudos – ataskaitinio laikotarpio išlaidos, kurių negalima tiesiogiai priskirti pardavimo savikainai, tačiau jos buvo patirtos uždirbant pajamas;
- V. ***tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)*** – bendrojo pelno ir veiklos sąnaudų skirtumas;
- VI. kita veikla (pajamos – sąnaudos):
  - pajamos – pajamos gautos iš ilgalaikio turto nuomos, komisinių ir kitų šaltinių;
  - sąnaudos – turto perleidimo, veiklos mokesčių, tokių kaip žemės nuoma, maitai ir pan.
- VII. finansinė ir investicinė veikla (pajamos – sąnaudos):
  - pajamos – palūkanos, baudos, delspinigiai iš pirkėjų ir pan.;
  - sąnaudos – sumokėtos ar mokėtinos palūkanos už kreditus, užsienio valiutų kursų

pasikeitimo ir valiutų konversijos neigiama įtaka; investicinės veiklos kitose įmonėse netekimai ir pan.

- VIII. **įprastinės veiklos pelnas** – tipinės veiklos pelno (nuostolių) ir kitos veiklos rezultato suma;
- IX. pagautė – materialiai atsitiktinai gauta nauda;
- X. netekimai – atsitiktiniai materialūs praradimai;
- XI. **pelnas prieš apmokestinimą** – prie įprastinės veiklos pelno (nuostolių) pridedama pagautė ir atimami netekimai;
- XII. pelno mokestis;
- XIII. **grynasis pelnas** – pelno prieš apmokestinimą ir pelno mokesčio sąnaudų skirtumas.

2 paveiksle pateikta pelno (nuostolių) ataskaitos forma.

Trumpos pelno (nuostolių) ataskaitos forma

(įmonės pavadinimas)

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

PATVIRTINTA
20__m. _____ d.
protokolo Nr. _____

PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

20__m. _____ d.

Eil. nr.	STRAIPSNIAI	Pastabos Nr.	Nurodyti - litais ar tūkstančiais litų	
			Finansiniai metai	Praeję finansiniai metai
I.	PARDAVIMO PAJAMOS			
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA			
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		-	-
IV.	VEIKLOS SANAUDOS			
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		-	-
VI.	KITA VEIKLA			
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA			
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		-	-
IX.	PAGAUTE			
X.	NETEKIMAI			
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ		-	-
XII.	PELNO MOKESTIS			
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		-	-

(ataskaitinis laikotarpis)

(įmonės administracijos vadovo pareigų pavadinimas) _____ (parašas) _____ (vardas ir pavardė)

Šaltinis: 3 Verslo apskaitos standartas „Pelno (nuostolių) ataskaita“, 11 p.

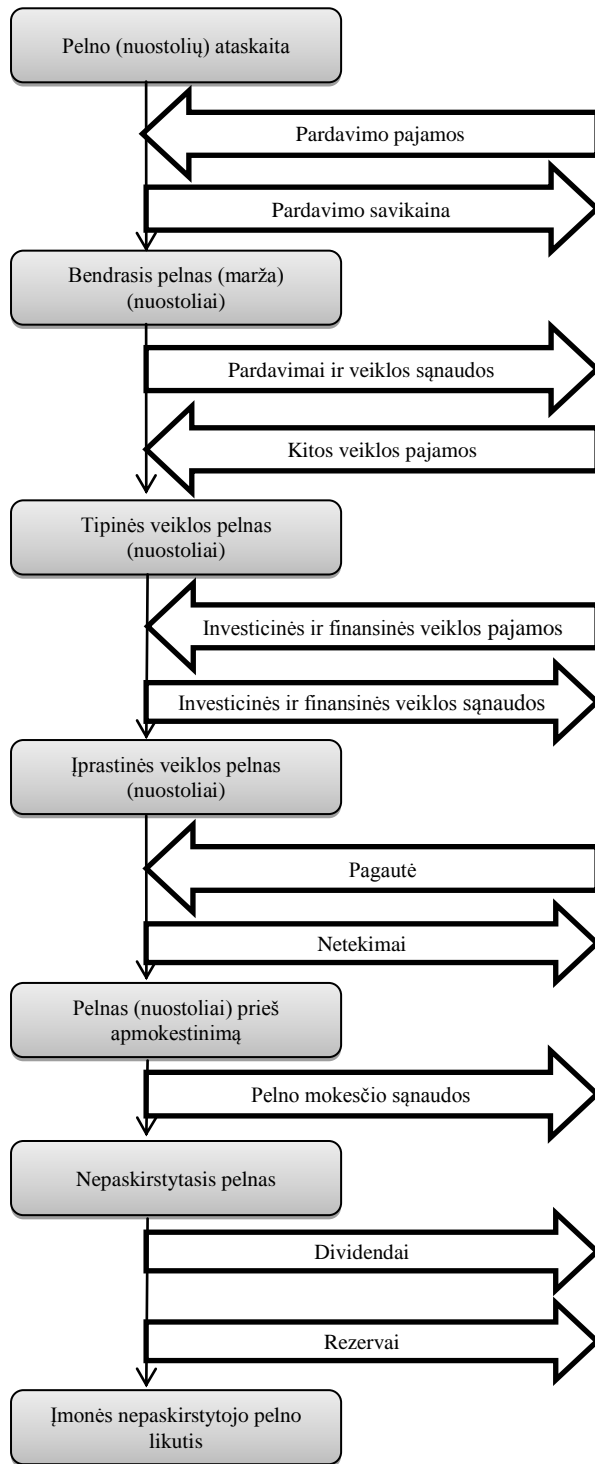
2 pav. Pelno (nuostolių) ataskaitos forma

Be visų pelno (nuostolių) ataskaitoje esančių pelno rodiklių t.y. bendrojo pelno, tipinės veiklos pelno, įprastinės veiklos pelno, pelno prieš apmokestinimą bei grynojo pelno, priimant sprendimus ir vertinant įmonės veiklą dažnai naudojami dar keli pelno rodikliai:

1. pelno prieš palūkanų ir mokesčių mokėjimą, nusidėvėjimą ir amortizaciją rodiklis (angl. Earnings, before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization, EBITDA);
2. ekonominio pelno rodiklis (angl. Economic Value Added, EVA).

Šiems rodikliams apskaičiuoti reikėtų papildomos informacijos – įmonės turto nusidėvėjimo ir amortizacijos bei sumokėtų palūkanų, taip pat įmonės kapitalo kaštų palūkanų.

3 paveiksle pavaizduotas pelno susidarymo procesas.

Šaltinis: G. Pivoriūnaitė

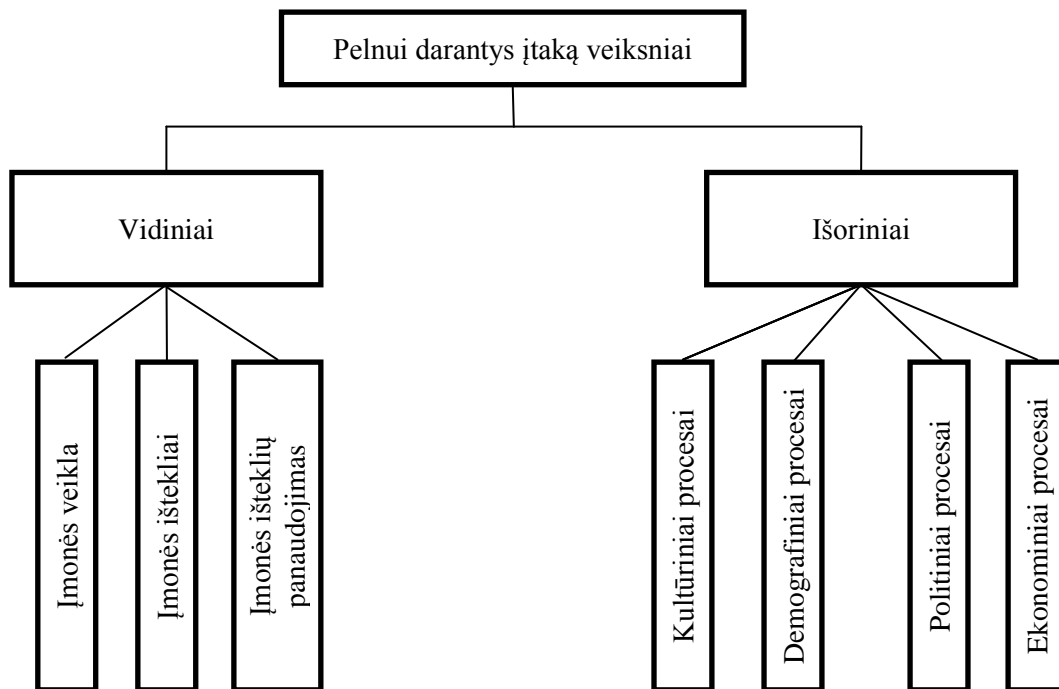
3 pav. Pelno susidarymo procesas

Iš paveikslo aiškiai matyti, jog tarp pelno sudedamųjų dalių yra tiesioginė priklausomybė, pagal kurią galima analizuoti įvairių veiksnių įtaką.

1.2.2. Išorinių ir vidinių veiksnių, darančių įtaką pelnui, teoriniai aspektai

Pelnui įtaką daro tiek vidiniai, tiek išoriniai veiksniai. Vidiniams veiksniams būtų galima priskirti veiksnius, susijusius su įmonės veikla, ištekliais, jų panaudojimu. Išoriniai veiksniai yra makroekonominio pobūdžio – tai veiksniai susiję su kultūriniais, demografiniais, politiniais ar ekonominiais procesais. 4 paveiksle pavaizduota pelnui įtaką darančių veiksnių klasifikacija.

Šaltinis: G. Pivoriūnaitė

4 pav. Pelnui įtaką darančių veiksnių klasifikacija

Rinkos ekonomikos sąlygomis pelnui didžiulės įtakos turi pasiūlos, paklausos veiksniai, todėl, anot V. Gronsko (2008), *analizuojant įmonės pelną pirmiausia reikia tirti produkcijos paklausą:*

1. *analizuoti produkcijos pardavimo lygį nagrinėjamu laikotarpiu;*
2. *nustatyti pardavimo dinamiką esamu ir praėjusiu laikotarpiu, taip pat prognozuoti jos apimtį ateičiai;*
3. *apibūdinti paklausą veikiančius veiksnius bei numatyti jų įtaką ateityje;*
4. *ištirti tų veiksnių įtaką produkcijos paklausos struktūrai, dinamikai, dydžiui.*

Tokia analizė atliekama nustatyti paklausos poveikį produkcijos kainoms, taigi ir pelnui.

Prekių pasiūlos analizė apima:

1. *savo šalyje pagamintos atitinkamos produkcijos pasiūlos šaltinių ir jos struktūros tyrimą;*
2. *eksporto bei importo apimties ir asortimento tyrimą;*
3. *savo produkcijos kokybės palyginimą su šalies ir importo atitinkamomis prekėmis;*

4. *produkcijos atnaujinimo šalyje ir užsienyje analizę;*

5. *naujų gaminių galimybes patekti į rinką.*

Apskritai pasiūlos analizės tikslas – nustatyti jos poveikį įmonės gamybiniam pajėgumui, taip pat numatyti jos pokyčius rinkoje, kurie turės įtakos galiausiai ir įmonės pelnui. (p.135)

Kaip vidinius veiksnius, turinčius įtakos bendrajam pelnui būtų galima išskirti:

1. Pardavimo apimtį natūrine išraiška.

Didėjant pardavimo apimčiai bendrasis pelnas didėja ir atvirkščiai, jai mažėjant bendrasis pelnas mažėja.

2. Pardavimo kainas.

Pardavimo kainoms augant pelnas didėja ir atvirkščiai, joms krentant – mažėja;

3. Parduotų prekių savikainą.

Pardavimo savikainai mažėjant pelnas didėja ir atvirkščiai, jai didėjant – mažėja.

Galima daryti išvadą, jog įmonės pelno dydžio planavimas ir kontrolė tiesiogiai priklauso ne tik nuo sugebėjimo analizuoti vidinę įmonės padėtį ir rodiklius, bet ir nuo sugebėjimo pažvelgti į įmonės padėtį globaliai – analizuoti rinką ir pan.

1.2.3. Pelno (nuostolių) ataskaitos analizės teoriniai aspektai

Finansinės atskaitomybės vartotojai dažniausiai domisi finansiniu rezultatu, kurį įmonė pasiekė per atskaitinį laikotarpį, todėl būtų galima sakyti, kad pelno (nuostolių) ataskaita tam tikrais atvejais yra reikšmingesnė už balansą.

Pelno (nuostolių) ataskaitos rodiklių analizė turėtų būti atliekama dviem etapais. Pirmame etape susipažįstant su pagrindinių rodiklių bendromis kitimo tendencijomis atliekant Lietuvos ir užsienio autorių – J. Mackevičiaus, D. Poškaitės (1997), E. Buškevičiūtės, I. Mačerinskienės (2009), H. Stology, M. J. Lebas (2006) – išskiriamas analizės: horizontaliąją (dinamikos) ir vertikaliąją (struktūros), o antrame etape nagrinėjant konkrečius pelno (nuostolių) ataskaitos rodiklius.

Horizontalioji analizė – tai finansinių ataskaitų dydžių lyginimas su praėjusio laikotarpio duomenimis, o nukrypimai išreiškiami absoliučiais arba santykiniais dydžiais. Ši analizė parodo finansinių rodiklių pokyčius, tačiau neatkleidžia priežasčių, dėl kurių įvyko rodiklių pakitimai.

Anot J. Mackevičiaus ir D. Poškaitės (1997), „vienas iš horizontaliosios analizės trūkumų yra tai, kad palyginimas su praėjusiais laikotarpiais nesuteikia jokio pagrindo spręsti apie absoliutų pasiektų rezultatų lygį.“ (p. 215) Tai reiškia, kad ataskaitiniais metais vieno ar kito horizontaliosios analizės būdu analizuojamo rodiklio pasiektas geresnis rezultatas nei praėjusiais metais neleidžia daryti objektyvių išvadų. Objektyvias išvadas būtų galima daryti gautus rezultatus lyginant su nustatytu realiai galimu įvykdyti planu.

„Horizontaliosios analizės atmaina yra trendo analizė: analizuojami kelių metų (5-10) finansinių

ataskaitų duomenys, bei apskaičiuojami rodiklių pasikeitimai per keletą laikotarpių ir tokiu būdu atskleidžiamos ūkio subjektų finansinių rezultatų kitimo tendencijos, dėsningumai.“ (E. Buškevičiūtė, I. Mačerinskienė, 2009, p.18)

Vertikaliąją analizę – tai finansinės ataskaitos rodiklių lyginamas su pasirinktu baziniu tos ataskaitos rodikliu, kada gautas dydis išreiškiamas procentais. Bendras bazinis rodiklis gali būti įmonės balanso aktyvų, pasyvų, pelno kaštų, pardavimų suma. Tarkim kiekvieną pelno (nuostolių) ataskaitos straipsnį dalijant iš pardavimų sumos bus nesunku nustatyti įmonės pelningumą, sąnaudas, tenkančias vienam pardavimų litui, bendrą pelningumo, veiklos pelno lygį, ypatingo pelno (nuostolio) lyginamąjį svorį pardavimų apimtyje ir pan. Atliekant keleto metų finansinių rodiklių struktūrinę analizę galima nustatyti rodiklių pakitimų priežastis.

1.3. Pelningumo samprata ir rodiklių klasifikavimas

Pelno rodiklis nepakankamai atspindi įmonės veiklos efektyvumą, todėl tikslinga apskaičiuoti pelningumo rodiklius, kadangi jie koncentruotai išreiškia finansinius rezultatus. Jei pelnas apibrėžiamas kaip gaunamų pajamų ir joms uždirbti patirtų sąnaudų skirtumas, tai Lietuvos autoriai – V. Gronskas (2008), J. Mackevičius ir kt. (2011) – vieningai teigia, kad pelningumą būtų teisingiausia įvardinti, kaip pelno (bendrojo, veiklos, grynojo) santykį su tam tikru įmonės veiklos rodikliu, susijusiu su pelnu. Užsienio autoriaus D. Hofstrand (2009) tikina, jog pagrindiniai veiksniai, nuo kurių priklauso pelningumas yra pajamos ir sąnaudos.

Susisteminius autorių nuomones, galima sudaryti loginę seką:

1. pelno dydis tiesiogiai priklauso nuo uždirbtų pajamų ir joms uždirbti patirtų sąnaudų;
2. pelno rodiklis dalyvauja apskaičiuojant absoliutaus dydžio iš finansinių ataskaitų pelningumą;
3. pelningumo rodiklis tiesiogiai priklauso nuo pelno rodiklio, o tai reiškia, jog nuo pajamų ir sąnaudų.

Ypač glaudus pelno ryšys su pardavimo pajamomis, turtu ir kapitalu.

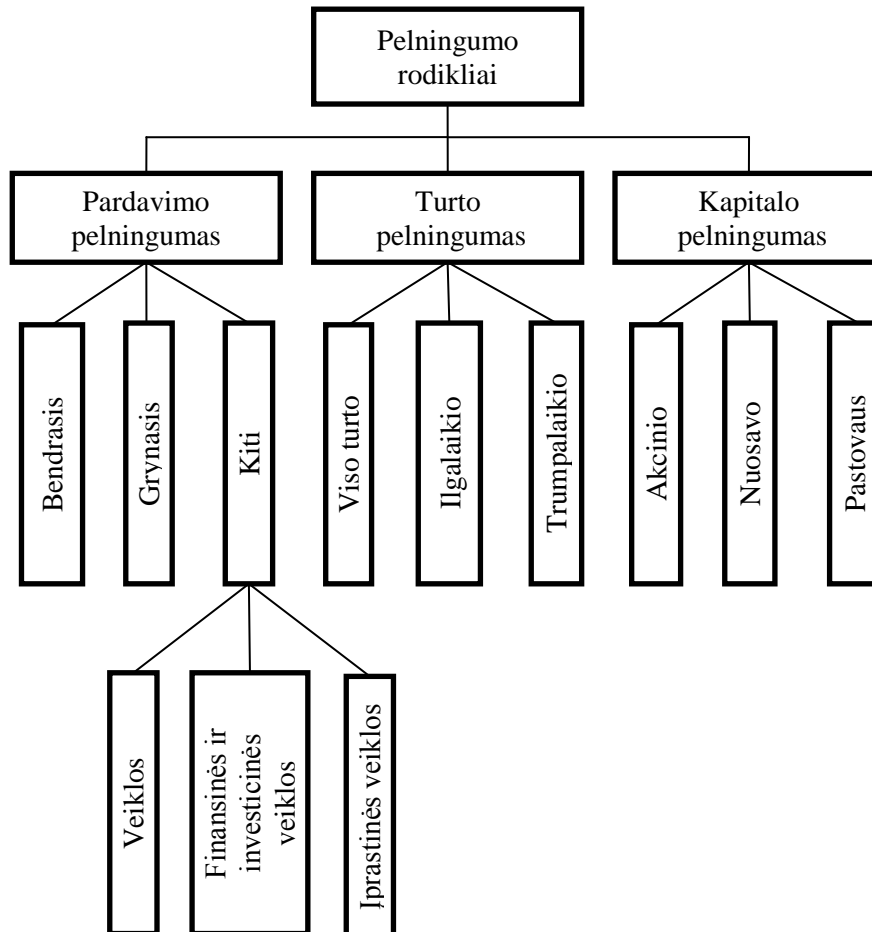
Lietuvos ir užsienio autorių darbuose – J. Mackevičiaus ir kt. „Finansinė analizė“ (2011), J. Mackevičiaus „Įmonės veiklos analizė“ (2007), L. Juozaitienės „Įmonės finansai: analizė ir valdymas“ (2007), K. Berman ir kt. „Finansinė išmintis“ (2006) – pelningumo rodiklius įprasta klasifikuoti į tris grupes:

1. pardavimo;
2. turto;
3. kapitalo.

Tačiau kai kurie autoriai išskiria šiek tiek kitokias grupes. Štai J. Žvinkys ir E. Vabalas (2001) kaip dažniausiai vartojamas pateikia prekės ir kapitalo (turto) pelningumo grupes. V. Gronskas (2008)

pardavimo, turto ir kapitalo rodiklių grupes siūlo papildyti investicijų pelningumo ir kitomis grupėmis. A. R. E. Japertienė (2008) išskiria pardavimo ir investicijų pelningumo grupes.

Kiekvieną iš grupių sudaro keli pelningumo rodikliai. Skirtinguose šaltiniuose išskiriami skirtingi rodikliai. 5 paveiksle pavaizduota J. Mackevičiaus ir kt. knygoje „Finansinė analizė“ (2011) pateikta pelningumo rodiklių klasifikacija.

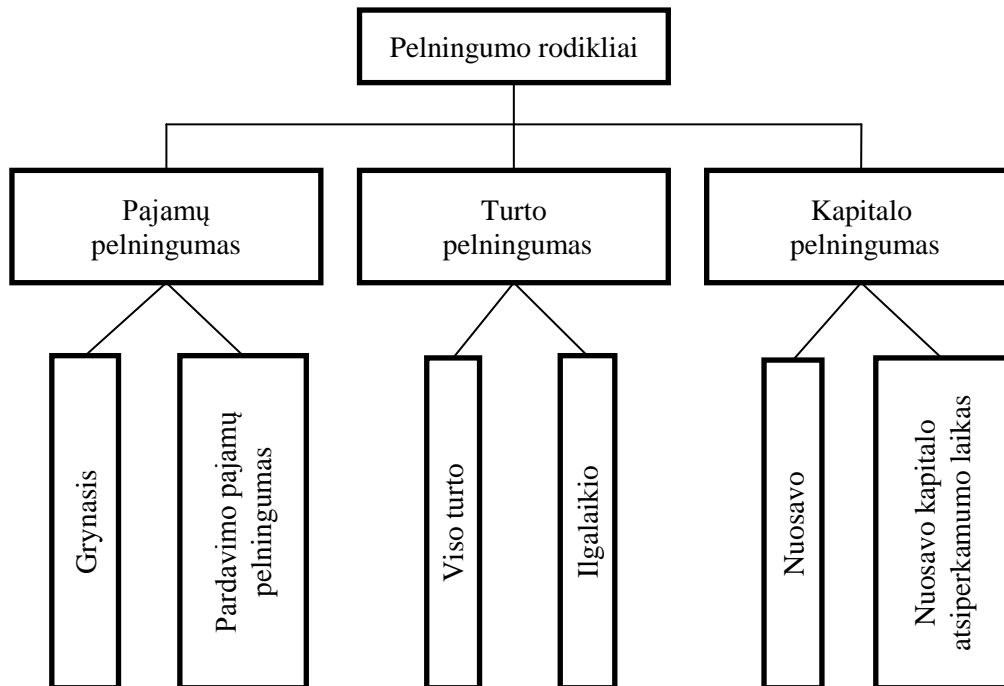
Šaltinis: sudaryta pagal J. Mackevičių, D. Poškaitę, L. Villis, 2011

5 pav. Pelningumo rodiklių klasifikacija

Kiekvieną iš pelningumo rodiklių grupių sudaro po tris rodiklius. Vienas iš pardavimo pelningumo rodiklių įvardintas „Kiti“, kaip pavaizduota 5 paveiksle, apima dar tris – veiklos, finansinės ir investicinės veiklos bei įprastinės veiklos rodiklius, tačiau žvelgiant į paveikslą jie gali būti apibrėžti kaip papildomi, kitaip tariant, pagrindinis dėmesys apskaičiuojant pardavimo pelningumo grupės rodiklius turėtų būti skirtas bendrojo ir grynojo pelningumo rodikliams.

Iš pateikto paveikslo taip pat matyti, kad grupės bei jų rodikliai išskirti remiantis finansinių ataskaitų – balanso, pelno (nuostolių) – struktūra.

6 paveiksle pavaizduota V. Bagdžiūnienės knygoje „Įmonių veiklos planavimas ir analizė“ (2011) pateikta pelningumo rodiklių klasifikacija.

Šaltinis: sudaryta pagal V. Bagdžiūniene, 2011

6 pav. Pelningumo rodiklių klasifikacija (2)

Ši klasifikacija nuo aukščiau pavaizduotos skiriasi tiek išskiriamų rodiklių kiekiu – ši autorė išskiria vos po du rodiklius –, tiek pačių rodiklių prasme, todėl galima teigti, jog viena klasifikacija papildo kitą. Kadangi atliekant įmonės pelningumo analizę nėra nustatyta, kokius rodiklius įmonė privalo naudoti, galima daryti išvadą, jog kiekviena įmonė pasirenka rodiklius pagal ją dominančius kriterijus.

Priklausomai nuo poreikių ir tikslų skirtingi informacijos vartotojai domisi ne visais, o tam tikrais pelningumo rodikliais. Pardavimo pelningumo rodikliai domina rinkos dalyvius, nes parodo pardavimo proceso pelningumą, turto pelningumo rodikliais, kad galėtų objektyviau įvertinti įmonės veiklą, paprastai būna suinteresuoti įmonių vadovai, kapitalo pelningumas labiausiai aktualus investuotojams, nes parodo investicijų pelningumą.

1.3.1. Pardavimo pelningumo rodikliai

Pardavimo pelningumo rodikliai apskaičiuojami remiantis įmonės pelno (nuostolių) ataskaita. Kaip jau minėta, šie rodikliai domina visus rinkos dalyvius, juos skaičiuoja ir tiria įmonių vadybininkai priimdami sprendimus, kaip kontroliuoti produktų pardavimo savikainą ir kainas, taip pat

investuotojai, norėdami nustatyti, ar apsimokės jų investiciniai sprendimai.

J. Mackevičius (2007) išskiria šiuos pardavimo pelningumo rodiklius:

1. bendrasis pardavimo pelningumas;
2. grynasis pardavimo pelningumas;
3. veiklos pelningumas;
4. įprastinės veiklos pelningumas;
5. finansinės ir investicinės veiklos pelningumas.

Tačiau dažniausiai literatūroje sutinkami ir pagrindiniais yra laikomi bendrojo ir grynojo pelningumo rodikliai.

Bendrasis pardavimo pelningumas parodo įmonių sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės veiklos t.y. kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimo ir paslaugų pajamų litui. Šis rodiklis įvertina, ar pagrindinė įmonės veikla yra efektyvi. „Bendrojo pardavimo pelningumo rodiklio svyravimas nuo 10 iki 35 procentų vertinamas teigiamai, mažesnė negu 10 procentų reikšmė rodo, kad įmonė turi problemų.“ (J. Mackevičius, 2007, p. 188) Kuo didesnė pelno norma kiekvienam uždirbtam pajamų litui, tuo efektyvesnė įmonės veikla.

Literatūroje – V. Bagdžiūnienė „Įmonių veiklos planavimas ir analizė“ (2011), J. Mackevičius „Įmonių veiklos analizė“ (2007), L. Juozaitienė „Įmonės finansai: analizė ir valdymas“ (2007), V. Gronskas „Ekonominė analizė“ (2008), N. Finch “Summary of Financial Ratios” (2008), M. Monea “Financial ratios – reveal how a business is doing?” (2009) – pateikiamas toks bendrojo pardavimo pelningumo apskaičiavimo būdas:

$$\text{Bendrasis pardavimo pelningumas} = \frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (1)$$

J. Mackevičius (2007) bendrąjį pardavimo pelningumą siūlo apskaičiuoti ir antruoju būdu:

$$\text{Bendrasis pardavimo pelningumas} = \frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo savikaina}} \quad (2)$$

Antrasis būdas parodo įmonės pastangas sumažinti pardavimo savikainą. Mažėjant savikainai didėja pelnas, o taip pat ir pelningumas.

Tuo tarpu grynojo pardavimo pelningumo rodikliai įmonės finansinės veiklos galutinius rezultatus atskleidžia visapusiškiau, kadangi parodo tikrąjį pelningumą įvertinus visas pajamas ir atėmus sąnaudas t.y. atskleidžia, kiek grynojo pelno tenka vienam pardavimo pajamų litui. Šie rodikliai, pagal J. Mackevičių ir kt. (2011), gali būti apskaičiuojami dviem būdais:

$$\text{Grynasis pardavimo pelningumas} = \frac{\text{Pelnas prieš apmokestinimą}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (3)$$

$$\text{Grynasis pardavimo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (4)$$

Pirmasis apskaičiavimo būdas parodo veiklos rezultatyvumą iki mokesčių atskaitymo, todėl jį būtų galima pavadinti tarpiniu, antrasis – galutinį gamybos, pardavimo ir kitos veiklos rezultatyvumą. „Remiantis Statistikos departamento įmonės finansinių rodiklių vertinimo metodika, grynojo pardavimo pelningumo rodiklis vertinamas labai gerai, jeigu yra didesnis kaip 25 procentai, gerai – didesnis kaip 10 procentų, patenkinamai – mažesnis kaip 10 procentų, nepatenkinamai – mažesnis, kaip 5 procentai ir blogai – jeigu yra neigiamas.“ (J. Mackevičius, 2007, p. 190)

„Bendrąjį pardavimo pelningumą lyginant su keleto laikotarpių įprastinės veiklos pelningumu galima matyti, kokią įtaką įprastinės veiklos pelningumui darė įmonės valdymo administracinės, veiklos ir finansinės bei investicinės veiklos pelningumas. Be to, ataskaitinių metų pelningumą lyginant su įprastinės veiklos pelningumu galima nustatyti pagautės ir netekimų įtaką.“ (J. Mackevičius, D. Poškaitė, L. Villis, 2011, p. 70)

L. Juozaitienė (2007), taip pat mokomosios knygos „Finansinė analizė“ (2011) autoriai J. Mackevičius, D. Poškaitė, L. Villis bei M. Monea (2009) pateikia tokį veiklos pelningumo apskaičiavimo būdą:

$$\text{Veiklos pelningumas} = \frac{\text{Veiklos pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (5)$$

Šis rodiklis yra svarbus kontroliuojant, kaip naudojamos įmonės pridėtinės išlaidos, atsižvelgiant į įmonės administracinių ir kitų valdymo išlaidų svyravimus.

Taip pat J. Mackevičiaus monografijoje „Įmonės veiklos analizė“ (2007) ir N. Finch “Summary of Financial Ratios“ (2008) yra pateikiamas ir įprastinės veiklos pelningumo rodiklis, kuris apibūdina pardavimo ir mokesčių išskaitymo pelningumą ir yra apskaičiuojamas tokiu būdu:

$$\text{Įprastinės veiklos pelningumas} = \frac{\text{Pelnas prieš apmokestinimą}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (6)$$

Anot J. Mackevičiaus, D. Poškaitės, L. Villis (2011), finansinės ir investicinės veiklos pelningumas apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\text{Finansinės ir investicinės veiklos pelningumas} = \frac{\text{Pelnas iš finansinės ir investicinės veiklos}}{\text{Pardavimo pajamos}} \quad (7)$$

Visi pardavimo pelningumo rodikliai – tai tam tikro pelno ir pardavimo pajamų santykis, todėl keičiantis rodiklio dydžiui svarbu atkreipti dėmesį, jog pokytis gali priklausyti nuo pardavimo pajamoms įtakos turinčių veiksnių: kainos, kiekio, gaminių struktūros ir asortimento.

1.3.2. Turto pelningumo rodikliai

Turto pelningumo rodikliai apskaičiuojami remiantis įmonės pelno (nuostolių) bei balanso ataskaitų duomenimis. Literatūroje įprasta išskirti ilgalaikio ir trumpalaikio turto pelningumo rodiklius, kurie parodo atitinkamo turto naudojimo veiksmingumą, vadovų sugebėjimą jį valdyti ir kontroliuoti, taigi šie rodikliai labiausiai domina įmonių vadovus.

Anot J. Jewell ir A. Mankin (2011), turto pelningumui apskaičiuoti yra 11 būdų, tačiau pačiu populiariausiu laikomas ir Lietuvos bei užsienio autorių – L. Juozaitienės (2007), J. Mackevičiaus (2007), M. Monea (2009) – siūlomas turto pelningumo rodiklio apskaičiavimo būdas yra toks:

$$\text{Viso turto pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Visas turtas}} \quad (8)$$

Šis rodiklis parodo, kiek litų grynojo pelno tenka vienam turto litui. Kuo rodiklio reikšmė didesnė, tuo turtas naudojamas efektyviau.

Minėti autoriai – L. Juozaitienė (2007), J. Mackevičius (2007), M. Monea (2009) – taip pat siūlo apskaičiuoti ir ilgalaikio bei trumpalaikio turto pelningumo rodiklius:

$$\text{Ilgalaikio turto pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Ilgalaikis turtas}} \quad (9)$$

$$\text{Trumpalaikio turto pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Trumpalaikis turtas}} \quad (10)$$

Šie rodikliai parodo, kiek grynojo pelno tenka atitinkamai vienam ilgalaikio ir trumpalaikio turto litui. Iš formulių matyti, jog turto pelningumo rodiklių pokyčiams įtakos turi pelno ir turto vertės pasikeitimai – didėjant arba mažėjant pelno sumai atitinkamai didėja arba mažėja pelningumas.

J. Mackevičius (2007) nurodo formules, pagal kurias galima nustatyti pelningumo padidėjimo procentą: $(100 \times d)/(100 - d)$, kurioje d – turto vertės sumažėjimo procentas ir pelningumo sumažėjimo procentą: $(100 \times d)/(100 + d)$, kurioje d – turto vertės padidėjimo procentas.

Būtų galima daryti išvadą, kad mažėjanti turto vertė didina pelningumo lygį ir atvirkščiai, didėjanti turto vertė mažina pelningumo lygį, tačiau įmonė turėdama didesnės vertės ar daugiau turto turi galimybę jį efektyviau išnaudoti ir gauti didesnę pelną. Jei įmonės gaunamas pelnas augtų šiek tiek greičiau ar taip pat, kaip turto vertė, tai pelningumui turėtų teigiamos įtakos. Ir atvirkščiai, jei gaunamas pelnas mažėtų šiek tiek greičiau ar taip pat, kaip turto vertė, tai pelningumui turėtų neigiamos įtakos. Svarbu atskirai tirti trumpalaikio ir ilgalaikio turto pasikeitimo įtaką pelningumui, kadangi ilgalaikis turtas lemia įmonės gamybinį pajėgumą, taigi gerinant ilgalaikio turto naudojimą jis tampa našesnis, gerėja ilgalaikio turto efektyvumas, o tai turi tiesioginės įtakos turto pelningumui. Kaip ir ilgalaikio turto pelningumui, taip ir trumpalaikio turto pelningumui reikšmingos įtakos turi racionalus šio turto naudojimas, tai reiškia, kad tinkamai naudojant trumpalaikį turtą mažėja įvairios išlaidos, tokios kaip kuro, elektros energijos, medžiagų, žaliavų ir pan., bet tuo pačiu spartėja trumpalaikio turto apyvartumas. „Trumpalaikio turto naudojimo efektyvumą ir jo pasikeitimą, palyginti su praėjusiais laikotarpiais, lemia parduotos produkcijos vertė ir vidutinė trumpalaikio turto likučių suma bei jų pasikeitimas.“ (J. Mackevičius, 2007, p. 198)

Apskaičiavus turto pelningumo rodiklius tampa aktualūs šiam pelningumui turintys įtakos veiksniai. Literatūroje pateikiama keletas veiksnių skaičiavimo metodikų, viena iš jų pateikta J. Mackevičiaus, D. Poškaitės ir L. Villis knygoje „Finansinė analizė“ (2011), pagrįsta turto pelningumo išskaidymu į kitus rodiklius – veiksnius:

$$\begin{aligned} \text{Turto pelningumas} &= \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Visas turtas}} \times \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Pardavimo pajamos}} \\ &= \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \times \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Visas turtas}} = \end{aligned}$$

$$\text{Grynasis pardavimo pelningumas} \times \text{Turto apyvartumas} \quad (11)$$

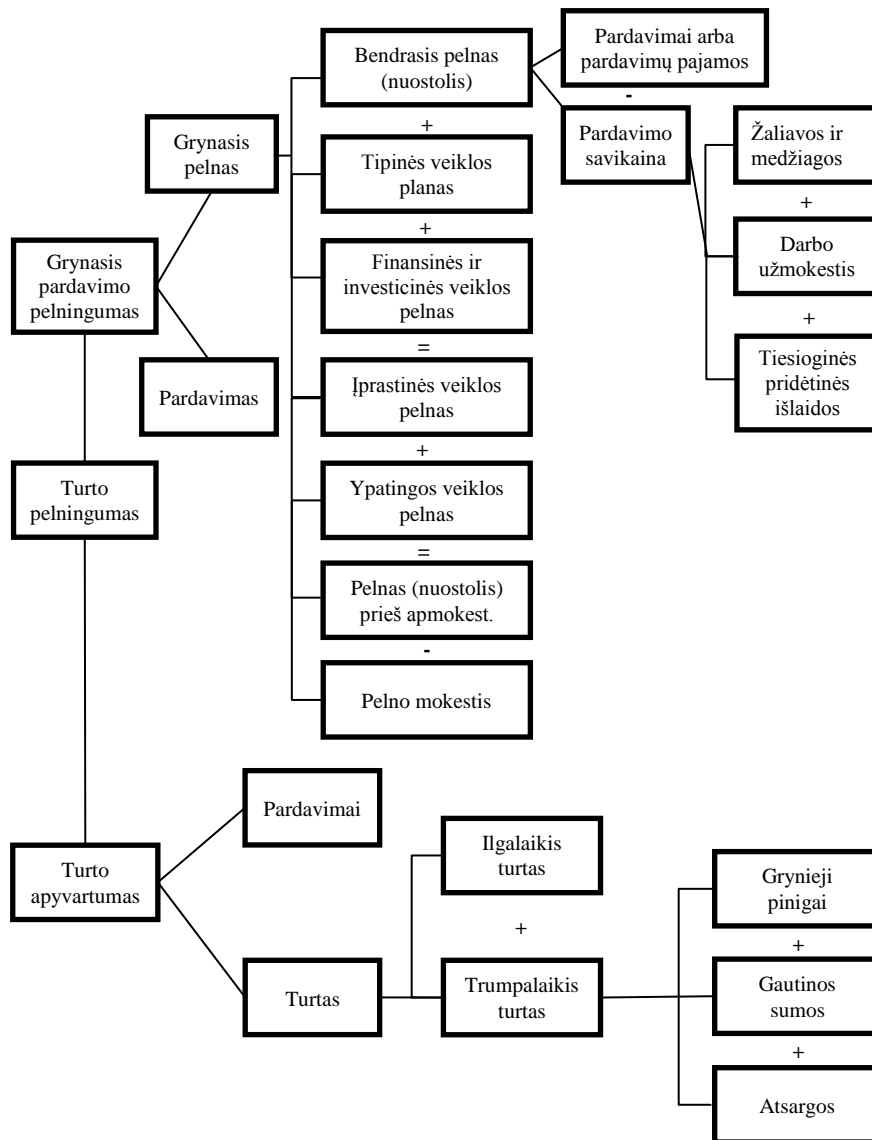
Taip modifikavus turto pelningumo formulę gaunami nauji veiksniai, kurių didėjimas ar mažėjimas į vieną ar į kitą pusę tiesiogiai veikia turto pelningumo kitimą:

1. grynasis pardavimo pelningumas;
2. turto apyvartumas.

Turto pelningumas didėja, didėjant pardavimo pelningumui. Taip pat turto pelningumas didėja, greitėjant turto apyvartumui, kai gerėja įmonės finansinė būklė. Ir atvirkščiai, turto pelningumo rodiklis mažėja, mažėjant pardavimo pelningumui ir lėtėjant turto apyvartumui.

„Pardavimų pelningumas ir turto apyvartumas kaip turto pelningumo veiksniai gali būti

suskaidyti į sudedamuosius elementus. Ir taip gali būti pateikta turto pelningumo piramidinė analizė.“ (V. Gronskas, 2008, p. 170) Turto pelningumo piramidinės analizės esmė – tai turto pelningumo rodiklių išskaidymas į daugiklius, kurie savo ruožtu skaidomi į santykinius arba absoliučius rodiklius. Skirtingi autoriai pateikia skirtingas turto pelningumo piramidines analizes. 7 paveiksle pateikta J. Mackevičiaus, D. Poškaitės ir L. Villis (2011) turto pelningumo piramidinė analizė pagal lietuviškąją finansinę atskaitomybę.

Šaltinis: J. Mackevičius, D. Poškaitė, L. Villis, 2011, p. 78

7 pav. Turto pelningumo piramidinė analizė

Iš paveikslo matyti įvairių rodiklių tarpusavio ryšys bei jų įtaka galutiniam turto pelningumo rodikliui. Turto pelningumo piramidinė analizė pranaši tuo, kad atskleidžia pagrindinių veiksmų, lemiančių turto pelningumo rodiklį, priklausomybes ir leidžia lengvai nustatyti, kokie veiksniai daro

didžiausią įtaką galutiniam rodikliui. Rodiklių tarpusavio ryšys sudaro galimybę vienus iš jų ignoruoti, kitus panaudoti siekiant turto pelningumo – neturint galimybės didinti turto apyvartumo, didinamas pardavimų pelningumas ir atvirkščiai, neturint galimybės didinti pardavimų pelningumo, stengiamasi didinti turto apyvartumą.

Įmonės vadovas turėdamas šią schemą prieš akis gali nuolat stebėti įmonės finansinę padėtį, numatyti veiklos rezultatus bei priimti tinkamus sprendimus numatytiems veiklos rezultatams pasiekti, kitaip tariant, turto pelningumo piramidinė analizė padeda priimti efektyvius sprendimus.

1.3.3. Kapitalo pelningumo rodikliai

Kapitalo, kaip ir turto pelningumo rodikliai, apskaičiuojami remiantis tiek pelno (nuostolių) ataskaitos, tiek balanso duomenis. Anot V. Gronsko (2008), „kapitalo pelningumas apibūdina įmonės pelningumą atsižvelgiant į jos veiklos finansavimo šaltinius.“ (p. 173) Kapitalo pelningumo rodikliai labiausiai domina kapitalo savininkus, kreditorius ir investuotojus. Iš rodiklių galima spręsti apie investicijų pelningumą, kuris leidžia nuspręsti – pirkti ir parduoti vertybinius popierius, investicijų naudojimo efektyvumą ir galimybę gauti dividendų. Nustatant kapitalo panaudojimo efektyvumą, dažniausiai skaičiuojami akcinio, nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodikliai.

Pagal J. Mackevičių, D. Poškaitę, L. Villis (2011), paminėti kapitalo pelningumo rodikliai apskaičiuojami taip:

$$\text{Akcinio kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Akcinis kapitalas}} \quad (12)$$

Šis rodiklis parodo, kiek įmonė gavo grynojo pelno kiekvienam akcininkų investicijų litui.

$$\text{Nuosavo kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} \quad (13)$$

Šis rodiklis parodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną ir tam tikru laipsniu – įmonės vadovybės darbo efektyvumą naudojant investuotą kapitalą.

$$\text{Pastovaus kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas} + \text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}} \quad (14)$$

Šis rodiklis parodo įmonės funkcionavimo ir potencialios plėtros lygį, be to, kaip vadovai sugeba panaudoti nuosavą kapitalą ir ilgalaikius įsipareigojimus.

J. Mackevičius (2007) taip pat aptaria vakarų autorių klasikinių kapitalo pelningumo rodiklių

modifikacijas. Viena iš jų – akcinio kapitalo pelningumo modifikacija, kuri skaičiuojama taip:

$$\text{Akcinio kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Akcinis kapitalas} - \text{Nematerialiojo turto suma}} \quad (15)$$

Šiuo atveju akcinio kapitalo pelningumą siūloma koreguoti nematerialiojo turto suma.

„Siekiant tiksliau apibūdinti finansavimo procesą savininkų atžvilgiu, bendriausią kapitalo pelningumo rodiklio formulę (grynojo pelno ir nuosavo kapitalo santykis) siūloma apskaičiuoti atsižvelgiant į pelną, tenkantį privilegijuotųjų akcijų savininkams, ir į jų suformuotą kapitalo dalį. Tada šis rodiklis vadinamas paprastųjų akcijų kapitalo pelningumu.“ (J. Mackevičius, 2007, p. 205)

Paprastųjų akcijų kapitalo pelningumo rodiklis apskaičiuojamas taip:

$$\text{Paprastųjų akcijų kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas} - \text{Privilegijuotųjų akcijų dividendai}}{\text{Paprastųjų akcijų kapitalo vidurkis}} \quad (16)$$

Pasak J. Mackevičiaus (2007), vakarų autoriai siūlo modifikuoti ir pastovaus kapitalo pelningumo rodiklį, aiškindami, kad reikia suderinti šio rodiklio formulės skaitiklį ir vardiklį, į skaitiklį įtraukiant palūkanas už ilgalaikes skolas. Modifikuota pastovaus kapitalo pelningumo formulė yra tokia:

$$\text{Pastovaus kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas} + \text{Palūkanos už ilgalaikes skolas}}{\text{Nuosavas kapitalas} + \text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}} \quad (17)$$

V. Bagdžiūnienė (2011) skirtingai nuo kitų Lietuvos autorių nagrinėdama kapitalo pelningumo rodiklius išskiria nuosavo kapitalo atsiperkamumo laiko rodiklį, kuris apskaičiuojamas taip:

$$\text{Nuosavo kapitalo atsiperkamumo laikas} = \frac{\text{Nuosavas kapitalas}}{\text{Grynasis pelnas}} \quad (18)$$

Šis rodiklis parodo per kiek metų atsiperka į įmonę investuotas kapitalas.

Apskaičiavus kapitalo pelningumo rodiklius tampa aktualūs šiam pelningumui turintys įtakos veiksniai. J. Mackevičius, D. Poškaitė, L. Villis (2011) pateikia skaičiavimo metodiką, pagrįstą kapitalo pelningumo išskaidymu į kitus rodiklius – veiksnius:

$$\text{Nuosavo kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \times \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Visas turtas}} \times \frac{\text{Visas turtas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} \quad (19)$$

Iš formulės matyti, kad nuosavo kapitalo pelningumui įtakos turi trys veiksniai:

1. grynasis pardavimo pelningumas;
2. turto apyvartumas;
3. kapitalo struktūra.

Nuosavo kapitalo pelningumo veiksnių analizė naudinga vertinant ir pasirenkant įmonės strategiją. „Įmonė savo verslą gali plėsti pasirinkdama arba pardavimo pelningumo didinimo arba turto apyvartumo spartinimo strategiją.“ (J. Mackevičius, D. Poškaitė, L. Villis, 2011, p. 81)

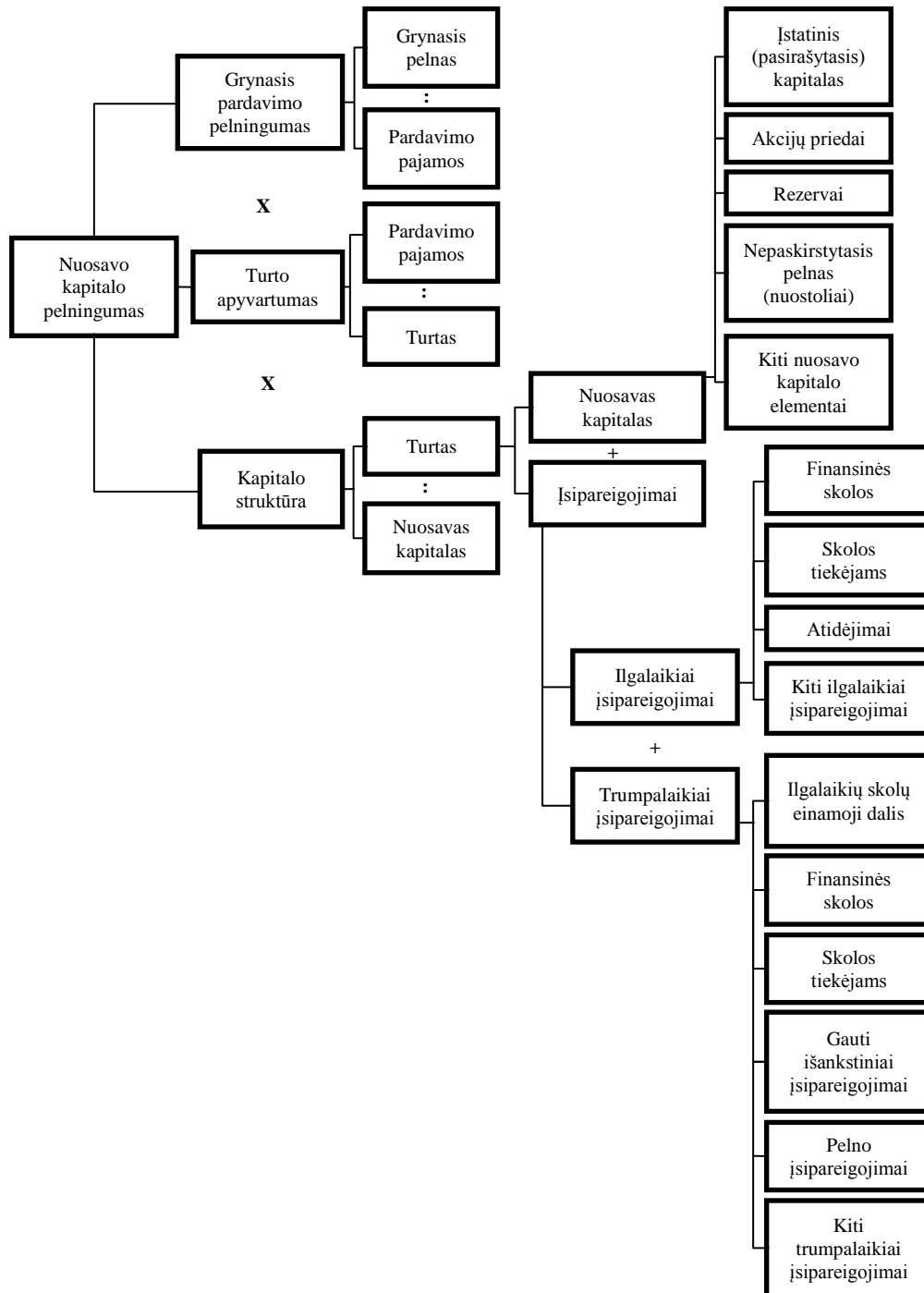
Ekonominėje literatūroje, kaip ir turto pelningumo veiksniai, kapitalo pelningumo veiksniai nagrinėjami taikant kapitalo pelningumo piramidinę analizę. Ši analizė pagrįsta kapitalo pelningumo formulės išskaidymu į rodiklius, tačiau autoriai atlikdami kapitalo pelningumo piramidinę analizę skaičiuoja ne nuosavo, o pastovaus kapitalo pelningumo rodiklį, kadangi įmonė savo veiklai finansuoti naudoja ne tik nuosavą, bet ir skolintus šaltinius. „Ši kapitalo analizės metodika vertinga tuo, kad ji atspindi ne vien tik veiksnius, turėjusius įtakos kapitalo pelningumui, bet ir susieja kapitalo struktūros būklę su pelningumo rodikliu. Didėjant skoloms keičiasi kapitalo struktūra ir mažėja kapitalo pelningumas. Tačiau skaičiavimais įrodyta, kad iki tam tikros ribos didėjančios skolos įmonės kapitalo pelningumui daro teigiamą poveikį (riba – 0,5).“ (J. Mackevičius, D. Poškaitė, L. Villis, 2011, p. 81)

Taigi nagrinėjant pastovaus kapitalo pelningumą taikoma tokia formulės transformavimo į veiksnius metodika:

$$\begin{aligned} \text{Pastovaus kapitalo pelningumas} &= \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas} + \text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}} \\ &= \frac{1 - \text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}}{\text{Nuosavas kapitalas} + \text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}} \quad (20) \end{aligned}$$

„Pastovaus kapitalo pelningumo išskaidymas į dalis rodo kapitalo struktūros įtaką ir taip susieja kapitalo struktūrą su nuosavo kapitalo pelningumu. Tai labai svarbu, nes skolinantis lėšas reikia nuolat stebėti, ar neperžengta skolų riba, nuo kurios kapitalo pelningumas pradeda mažėti.“ (J. Mackevičius, D. Poškaitė, L. Villis, 2011, p. 82)

8 paveiksle pateikta nuosavo kapitalo pelningumo piramidinė analizė.

Šaltinis: J. Mackevičius, 2007, p. 208

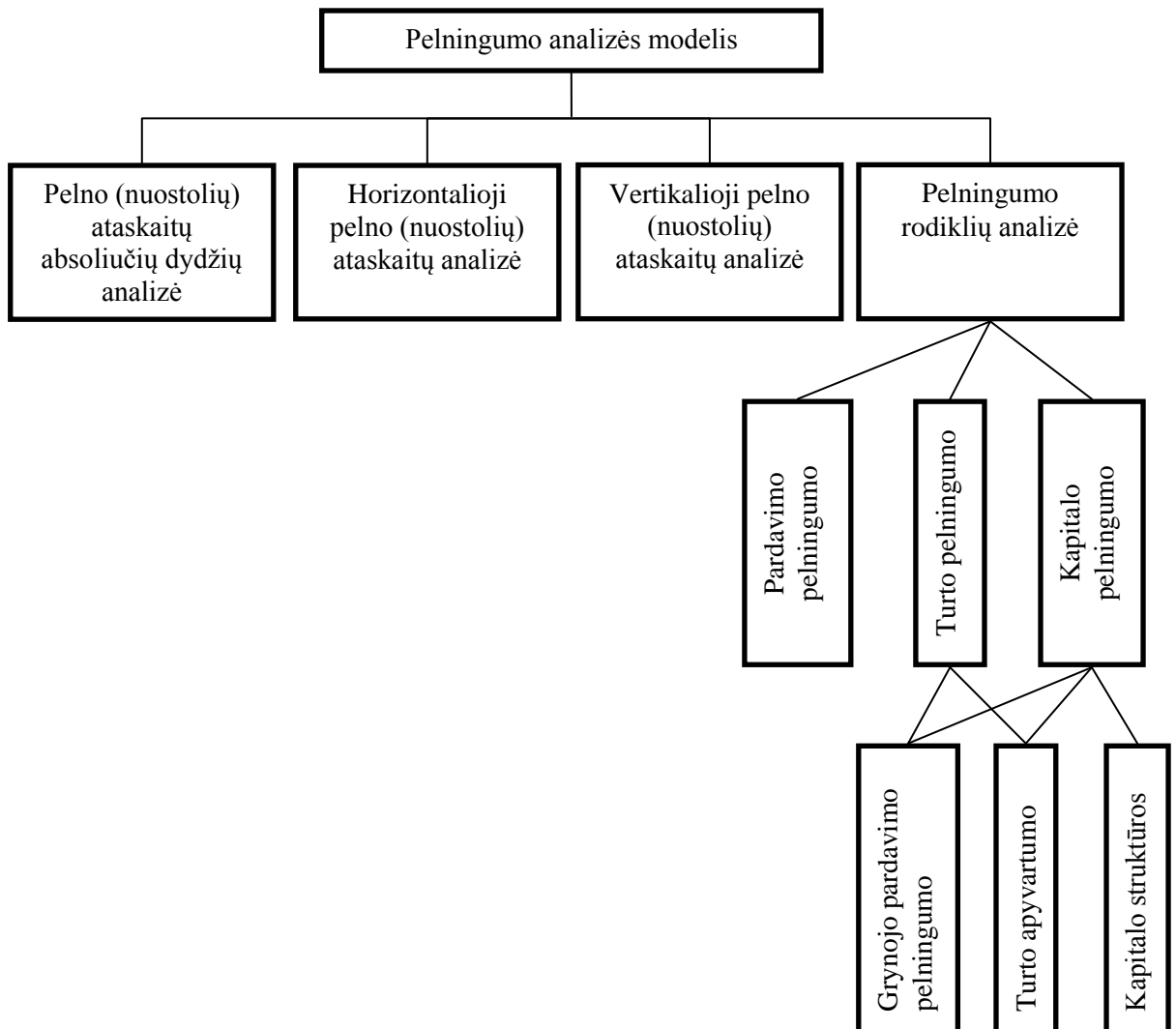
8 pav. Nuosavo kapitalo pelningumo piramidinė analizė

Šią piramidę autoriai taiko skirtingai. Ji leidžia išnagrinėti veiksnius, darančius įtaką kapitalo pelningumui, įvairiais aspektais. Analizei pasirenkama ta metodika, kuri analitikui tuo metu yra svarbiausia, t.y. analizės metodika turi atitikti analizei iškeltus uždavinius.

2. UAB „SCANIA LIETUVA“ PELNINGUMO ANALIZĖS METODOLOGIJA

Pagal lietuvių kalbos žodyną metodologija apibrėžiama, kaip mokslinio tyrinėjimo metodų mokslas, todėl šioje darbo dalyje bus aptarti pasirinkti tyrimo metodai bei jų taikymo būdai.

Įmonės pelningumo analizė bus atlikta remiantis 9 paveiksle pateiktu pelningumo analizės modeliu.

Šaltinis: G. Pivoriūnaitė

9 pav. Pelningumo analizės modelis

Pelningumo analizės modelį sudaro 4 pelningumo analizės metodai. Pasirinkti būtent šie metodai, kadangi jie geriausiai ir tiksliausiai atskleidžia absoliučių dydžių dinamiką, pokyčius, vienu rodiklių įtaką kitiems. Tokiu būdu randamos silpnosios ir stipriosios įmonės vietos, kurios leidžia priimti tinkamus sprendimus ir kontroliuoti bei didinti įmonės pelningumą.

Pirmojo pelningumui analizuoti taikomo metodo t.y., pelno (nuostolių) ataskaitos absoliučių

dydžių analizės, tikslas susipažinti su pelno sudėtimi ir įvertinti pelno (nuostolių) ataskaitos rodiklių dinamiką. Ši analizė atliekama sudarant linijines diagramas remiantis 2006 – 2010 m. UAB „Scania Lietuva“ pelno (nuostolių) ataskaitose (žr. 2 priedą) pateiktais absoliučiais dydžiais.

Antrojo pelningumui analizuoti taikomo metodo t.y., horizontaliosios pelno (nuostolių) ataskaitų analizės, tikslas apskaičiuoti ir įvertinti 2006 – 2010 m. UAB „Scania Lietuva“ pelno (nuostolių) ataskaitų (žr. 2 priedą) rodiklių pokyčius. Atliekant horizontaliąją pelno (nuostolių) ataskaitų analizę tam tikrų metų pelno (nuostolių) ataskaitos rodikliai lyginami su ankstesnių laikotarpių atitinkamais rodikliais – skaičiuojamas absoliutus rodiklių pokytis, o gautas santykis išreiškiamas procentine išraiška.

Absoliutus pokytis apskaičiuojamas taip:

$$\Delta X = X_1 - X_0 \quad (21)$$

Čia: ΔX – absoliutus pokytis;

X_1 – finansinių metų absoliutus rodiklis;

X_0 – praėjusių finansinių metų absoliutus rodiklis.

Santykis išreiškiamas procentine išraiška apskaičiuojamas taip:

$$\frac{(X_1 - X_0)}{X_0} \times 100 \quad (22)$$

Čia: X_1 – finansinių metų absoliutus rodiklis;

X_0 – praėjusių finansinių metų absoliutus rodiklis.

Trečiojo pelningumui analizuoti taikomo metodo t.y., vertikaliosios pelno (nuostolių) ataskaitų analizės, tikslas 2006 – 2010 m. UAB „Scania Lietuva“ pelno (nuostolių) ataskaitų (žr. 2 priedą) rodiklius palyginti su pasirinktu baziniu minėtų ataskaitų rodikliu ir apskaičiuoti bei įvertinti pokyčius. Atliekant vertikaliosiąją analizę pelno (nuostolių) ataskaitų tam tikrų metų rodikliai lyginami su tų pačių metų pasirinktu baziniu ataskaitų rodikliu – pardavimo pajamomis, o gautas dydis išreiškiamas procentine išraiška, taip pat lyginant vienus metus su kitais skaičiuojamas pokytis. Baziniu rodikliu pasirinktos pardavimo pajamos, kadangi tai vienas iš didžiausių pelnui tiesioginės įtakos turinčių rodiklių – pardavimo pajamų augimas, nesikeičiant kitiems rodikliams, tiesiogiai proporcingas pelno augimui t.y. didėjant pardavimo pajamoms, pelnas taip pat didėja.

Rodiklio dalis baziniame rodiklyje t.y., pardavimo pajamose apskaičiuojama taip:

$$\frac{Y_1}{X_1} \times 100 \quad (23)$$

$$\frac{Y_0}{X_0} \times 100 \quad (24)$$

Čia: X_1 – finansinių metų bazinis rodiklis;

Y_1 – finansinių metų absoliutus rodiklis;

X_0 – praėjusių finansinių metų bazinis rodiklis;

Y_0 – praėjusių finansinių metų absoliutus rodiklis.

Pokytis apskaičiuojama taip:

$$\frac{Y_1}{X_1} \times 100 - \frac{Y_0}{X_0} \times 100 \quad (25)$$

Čia: X_1 – finansinių metų bazinis rodiklis;

Y_1 – finansinių metų absoliutus rodiklis;

X_0 – praėjusių finansinių metų bazinis rodiklis;

Y_0 – praėjusių finansinių metų absoliutus rodiklis.

Ketvirtojo pelningumui analizuoti taikomo metodo t.y., pelningumo rodiklių analizės, tikslas įvertinti ne tik pelno (nuostolių) ataskaitų straipsnių įtaką pelningumui, tačiau taip pat ir tam tikrų balanso straipsnių įtaką. Pelningumo rodikliai bei jų pokyčiai analizuojami pagrindinius pelningumo rodiklius apskaičiavus pagal formules, pateiktas 3 lentelėje, remiantis 2006 – 2010 m. UAB „Scania Lietuva“ pelno (nuostolių) bei balanso ataskaitomis (žr. 1 – 2 priedus).

3 lentelė. Pelningumo rodiklių formulės

Pelningumo rodiklių grupė	Rodiklio pavadinimas	Formulė
Pardavimo pelningumo	Bendrasis pardavimo pelningumas	$\frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$
	Grynasis pardavimo pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$
Turto pelningumo	Viso turto pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Visas turtas}}$
	Ilgalaikio turto pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Ilgalaikis turtas}}$

	Trumpalaikio turto pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Trumpalaikis turtas}}$
Kapitalo pelningumo	Akcinio kapitalo pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Akcinis kapitalas}}$
	Nuosavo kapitalo pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas}}$
	Pastovaus kapitalo pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas} + \text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}}$

Šaltinis: G. Pivoriūnaitė

Pardavimo pelningumo rodikliai analizuojami skaičiuojant bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumo rodiklius atitinkamai bendrąjį ar grynąjį pelną dalinant iš pardavimo pajamų. Bendrasis pardavimo pelningumo rodiklis parodo, kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimo ir paslaugų pajamų litui, o grynasis pardavimo pelningumas parodo galutinį gamybos, pardavimo ir kitos veiklos rezultatyvumą. Apskaičiavus abu rodiklius galima daryti išvadą kokios įtakos, reikšmingos ar ne, įmonės rezultatyvumui turėjo veiklos sąnaudos, kitos bei finansinės ir investicinės veiklos rezultatai, taip pat sumokėtas pelno mokestis. Turto pelningumo rodikliai analizuojami skaičiuojant viso, ilgalaikio ir trumpalaikio turto pelningumo rodiklius grynąjį pelną dalinant iš atitinkamo turto. Šie rodikliai parodo, kiek grynojo pelno tenka viso, ilgalaikio ar trumpalaikio turto litui. Apskaičiavus turto pelningumo rodiklius ir modifikavus formulę gaunami nauji veiksniai (žr. 11 formulę) – grynasis pardavimo pelningumas ir turto apyvartumas. Šių veiksmų didėjimas arba mažėjimas į vieną ar kitą pusę tiesiogiai veikia turto pelningumo kitimą. Grynajam pardavimo pelningumui ar turto apyvartumui augant, auga ir turto pelningumas bei atvirkščiai. Apskaičiavus turto pelningumo rodiklius galima daryti išvadas apie įmonės turto efektyvumą ir jį lemiančių veiksmų įtaką. Kapitalo pelningumo rodikliai analizuojami skaičiuojant akcinio, nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodiklius grynąjį pelną dalinant iš atitinkamo kapitalo ir ilgalaikių įsipareigojimų pastovaus kapitalo pelningumo atveju. Akcinio kapitalo pelningumas parodo, kiek įmonė gavo grynojo pelno kiekvienam akcininkų investicijų litui. Nuosavo kapitalo pelningumas parodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną. Pastovaus kapitalo pelningumas parodo įmonės funkcionavimo ir potencialios plėtros lygį.

Pagal pelningumo analizės modelį išanalizavus įmonės pelningumą matoma absoliučių dydžių dinamika, pokyčiai, vienu rodiklių įtaka kitiems, identifikuoti rodiklių pokyčius lemiantys veiksniai. Randamos silpnosios ir stipriosios įmonės vietos, kurios leidžia priimti tinkamus sprendimus ir kontroliuoti bei didinti įmonės pelningumą.

3. UAB „SCANIA LIETUVA“ PELNINGUMO ANALIZĖ

3.1. UAB „Scania Lietuva“ bendra charakteristika

UAB „Scania Lietuva“ – Švedijos įmonės, gaminančios SCANIA vilkikus, dukterinė įmonė Lietuvoje, prekiaujanti šiais vilkikais bei atliekanti jų techninį aptarnavimą ir remontą. Šiuo metu įmonėje dirba 89 darbuotojai, o jos padaliniai išsidėstę keturiuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose.

Jau keturioliktus metus SCANIA vilkikai Lietuvos rinkoje sėkmingai konkuruoja su Mercedes Benz, Volvo, MAN, DAF parduodamais sunkvežimiais. Tai įrodo sunkiojo autotransporto žinovų pripažinimas – SCANIA vilkikas išrinktas 2010 metų sunkvežimiu. Vilkiko techninių charakteristikų tobulinimas, įmonės darbuotojų ilgametė patirtis bei profesionalumas leidžia tikėtis perspektyvių pardavimų ateityje ir siekti užimti pirmaujančio lyderio poziciją.

Įmonė nuolat tobulina apskaitos metodus ir diegia naujas programas, leidžiančias lengvai ir greitai gauti reikiamus duomenis. Tačiau pirmas žingsnis susipažįstant su įmonės apskaitos subtilybėmis tai įmonės deklaruojami apskaitos principai. Pateikiami pagrindiniai įmonėje taikomi apskaitos principai:

1. Finansinių ataskaitų forma – finansinės ataskaitos yra rengiamos pagal galiojančią LR buhalterinės apskaitos įstatymą, LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymą bei galiojančius Verslo apskaitos standartus (VAS).
2. Finansinių ataskaitų valiuta – bendrovė apskaitą tvarko Lietuvos Respublikos nacionaline valiuta, litais. Nuo 2002 m. litas yra susietas su euru santykiu 3,4528 lito už 1 eurą.
3. Nematerialusis turtas – nematerialusis turtas apskaitomas įsigijimo verte, jis yra amortizuojamas tiesiogiai proporcingu metodu per numatytą naudingo tarnavimo laiką.
4. Ilgalaikis materialusis turtas – bendrovės ilgalaikis materialusis turtas apskaitomas įsigijimo verte atėmus sukauptą nusidėvėjimą ir įvertinus vertės sumažėjimo nuostolius, išskyrus žemę, kuri nėra nudėvima.

Kai turtas parduodamas arba nurašomas, jo įsigijimo vertė ir sukauptas nusidėvėjimas sąskaitose eliminuojami, o pardavimo pelnas ar nuostoliai apskaitomi pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Nusidėvėjimas skaičiuojamas taikant tiesiogiai proporcingą metodą per numatytą naudingo tarnavimo laiką.

5. Atsargos – atsargos yra apskaitomos žemesniąja iš savikainos ir grynosios realizacijos vertės atėmus vertės mažėjimą pasenusioms ir lėtai judančioms atsargoms. Grynoji realizacinė vertė yra pardavimo kaina, esant įprastinėms verslo sąlygoms, atėmus užbaigimo, rinkodaros ir

paskirstymo išlaidas. Savikaina skaičiuojama FIFO metodu. Atsargos, kurios negali būti realizuotos, yra nurašomos.

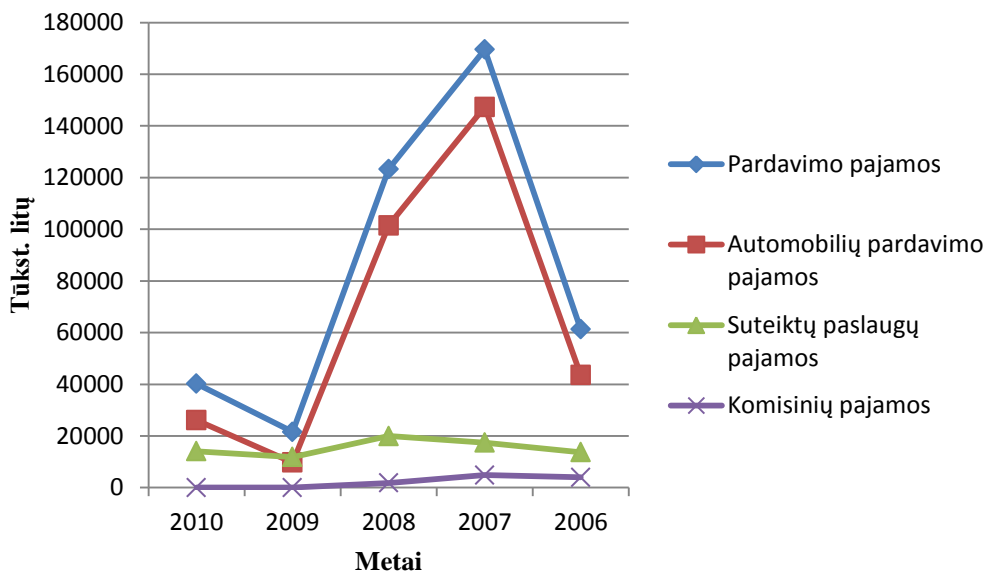
6. Gautinos sumos – gautinos sumos pirminio pripažinimo metu yra įvertinamos tikrąja verte. Vėliau trumpalaikės gautinos sumos yra apskaitomos įvertinus jų vertės sumažėjimą, o ilgalaikės gautinos sumos ir suteiktos paslaugos – diskontuota verte, atėmus vertės sumažėjimo nuostolius.
7. Pinigai ir pinigų ekvivalentai – pinigus sudaro pinigai kasoje ir banko sąskaitose.
8. Skolos – skolinimosi išlaidos pripažįstamos sąnaudomis, kai patiriamos. Skolos pripažįstamos gautų lėšų tikrąja verte.
9. Atidėjimai – atidėjinytis apskaitomas tik tada, kai dėl įvykio praeityje bendrovė turi teisinį įsipareigojimą ar neatšaukiamą pasižadėjimą, ir tikėtina, kad jam įvykdyti bus reikalingi ekonominę naudą teikiantys ištekliai, ir įsipareigojimo suma gali būti patikimai įvertinta.
10. Pelno mokestis – pelno mokesčio apskaičiavimas remiasi metiniu pelnu, įvertinus atidėtą pelno mokestį. Pelno mokestis skaičiuojamas pagal Lietuvos mokesčių įstatymų reikalavimus.
11. Pajamų pripažinimas – pajamos pripažįstamos, kai tikėtina, jog bendrovė gaus su sandoriu susijusią ekonominę naudą, ir kai galima patikimai įvertinti pajamų sumą. Pardavimai apskaitomi atėmus PVM ir suteiktas nuolaidas.
Pajamos iš prekių pardavimo pripažįstamos pristačius prekes ir perdavus riziką bei prekių nuosavybės teikiamą naudą.
Pajamos iš paslaugų teikimo pripažįstamos, kai sandoris yra baigtas ir tikėtina, kad bus gauta su paslaugų teikimo sandoriu susijusi ekonominė nauda.
12. Sąnaudų pripažinimas – sąnaudos apskaitoje pripažįstamos vadovaujantis kaupimo ir palyginimo principais tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kai uždirbamos su jomis susijusios pajamos, neatsižvelgiant į pinigų išleidimo laiką. Tais atvejais, kai per ataskaitinį laikotarpį padarytų išlaidų neįmanoma tiesiogiai susieti su konkrečių pajamų uždirbimu ir jos ateinančiais laikotarpiais neduos pajamų, šios išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tą patį laikotarpį, kada buvo patirtos.
Sąnaudų dydis paprastai įvertinamas sumokėta arba mokėtina pinigų suma, neįskaitant PVM. Tais atvejais, kai numatytas ilgas atsiskaitymo laikotarpis ir palūkanos nėra išskirtos, sąnaudų dydis įvertinamas diskontuojant atsiskaitymo sumą rinkos palūkanų norma.
13. Užsienio valiutos – užsienio valiuta išreikšti sandoriai apskaitomi pagal sandorio dieną galiojusį valiutų keitimo kursą.

Įmonės deklaruojami apskaitos principai aiškiai apibrėžia taisykles, kuriomis remiantis tvarkoma įmonės apskaita. Šios taisyklės negali būti pažeidžiamos ar keičiamos. Šie apskaitos principai taikomi rengiant bendrovės finansines ataskaitas.

Remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis bus atlikta įmonės pelningumo analizė. Analizei atlikti pasirinkti šie metodai: pelno (nuostolių) ataskaitų absoliučių dydžių analizė, horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė, vertikalioji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė, pelningumo rodiklių analizė.

3.2. Pelno (nuostolių) ataskaitų absoliučių dydžių analizė

Pelno (nuostolių) ataskaitų absoliučių dydžių analizė atlikta lyginant 2006 – 2010 m. šių ataskaitų (žr. 2 priedą) duomenimis. 10 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio padavimo pajamų dinamika.

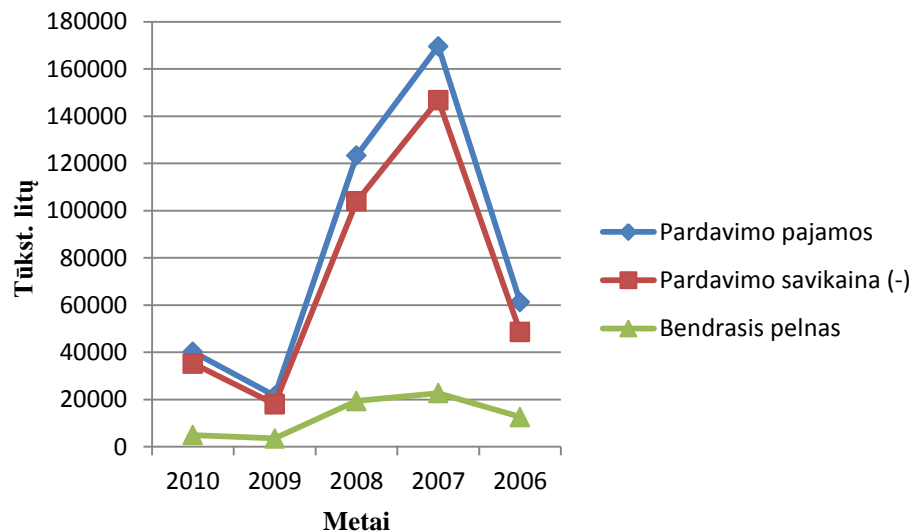
10 pav. **Pardavimo pajamų dinamika**

Iš 10 paveikslo matyti, jog pardavimo pajamas sudaro už vilkikų pardavimus, už serviso suteiktas paslaugas ir už komisinių pagrindu parduotus vilkikus gautos pajamos. Gerai matyti nagrinėjamo laikotarpio kilimo ir nuosmukio periodai. Pagrindinė priežastis lėmusi staigų ir ženklų pardavimo pajamų kritimą 2008 m. prasidėjusi pasaulinė ekonominė krizė.

Paveikslas rodo, jog didžiąją dalį pardavimo pajamų sudaro pajamos gautos už automobilių pardavimus, tačiau 2009 m. už serviso suteiktas paslaugas pajamų buvo gauta daugiau nei iš automobilių pardavimų. Galima daryti prielaidą, jog ekonominiam nuosmukiui pasiekus dugną serviso teikiamos paslaugos, dėl sunkios įmonių, turinčių sunkiojo transporto parkus, buvo paklausesnės už naujų automobilių pirkimą.

Komisinių pagrindu gautos pajamos visu nagrinėjamu laikotarpiu sudarė mažiausią pardavimo pajamų dalį.

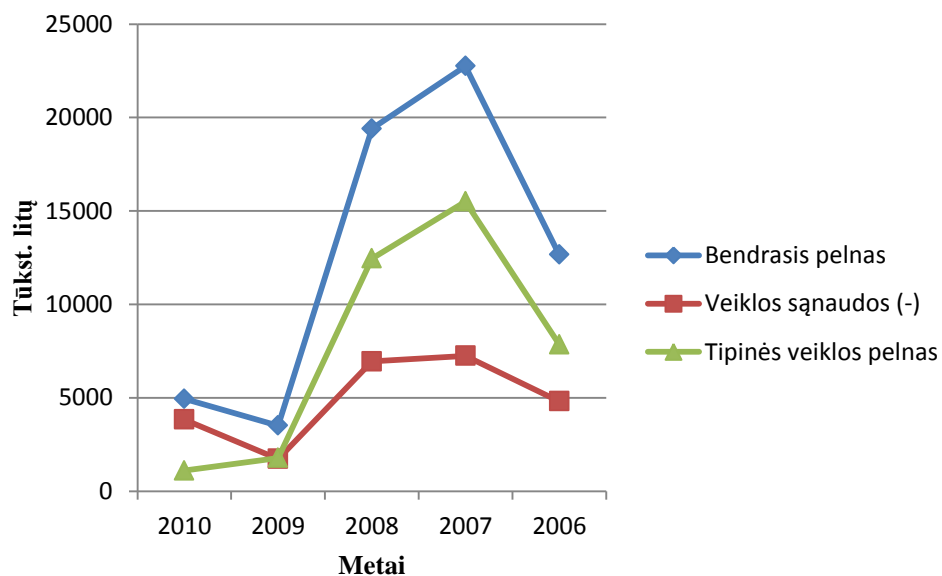
11 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dinamika bei šių dydžių priklausomybė.

11 pav. **Pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dinamika**

Iš 11 paveikslo matyti, jog bendrojo pelno dydis tiesiogiai priklauso nuo pardavimo pajamų ir pardavimo savikainos dydžio. Kuo pardavimo pajamos didesnės, o pardavimo savikaina mažesnė, tuo bendrasis pelnas didesnis ir atvirkesnis. Nagrinėjamo laikotarpio pradžioje matomas bendrojo pelno augimas, nežymus smukimas 2008 m. ir, nepaisant to, jog 2009 m. pardavimo pajamos ėmė augti, staigus kritimas 2009 – 2010 m., kadangi pardavimo pajamos buvo nereikšmingai didesnės už pardavimo savikainą ir tai lėmė mažo bendrojo pelno gavimą.

12 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio bendrojo pelno, veiklos sąnaudų ir tipinės veiklos pelno dinamika bei šių dydžių priklausomybė.

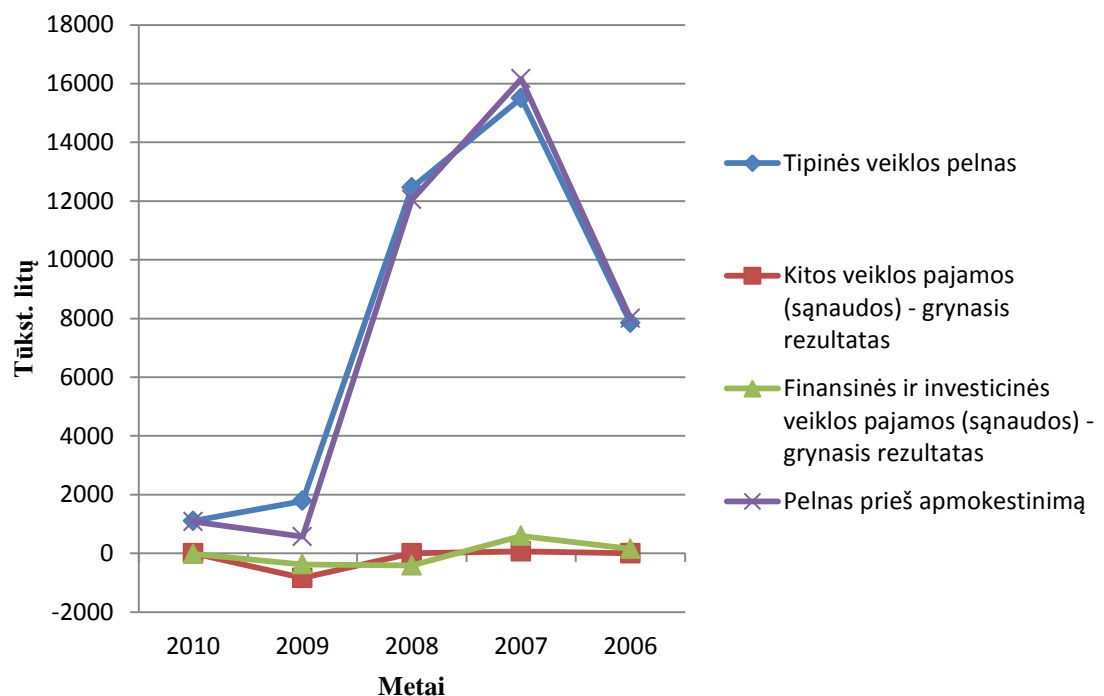

12 pav. **Bendrojo pelno, veiklos sąnaudų ir tipinės veiklos pelno dinamika**

Iš 12 paveikslo matyti, jog tipinės veiklos pelnas tiesiogiai priklauso nuo bendrojo pelno ir veiklos sąnaudų dydžio. Kuo bendrasis pelnas didesnis, o veiklos sąnaudos mažesnės, tuo tipinės

veiklos pelnas didesnis ir atvirkščiai. Nagrinėjamo laikotarpio pradžioje augant bendrajam pelnui, didėjo ir veiklos sąnaudos, 2007 m. sudarydamos 32% bendrojo pelno. Tačiau veiklos sąnaudos augo žymiai mažesniu tempu nei bendrasis pelnas, o tai leido uždirbti didesnę tipinės veiklos pelną. 2008 m. bendrasis pelnas krito, tačiau veiklos sąnaudos išliko beveik tokios pačios, kaip ir 2007 m., rezultatas – mažesnis tipinės veiklos pelnas. 2009 m. veiklos sąnaudos sudarė 50% bendrojo pelno, tai lėmė tolesnį tipinės veiklos pelno mažėjimą. Paskutiniai nagrinėjamo laikotarpio metai, kalbant apie tipinės veiklos pelną, buvo nuostolingiausi, kadangi, lyginant su 2009 m., pardavimo pajamos išaugo 1,8 karto, o veiklos sąnaudos 2,2 karto. Tai reiškia, jog sąnaudos augo greičiau nei pajamos, nepaisant to, iš paveikslo matome, jog 2010 m. nebuvo patirtas nuostolis.

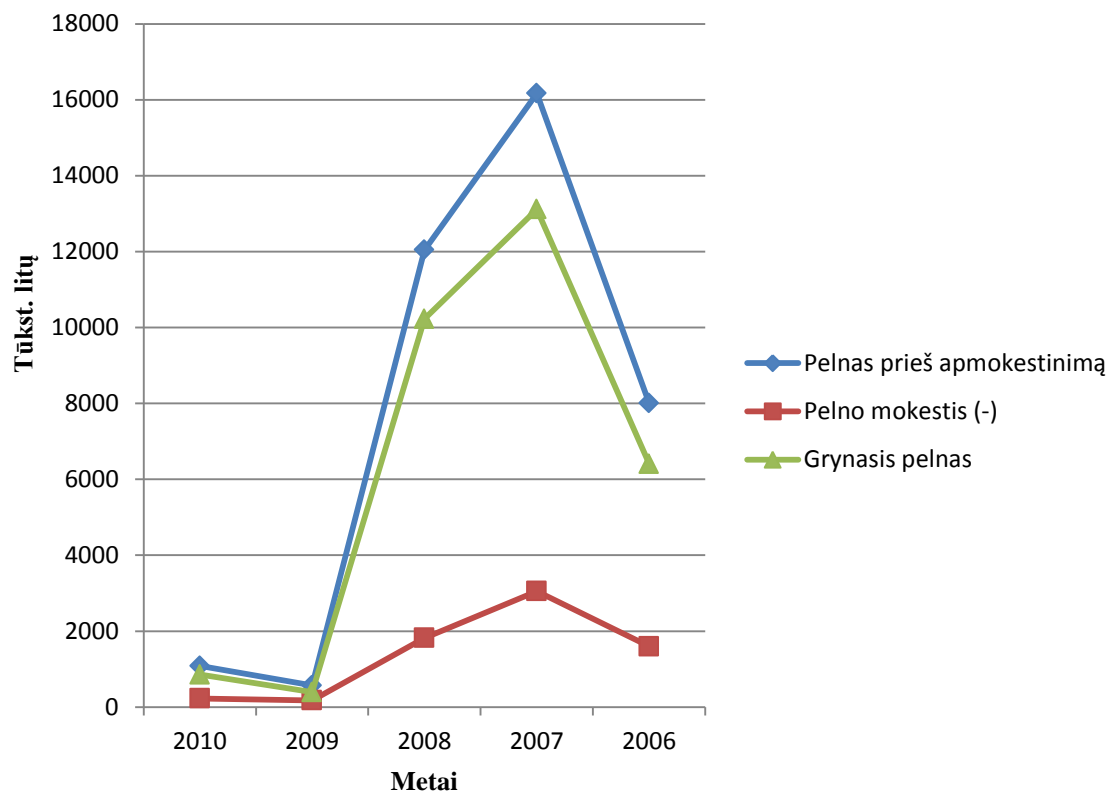
13 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio pelno prieš apmokestinimą priklausomybė nuo kitos bei finansinės ir investicinės veiklos rezultatų.

13 pav. Kitos bei finansinės ir investicinės veiklos įtaka pelnui prieš apmokestinimą

Iš 13 paveikslo matyti, jog pelnas prieš apmokestinimą tiesiogiai priklauso nuo kitos bei finansinės ir investicinės veiklos rezultatų. Jei rezultatai teigiami, tuomet ir pelnas prieš apmokestinimą tampa didesnis, jei neigiami – mažesnis. 2006 – 2007 m. kitos bei finansinės ir investicinės veiklos rezultatas buvo teigiamas, 2008 m. įmonė patyrė finansinės ir investicinės veiklos nuostolį. Tai lėmė mažesnę įmonės gautą pelną prieš apmokestinimą. 2009 m. buvo patirtas tiek kitos, tiek finansinės ir investicinės veiklos nuostolis, o tai akivaizdžiai sumažino įmonės pelną.

14 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio grynojo pelno priklausomybė nuo pelno mokesčio.

14 pav. **Grynojo pelno priklausomybė nuo pelno mokesčio**

Iš 14 paveikslo matyti, jog pelno mokesčio dydis tiesiogiai priklauso nuo pelno prieš apmokestinimą dydžio. Kuo pelnas prieš apmokestinimą didesnis, tuo didesnis pelno mokestis ir atvirkščiai. Taip pat reiktų nepamiršti, jog pelno mokesčio dydis priklauso nuo pelno mokesčio tarifo taikomo pagal LR įstatymus. Grynasis pelnas tiesiogiai priklauso pelno prieš apmokestinimą ir sumokėto pelno mokesčio dydžio. Kuo pelnas prieš apmokestinimą didesnis, o pelno mokesčio tarifas mažesnis, tuo grynasis pelnas didesnis ir atvirkščiai. Paveiksle aiškiai pavaizduota, jog nagrinėjamu laikotarpiu didėjant pelnui prieš apmokestinimą, buvo mokamas didesnis pelno mokestis.

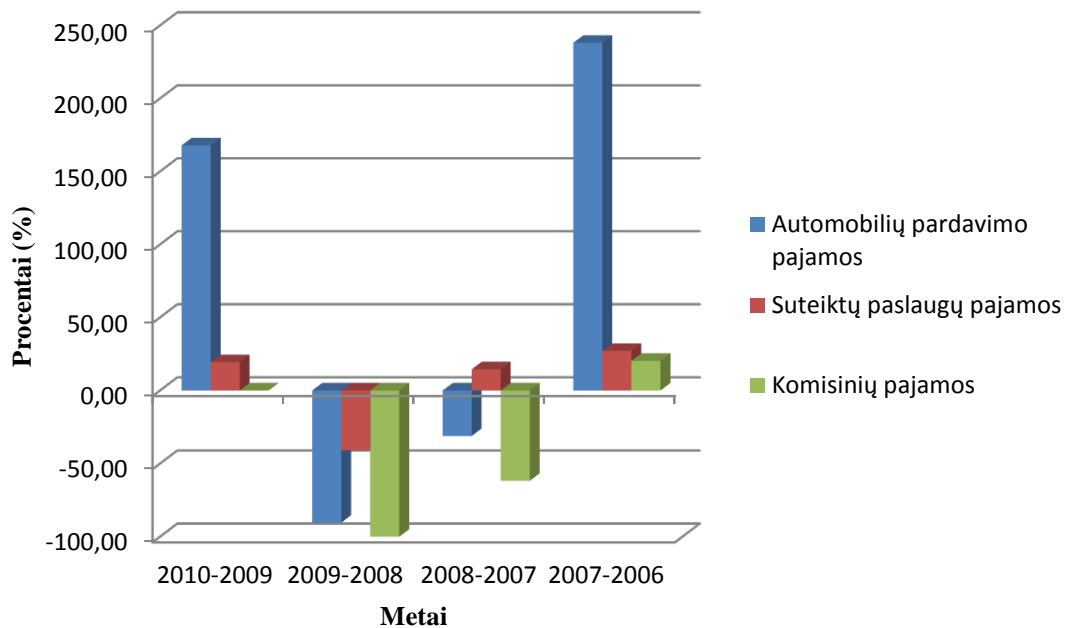
Nagrinėjamu laikotarpiu pelno mokesčio tarifas kito nuo 15% iki 20% (2010 m. –15%, 2009 m. – 20%, 2008 m. – 15%, 2007 m. – 18%, 2006 m. – 19%).

3.3. Horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė

Horizontalioji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė atlikta remiantis 2006 – 2010 m. minėtų finansinių ataskaitų duomenimis ir yra pateikta 3 priede. Atliekant horizontaliąją pelno (nuostolių) ataskaitų analizę finansinių ataskaitų dydžiai buvo lyginami su praėjusio laikotarpio duomenimis, o nukrypimai išreikšti absoliučiais ir santykiniais dydžiais.

15 paveiksle pateikti nagrinėjamo laikotarpio pardavimo pajamų pokyčiai.

15 pav. **Pardavimo pajamų pokyčiai**

Iš 15 paveikslo matyti, jog pardavimo pajamos augo tik nagrinėjamo laikotarpio pradžioje ir pabaigoje. Didžiausias uždirbtų pajamų kilimas matyti 2007 m., kada, lyginant su 2006 m., buvo uždirbta 238% daugiau pajamų už automobilių pardavimus ir 20% daugiau pajamų už automobilių pardavimus komisinių pagrindu, tai lėmė auganti sunkvežimių rinka – 2007 m. Lietuvoje buvo užregistruota 83% daugiau vilkikų nei 2006 m. 2007 m. sparčiai kylant ekonomikai ir augant paklausai, transportavimu užsiimančios įmonės vykdė daugiau pervežimų, pagal statistikos departamento skelbiamus duomenis 2007 m. pervežamų krovinių tonomis augimas buvo 11% lyginant su 2006 m. (žr. 6 priedą), o tai lėmė dažnesnį sunkvežimių atvykimą į servisą, todėl suteiktų paslaugų pajamos lyginant su 2006 m. išaugo 27%.

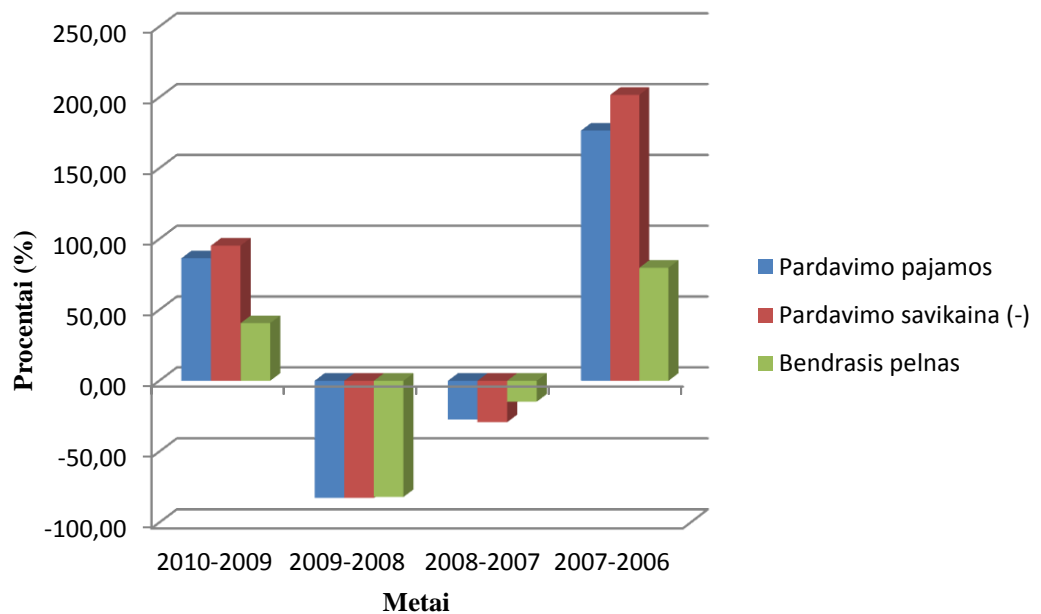
2007 m. Lietuvoje smarkiai augusi sunkvežimių pardavimo rinka 2008 m. nustojo augusi ir prasidėjo kritimas. Transporto verslas vienas iš pirmųjų reagavo į pasaulinę finansų krizę, dėl kurios buvo aiškiai sumažėjusi rinkos paklausa. 2008 m. lyginant su 2007 m. automobilių pardavimo pajamos sumažėjo 31%, o pajamos gautos už automobilių pardavimus komisinių pagrindu – 62%. Situaciją patvirtina, tai, jog 2008 m. užregistruota 36% mažiau vilkikų nei 2007 m. Tai pat pagal statistikos departamento skelbiamus duomenis 2008 m. pervežamų krovinių kiekis tonomis krito 4% lyginant su 2007 m. (žr. 6 priedą). Nepaisant pajamų mažėjimo susijusio su vilkikų pardavimais, suteiktų paslaugų pajamos 2008 m. augo 14%. Tai būtų galima paaiškinti transportavimo įmonių siekiu taupyti neperkant naujų automobilių, o remontuojant jau turimus.

Pagal statistikos departamento skelbiamus duomenis 2009 m. bendrojo vidaus produkto (BVP) kritimas siekė 15%, o tai palietė visus ekonomikos sektorius. 2009 m. reikšmingai sumažėjo paklausa

užsienio rinkose, smarkiai krito vidaus vartojimas ir transporto paslaugų poreikis, o tai ženkliai palietė sunkvežimių pardavimus šalyje. Automobilių pardavimo pajamos 2009 m. lyginant su ankstesniu laikotarpiu krito 90%, taip pat dėl SCANIA gamyklos politikos buvo nutraukti vykdyti automobilių pardavimai komisinių pagrindu. Įmonei teko atsisąžėti į naudotų vilkikų rinką. 2009 m. užregistruoti nauji vilkikai tesudarė 14% 2008 m. rinkos, o pervežamų krovinių kiekis tonomis pagal statistikos departamento skelbiamus duomenis ženkliai krito – 25%. Tai paaiškina ne tik menkas pajamas už automobilių pardavimus, bet ir 41% sumažėjusias pajamas už suteiktas serviso paslaugas.

Pagal statistikos departamento skelbiamus duomenis nuo 2010 m. antro ketvirčio bendrasis vidaus produktas (BVP) ėmė augti ir 2010 m. pabaigoje augimas siekė 5%. Ekonomika, o kartu ir transporto paslaugų sektorius ėmė atsigauti po ekonominės krizės. Rinka augo, nes augo tarptautinių pervežimų apimtys, dėl šios priežasties 2010 m. automobilių pardavimo pajamos išaugo 168% – naudotų vilkikų pardavimai sudarė 60% naujų vilkikų pardavimų. Suteiktų paslaugų pajamos išaugo 19%.

16 paveiksle pateikti nagrinėjamo laikotarpio pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir bendrojo pelno pokyčiai bei jų priklausomybė.

16 pav. **Pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir bendrojo pelno pokyčiai**

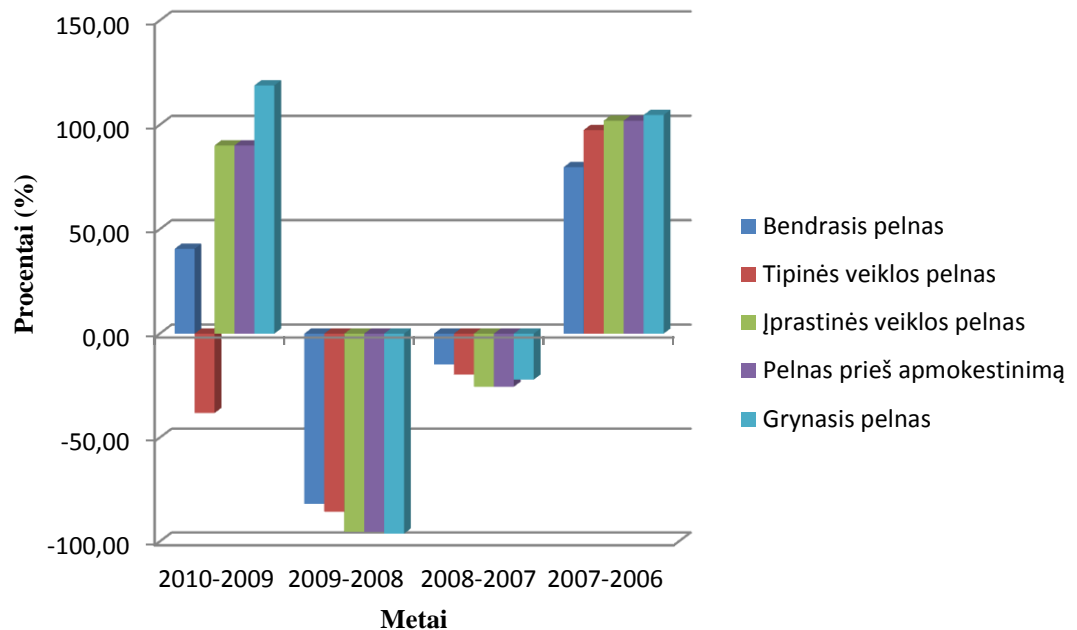
Iš 16 paveikslo matyti, jog tiek 2007 m., tiek 2010 m., lyginant su atitinkamais ankstesniais laikotarpiais, pardavimo savikainos augimas (2007 m. – 202%, 2010 m. – 95%) buvo didesnis už pardavimo pajamų augimą (2007 m. – 177%, 2010 m. – 87%). Tai reiškia, kad patiriamos sąnaudos išaugo šiek tiek daugiau nei išaugo gaunamos pajamos, nuo to tiesiogiai priklausė bendrojo pelno augimas, kuris lyginant su pardavimo pajamų augimu nebuvo toks didelis. Išaugusią pardavimo savikainą lėmė vilkikų savikainos augimas ir taikomas atitinkamai nedidelis pardavimo antkainis,

rinkoje norint išlaikyti konkurencingą prekės kainą.

2008 m. lyginant su 2007 m. pardavimo pajamos krito 27%, o pardavimo savikaina – 29%, tai reiškia, jog parduodama prekė, ar suteikiama paslauga atpigo šiek tiek labiau ir patiriamos sąnaudos sumažėjo šiek tiek daugiau nei sumažėjo gaunamos pajamos, tai lėmė didesnio bendrojo pelno gavimą.

2009 m. lyginant su ankstesniu laikotarpiu tiek pardavimo pajamos, tiek pardavimo savikaina ir bendrasis pelnas sumažėjo apie 82%.

17 paveiksle pateikti nagrinėjamo laikotarpio pelno pokyčiai.

17 pav. **Pelno pokyčiai**

Iš 17 paveikslo matyti, jog 2007 m. bendrajam pelnui lyginant su 2006 m. išaugus 80%, tipinės veiklos pelnas išaugo 98%. Tipinės veiklos pelno augimui tiesioginės įtakos turėjo 50% veiklos sąnaudų augimas, kuris tipinės veiklos pelno augimą sumažino apie 30%. 2007 m. veiklos sąnaudų augimui didžiausios įtakos turėjo darbuotojų skaičiaus augimas bei darbo užmokesčio kėlimas (darbo užmokesčio sąnaudos išaugo 88%). Įprastinės veiklos pelno augimas siekė 102% ir buvo lygus pelno prieš apmokestinimą augimui, kadangi pagautės ir netekimų straipsniai buvo lygūs 0. Įprastinės veiklos pelno augimui tiesioginės įtakos turėjo kitos bei finansinės ir investicinės veiklos rezultatas, kurių augimas atitinkamai buvo 100% ir 288%. Kitos veiklos augimui įtakos turėjo ilgalaikio turto pardavimas, o finansinės ir investicinės veiklos – gautos palūkanos. Grynojo pelno augimas 2007 m. lyginant su ankstesniu laikotarpiu buvo 104%. Šiam pokyčiui be visų jau paminėtų veiksnių nereikšmingos įtakos galėjo turėti pelno mokesčio tarifas, kuris pagal LR įstatymus 2006 m. buvo 19%, o 2007 m. sumažintas vienu procentiniu punktu.

2008 m. lyginant su 2007 m. bendrasis pelnas krito 15%, tipinės veiklos pelnas – 20%. Tipinės

veiklos pelno kritimui nereikšmingos įtakos turėjo 4% veiklos sąnaudų sumažėjimas, kuris tipinės veiklos pelno kritimą sumažino vos 2%. Tokį nereikšmingą veiklos sąnaudų mažėjimą lėmė tolesnis darbuotojų skaičiaus augimas ir sąnaudų mažinimas kitose srityse, tokiose kaip konsultacijų ir tarpininkavimo paslaugos, reprezentacinės ir reklamos sąnaudos. Įprastinės veiklos pelno kritimas siekė 26% ir buvo lygus pelno prieš apmokestinimą kritimui, kadangi pagautės ir netekimų straipsniai buvo lygūs 0. Įprastinės veiklos pelno kritimui didžiausios įtakos turėjo finansinės ir investicinės veiklos rezultatas, kurio kritimas buvo lygus 169%, o tai lėmė įmonės sumokėtos palūkanos. Grynojo pelno kritimas 2008 m. lyginant su 2007 m. buvo 40%. Šiam pokyčiui be visų jau paminėtų veiksmų įtakos galėjo turėti pelno mokesčio tarifas, kuris pagal LR įstatymus 2007 m. buvo 18%, o 2008 m. sumažintas iki 15%.

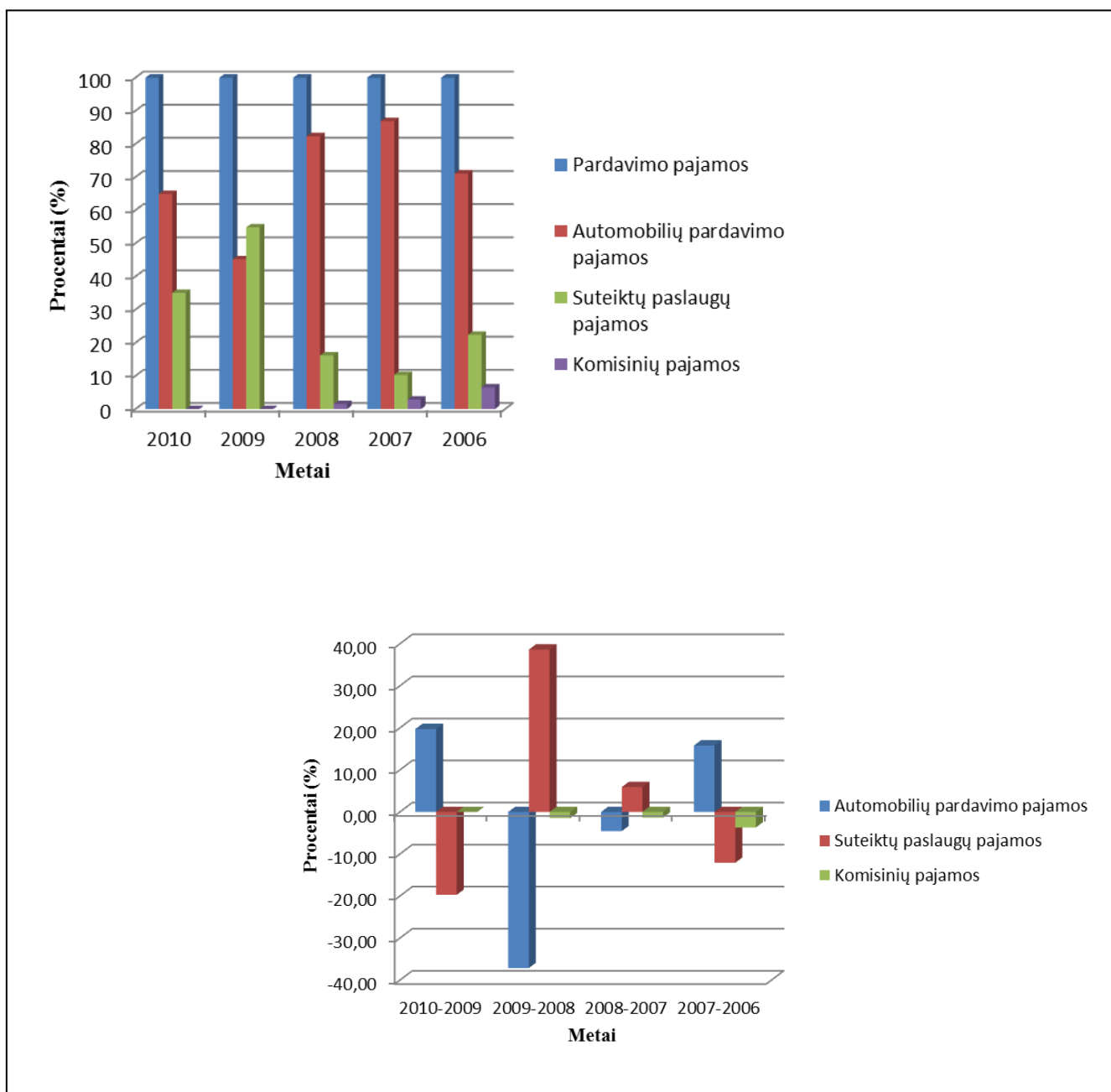
2009 m. bendrasis pelnas lyginant su 2008 m. krito 82%, tipinės veiklos pelnas – 86%. Tipinės veiklos pelno kritimui labai didelės tiesioginės įtakos turėjo 75% veiklos sąnaudų sumažėjimas, kuris tipinės veiklos pelno kritimą sumažino 42%. 2009 m. veiklos sąnaudų kritimui didžiausios įtakos turėjo akcininko įnašai sąnaudoms kompensuoti, kurie padengė 62% 2009 m. veiklos sąnaudų, taip pat darbo užmokesčio sąnaudų sumažėjimas 29%. Tokį darbo užmokesčio sąnaudų sumažėjimą lėmė darbuotojų atleidimas. Įprastinės veiklos pelno kritimas siekė 95% ir buvo lygus pelno prieš apmokestinimą kritimui, kadangi pagautės ir netekimų straipsniai buvo lygūs 0. Įprastinės veiklos pelno kritimui didžiausios įtakos turėjo kitos veiklos rezultatas, kurio kritimas buvo lygus 100%, o tai lėmė sumokėto avanso už ilgalaikį turtą nurašymas, kadangi projektas buvo nutrauktas. Grynojo pelno kritimas 2009 m. lyginant su 2008 m. buvo 96%. Šiam pokyčiui be visų jau paminėtų veiksmų įtakos galėjo turėti pelno mokesčio tarifas, kuris pagal LR įstatymus 2008 m. buvo 15%, o 2009 m. – 20%.

Paskutinio nagrinėjamo laikotarpio metu nepaisant bendrojo pelno lyginant su 2009 m. 41% augimo, tipinės veiklos pelno rezultatas sumažėjo 38%. Iš atliktos pelno (nuostolių) horizontaliosios analizės matyti, jog tai lėmė žymus veiklos sąnaudų augimas – 122%. Toks augimas fiksuojamas įvertinus 2009 m. iš akcininko gautą įnašą sąnaudoms kompensuoti. Situaciją panagrinėjus detaliau ir įvertinus tik realiai patirtas veiklos sąnaudas tampa aišku, jog jos neaugo, o atvirkščiai – sumažėjo 16%. Įprastinės veiklos pelno augimas siekė 90% ir buvo lygus pelno prieš apmokestinimą augimui, kadangi pagautės ir netekimų straipsniai buvo lygūs 0. 2010 m. įprastinės veiklos pelno augimui tiesioginės įtakos turėjo, kaip jau buvo minėta, 2009 m. nurašytas sumokėtas avansas už ilgalaikį turtą. Grynojo pelno augimas 2010 m. lyginant su ankstesniu laikotarpiu buvo 119%. Šiam pokyčiui be visų jau paminėtų veiksmų įtakos galėjo turėti pelno mokesčio tarifas, kuris pagal LR įstatymus 2009 m. buvo 20%, o 2010 m. sumažintas penkiais procentiniais punktais.

3.4. Vertikaloji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė

Vertikaloji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė atlikta remiantis 2006 – 2010 m. minėtų finansinių ataskaitų duomenimis ir yra pateikta 4 priede. Atliekant vertikaliąją pelno (nuostolių) ataskaitų analizę finansinių ataskaitų dydžiai buvo lyginami su pasirinktu baziniu tos ataskaitos rodikliu – pardavimo pajamomis, gauti dydžiai išreikšti procentais. Atliekant vertikaliąją įmonės finansinę analizę tariama, jog įmonės pardavimo pajamos kiekvienais iš pateiktų metų atitinka 100 procentų, tuomet atitinkamų metų likę rodikliai yra lyginami su atitinkamų metų pardavimo pajamomis.

18 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio pardavimo pajamų struktūra ir pokyčiai.

18 pav. Pardavimo pajamų struktūra ir pokyčiai

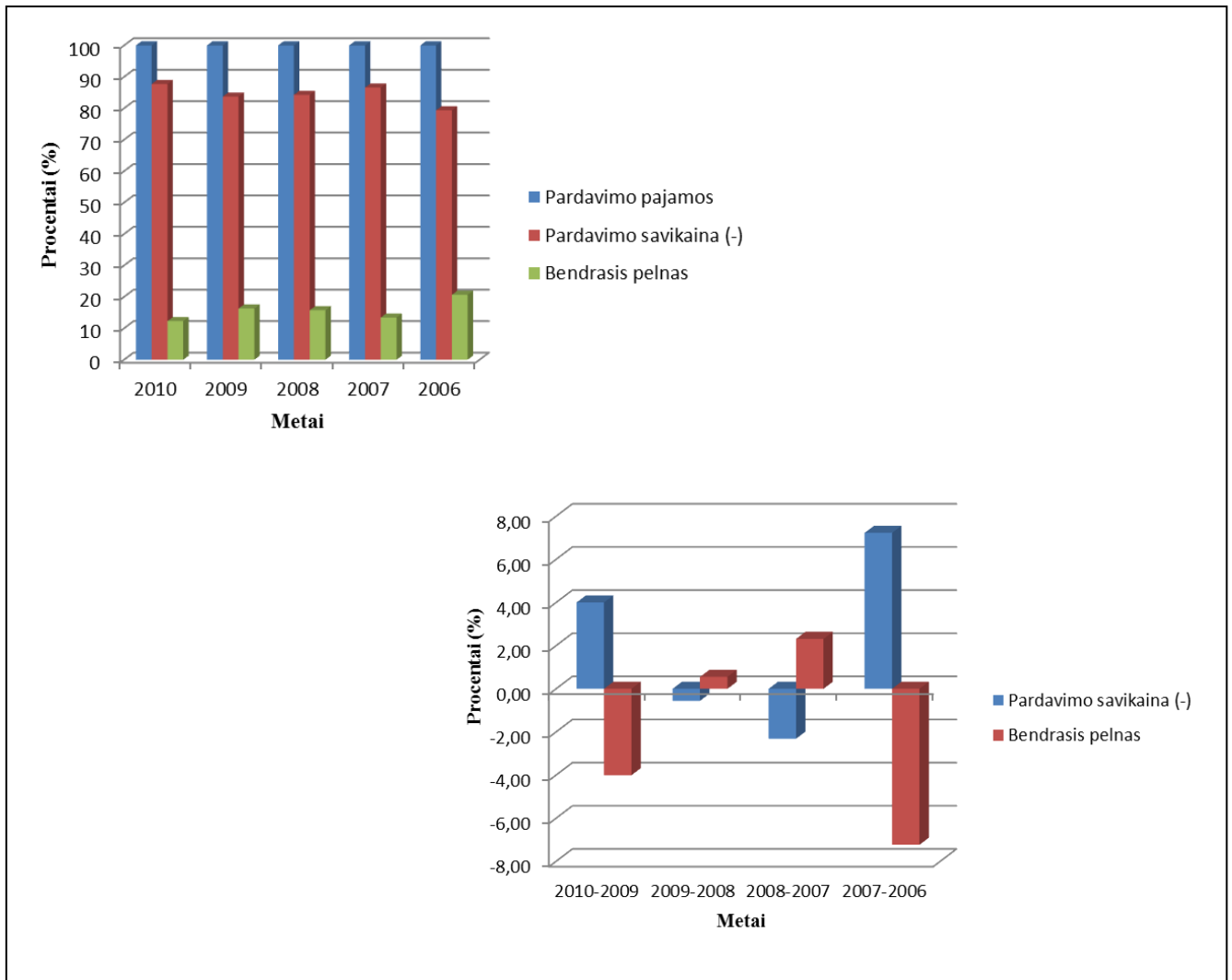
Iš 18 paveikslo matyti, jog didžiąją pardavimo pajamų dalį visais laikotarpiais, išskyrus 2009 m., sudarė automobilių pardavimo pajamos. 2007 m. automobilių pardavimo pajamų dalis visose pajamose lyginant su 2006 m. išaugo 16%, o suteiktų paslaugų ir komisinių pagrindu gautų pajamų dalis nukrito atitinkamai 12% ir 4%, nepriklausomai nuo to, jog 2007 m. lyginant su ankstesniu periodu augo tiek pajamos iš automobilių pardavimų, tiek iš serviso veiklos. Gauti rodikliai rodo, kad 2007 m. automobilių pardavimo pajamos augo sparčiau už iš serviso veiklos gaunamas pajamas ir tai būtų galima paaiškinti faktu, jog aptariamais metais transportavimu užsiimančios įmonės kylant ekonomikai ir augant paklausai labiau buvo susikoncentravusios į automobilių parko atnaujinimą, o ne jau turimų vilkikų remontą.

Tuo tarpu žvelgiant į 2008 m. ir juos lyginant su 2007 m. matyti atvirkštinis variantas, kuomet matomas automobilių pardavimo pajamų dalies visose pajamose kritimas – 5%, o suteiktų paslaugų pajamų dalies augimas – 6%, tai paaiškina 2008 m. prasidėjusi pasaulinė krizė, kuri lėmė už automobilius gautų pajamų mažėjimą. Tokio mažėjimo priežastys buvo kelios. Pirmiausia visiškai išnyko lengvųjų automobilių pervežėjų segmentas, nes dėl pasaulinės finansinės krizės įtakos sustojo naujų lengvųjų automobilių pirkimas ir naudotų automobilių pardavimas Vakarų Europoje. Taip pat sumažėjus paklausai mažėjo užsakymų pervežimų kompanijoms ir jos patyrė finansinių resursų trūkumą. Bankai susidūrė su klientų nemokumu, nustojo finansuoti naujų sunkvežimių įsigijimą, o pirkėjai pradėjo atsisakinėti užsakytų sunkvežimių ir atsigręžė į jau turimus ir reikalaujančius remonto, dėl šios priežasties matomas suteiktų paslaugų pajamų augimas.

2009 m., juos lyginant su 2008 m., kartojo 2008 m., kada pastarųjų metų rodikliai buvo lyginami su 2007 m., scenarijus – automobilių pardavimo pajamų dalies visose pajamose kritimas ir suteiktų paslaugų pajamų dalies augimas. Tik pokyčiai buvo kur kas didesni, atitinkamai 37% kritimas ir 39% augimas. Už automobilius gautų pajamų dalies kritimą paaiškina krizės laikotarpiu įmonės taikytos santykinai didelės sunkvežimių kainos, kurios galėjo sunkiai varžytis su konkurentais, kurie turėdami užpildytus sandėlius neatsiimtais sunkvežimiais, turėjo mažinti kainas. Už paslaugas suteiktų pajamų dalies augimą paaiškina transportavimo veikla užsiimančių įmonių turimų transporto priemonių remontas, nesugebant įpirkti naujų.

2010 m. rinkai atsigaunant po ekonominės krizės išaugo vilkikų pardavimai, taigi ir už automobilius gautos pardavimo pajamos. Jų dalis visose pajamose išaugo 19%, už paslaugas gautų pajamų dalis sumažėjo atitinkamai tiek pat – 19%.

19 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dalis tenkanti pardavimo pajamoms bei pokyčiai.

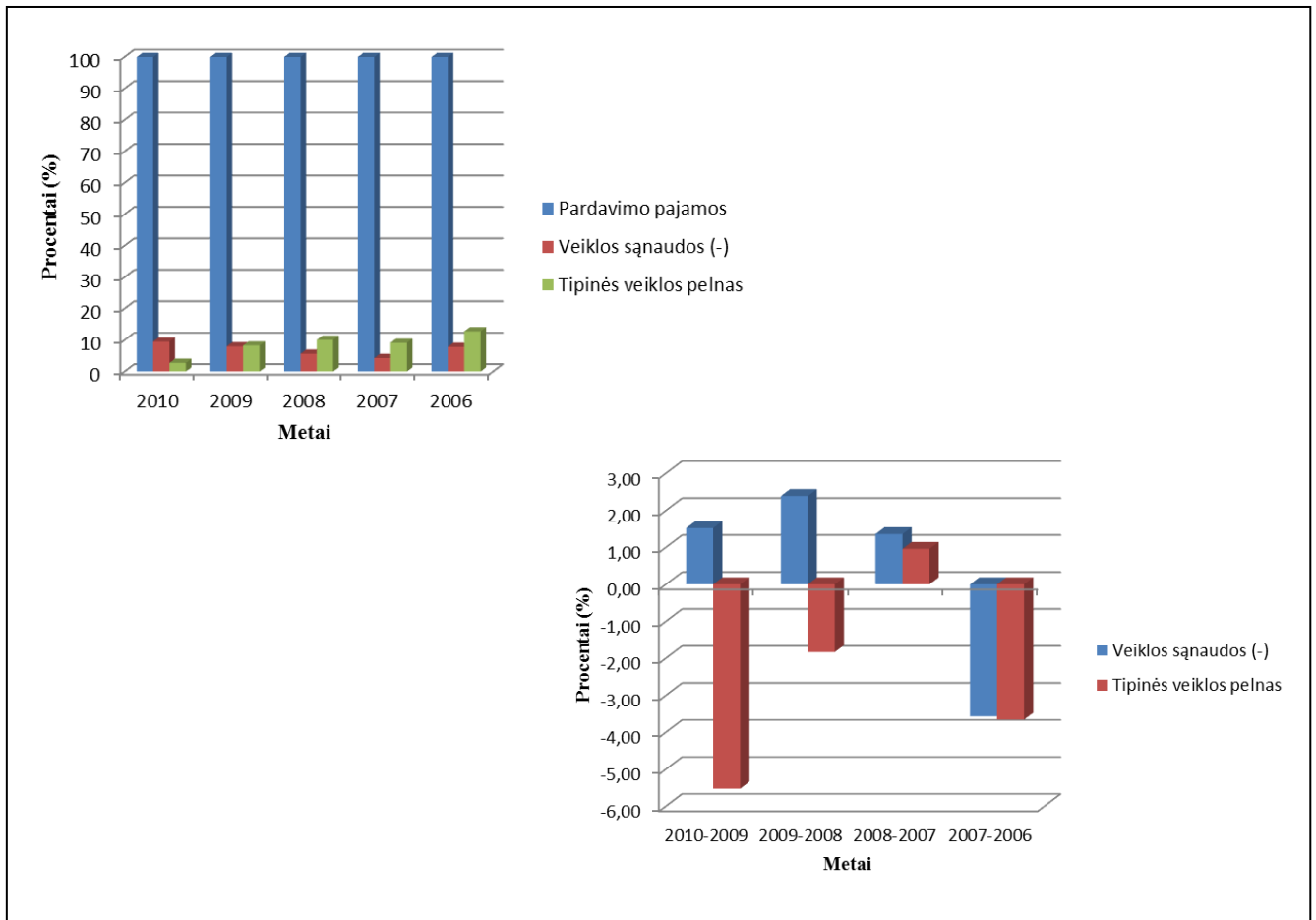

19 pav. **Pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dalis pardavimo pajamose bei pokyčiai**

Iš 19 paveikslo matyti, jog kuo pardavimo savikainos dalis pardavimo pajamose didesnė, tuo mažesnis pardavimo pajamoms tenkantis bendrasis pelnas ir atvirkščiai. Visu nagrinėjamu laikotarpiu pardavimo savikaina sudarė nuo 79% iki 88% pardavimo pajamų dalies, o tai reiškia, jog bendrasis pelnas atitinkamai svyravo nuo 21% iki 12%. 2007 m. ir 2010 m. juos lyginant su atitinkamai ankstesniais laikotarpiais matomas pardavimo savikainos dalies pardavimo pajamose augimas, kuris lėmė tokio pat dydžio bendrojo pelno kritimą, 2007 m. – 7%, 2010 m. – 4%. To priežastis, kaip jau buvo minėta atliekant horizontaliąją pelno (nuostolių) analizę, vilkikų savikainos augimas ir taikomas atitinkamai nedidelis pardavimo antkainis, rinkoje norint išlaikyti konkurencingą prekės kainą.

2008 m. lyginant su 2007 m. ir 2009 m. lyginant su 2008 m. matyti nežymus pardavimo savikainos dalies tenkančio pardavimo pajamoms mažėjimas, kuris reiškia atitinkamą bendrojo pelno dalies pardavimo pajamose augimą.

20 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio veiklos sąnaudų ir tipinės veiklos pelno dalis tenkanti pardavimo pajamoms bei pokyčiai.

20 pav. Veiklos sąnaudų ir tipinės veiklos pelno dalis pardavimo pajamose bei pokyčiai

Iš 20 paveikslo matyti, jog kuo veiklos sąnaudų dalis pardavimo pajamose didesnė, tuo mažesnis pardavimo pajamoms tenkantis tipinės veiklos pelnas ir atvirkščiai. 2007 m. lyginant su ankstesniu laikotarpiu tiek veiklos sąnaudų, tiek tipinės veiklos pelno dalis tenkanti pardavimo pajamoms krito apie 4%. Veiklos sąnaudų kritimą galima paaiškinti spartesniu pardavimo pajamų nei veiklos sąnaudų augimu – 2007 m. uždirbus 2,7 karto daugiau pajamų nei 2006 m., veiklos sąnaudos išaugo tik 1,5 karto. Tipinės veiklos pelno dalies pardavimo pajamose kritimas tiesiogiai susijęs su bendrojo pelno dalies pardavimo pajamose kritimu, kuris aptartas po 18 paveikslu, ir jau paminėtu veiklos sąnaudų kritimu.

2008 m. lyginant su 2007 m. ryškių pakitimų nebuvo – tiek veiklos sąnaudų, tiek tipinės veiklos pelno dalis tenkanti pardavimo pajamoms išaugo vos po 1%. Tačiau verta pabrėžti, kad 2008 m. fiksuotos mažesnės veiklos sąnaudos nei 2007 m. sudarė didesnę pardavimo pajamų dalį. Tai reiškia, jog pardavimo pajamos 2008 m. krito sparčiau nei veiklos sąnaudos. Tai, kaip ir bendrojo pelno dalies pardavimo pajamose augimas, aptartas po 18 paveikslu, turėjo tiesioginės įtakos tipinės veiklos pelno dalies pardavimo pajamose augimui.

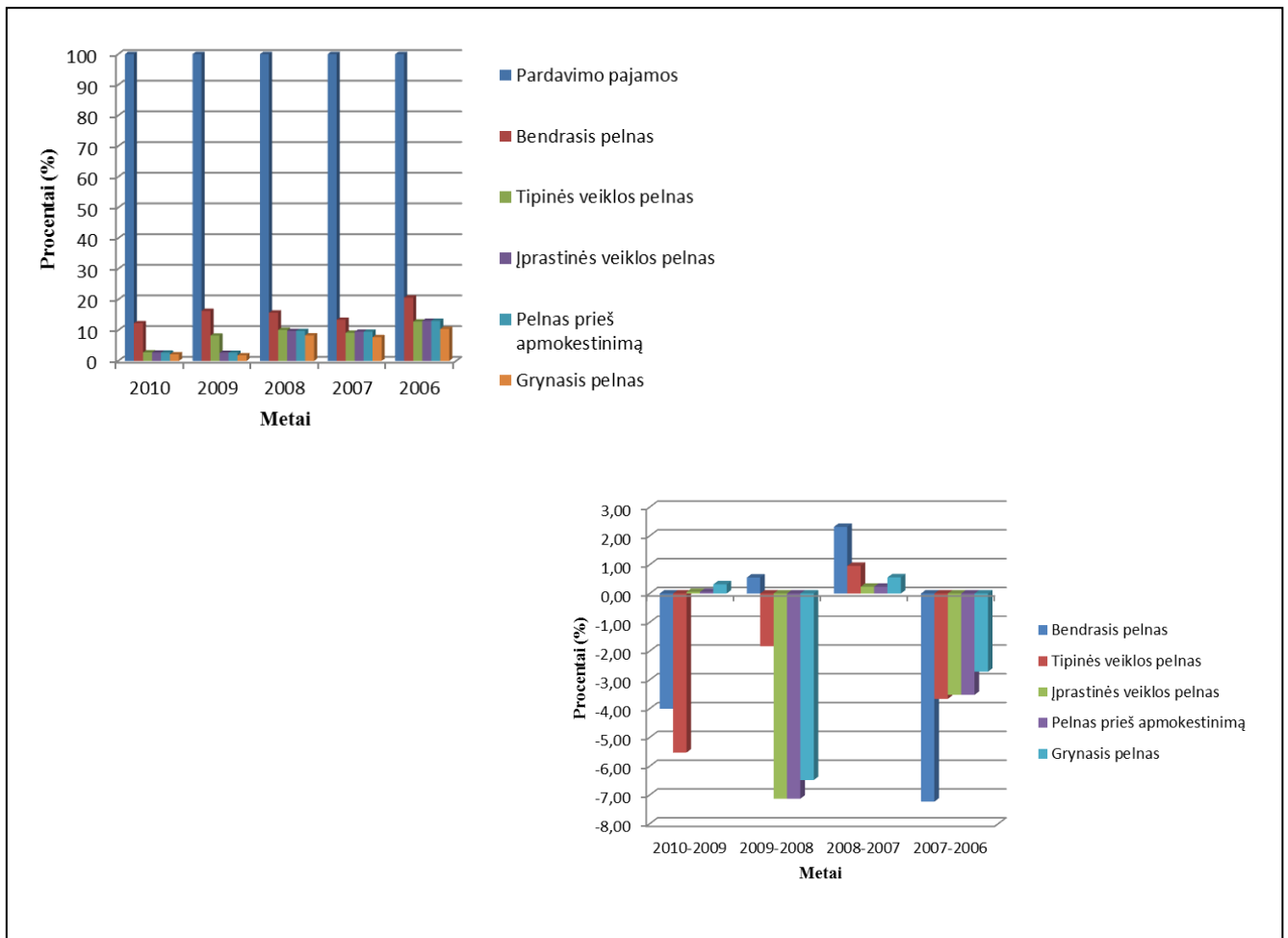
2009 m. pastebimas 2% veiklos sąnaudų dalies pardavimo pajamose lyginant su 2008 m. augimas. Kartojasi 2008 m. juos lyginant su 2007 m. situacija – 2009 m. fiksuotos 4 kartus mažesnės

veiklos sąnaudos nei 2008 m. sudaro didesnę pardavimo pajamų dalį. Tai taip pat reikštų, jog pardavimo pajamos 2009 m. krito sparčiau nei veiklos sąnaudos. Tačiau įvertinus tai, kad 2009 m. akcininko įnašu buvo padengta 62% veiklos sąnaudų, galima daryti išvadą, jog realių įmonės 2009 m. veiklos sąnaudų dalies pardavimo pajamose augimas būtų ne 2%, o 16% ir tai turėtų tiesioginės neigiamos įtakos tipinės veiklos pelno dalies pardavimo pajamose augimui. Esama situacija fiksuoja vos 2% tipinės veiklos pelno dalies pardavimo pajamose kritimą lyginant su 2008 m.

2010 m. lyginant su 2009 m. paveiksle matomas 1,5% veiklos sąnaudų dalies pardavimo pajamose augimas. Toks veiklos sąnaudų augimas fiksuojamas įvertinus 2009 m. akcininko įnašą šioms sąnaudoms padengti. Vertinant tik realiai 2009 m. patirtas veiklos sąnaudas 2010 m. būtų fiksuotas 12% veiklos sąnaudų kritimas ir tai turėtų tiesioginės teigiamos įtakos tipinės veiklos pelno dalies pardavimo pajamose augimui. Esama situacija fiksuoja 5,5% tipinės veiklos pelno dalies pardavimo pajamose kritimą, tam taip pat nemažos tiesioginės įtakos turėjo bendrojo pelno dalies pardavimo pajamose kritimas, aptartas po 18 paveikslu.

21 paveiksle pateikta nagrinėjamo laikotarpio pelno dalis tenkanti pardavimo pajamoms ir pokyčiai.

21 pav. Pelno dalis pardavimo pajamose ir pokyčiai

Iš 21 paveikslu matyti, jog kiekvienu iš aptariamų laikotarpių grynojo pelno dalis sudaro nuo 12% iki 21% pardavimo pajamų, o fiksuojami pokyčiai kiekvieną iš aptariamų laikotarpių lyginant su atitinkamu ankstesniu laikotarpiu kinta nuo 7% kritimo iki 2% augimo, tam didžiausios įtakos turi, kaip jau buvo aptarta po 18 paveikslu, pardavimo savikainos dalies pardavimo pajamose kitimas.

Tipinės veiklos pelno dalis kiekvienu iš aptariamų laikotarpių sudaro nuo 3% iki 13% pardavimo pajamų, o fiksuojami pokyčiai kiekvieną iš aptariamų laikotarpių lyginant su atitinkamu ankstesniu laikotarpiu kinta nuo 6% kritimo iki 1% augimo, tam didžiausios įtakos turi, kaip jau buvo aptarta po 18 ir 19 paveikslais, bendrojo pelno ir veiklos sąnaudų dalies pardavimo pajamose kitimas.

Įprastinės veiklos, kaip ir tipinės veiklos, pelno dalis kiekvienu iš aptariamų laikotarpių sudaro nuo 3% iki 13% pardavimo pajamų, o fiksuojami pokyčiai kiekvieną iš aptariamų laikotarpių lyginant su atitinkamu ankstesniu laikotarpiu kinta nuo 7% kritimo iki 0,05% augimo, tam didžiausios įtakos turi tipinės veiklos pelno, kaip jau buvo aptarta po 19 paveikslu, ir kitos bei finansinės ir investicinės veiklos rezultatų pelno dalies pardavimo pajamose kitimas. 2009 m. kitos bei finansinės ir investicinės veiklos rezultatams sudarant pakankamai didelę pardavimo pajamų dalį (5,63%) lyginant su kitais laikotarpiais (iki 0,39%), atitinkamai sumažėjo įprastinės veiklos pelno dalis. Dėl šios priežasties buvo fiksuotas nagrinėjamu laikotarpiu didžiausias įprastinės veiklos pelno dalies pardavimo pajamose lyginant su ankstesniu laikotarpiu kritimas – 7%.

Pelno prieš apmokestinimą dalis kiekvienus iš nagrinėjamų laikotarpių sudaro tokią pačią pardavimo pajamų dalį kaip ir įprastinės veiklos pelnas, kadangi pagautės ir netekimų straipsniai visais laikotarpiais yra lygūs 0.

Grynojo pelno dalis kiekvienu iš aptariamų laikotarpių sudaro nuo 2% iki 10% pardavimo pajamų, o fiksuojami pokyčiai kiekvieną iš aptariamų laikotarpių lyginant su atitinkamu ankstesniu laikotarpiu kinta nuo 6% kritimo iki 1% augimo, tam didžiausios įtakos turi, pelno prieš apmokestinimą ir pelno mokesčio dalies pardavimo pajamose kitimas.

3.5. Pelningumo rodiklių analizė

Pelningumo rodiklių analizė atlikta apskaičiuojant pelningumo rodiklius pagal 5 priede pateiktas formules remiantis įmonės 2006 – 2010 m. balanso ir pelnos (nuostolių) ataskaitų duomenimis (žr. 1 ir 2 priedą). 4 lentelėje pateikti apskaičiuoti nagrinėjamo laikotarpio pelningumo rodikliai ir jų pokyčiai.

4 lentelė. Pelningumo rodikliai

Pelingumo rodikliai	Metai					Pokytis (%)			
	2010	2009	2008	2007	2006	2010 - 2009	2009 - 2008	2008 - 2007	2007 - 2006
Bendrasis pardavimo pelningumas (%)	12,28	16,29	15,73	13,42	20,65	-4,01	0,56	2,31	-7,23
Grynasis pardavimo pelningumas (%)	2,13	1,81	8,29	7,73	10,45	0,32	-6,48	0,56	-2,72
Viso turto pelningumas (%)	3,55	1,56	27,29	26,75	26,85	1,99	-25,73	0,54	-0,1
Ilgalaikio turto pelningumas (%)	5,45	2,23	53,9	79,72	95,37	3,22	-51,67	-25,82	-15,65
Trumpalaikio turto pelningumas (%)	10,18	5,23	55,28	40,27	37,36	4,95	-50,05	15,01	2,91
Akcinio kapitalo pelningumas (%)	42,8	19,55	511,25	655,75	320,3	23,25	-491,7	-144,5	335,45
Nuosavo kapitalo pelningumas (%)	5,58	2,7	42,09	48,46	45,92	2,88	-39,39	-6,37	2,54
Pastovaus kapitalo pelningumas (%)	5,38	2,62	41,29	46,97	43,28	2,76	-38,67	-5,68	3,69

Šaltinis: G. Pivoriūnaitė

Iš 4 lentelės matyti, jog bendrojo pardavimo pelningumo rodikliai, kurie parodo, kiek bendrojo pelno tenka vienam gautų pajamų litui, nagrinėjamu laikotarpiu svyruoja nuo 12% iki 21%. Šis rodiklis vertinamas teigiamai, jei nėra mažesnis už 10%. Galima daryti išvadą, kad įmonės bendrasis pardavimo pelningumas visu nagrinėjamu laikotarpiu yra geras, tačiau iš pokyčių svyravimų galima teigti, jog nėra pastovus. Reikšmingi rodiklių pokyčiai matomi lyginant 2007 m. su 2006 m. ir 2010 m. su 2009 m., kada bendrasis pardavimo pelningumas krito atitinkamai 7% ir 4%. Tiek 2007 m., tiek 2010 m. galima vadinti ekonomikos augimo metais, kuomet didėjo vartotojų paklausa, o jai didėjant augo įmonės uždirbamos pajamos. Nepriklausomai nuo to, bendrasis pardavimo pelningumas mažėjo. Tai leidžia daryti išvadą, jog bendrasis pelnas augo lėčiau už pardavimo pajamas, o lėtesniam bendrojo pelno augimui įtaką daro auganti pardavimo savikaina.

Grynojo pardavimo pelningumo rodikliai, kurie parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam gautų pajamų litui, nagrinėjamu laikotarpiu svyruoja nuo 2% iki 10%. Šis rodiklis vertinamas, kaip labai geras jei yra didesnis nei 25%, geras – jei siekia 10% ir daugiau, patenkinamas – jei yra mažesnis už 10%, nepatenkinamas – jei yra mažesnis už 5% ir kaip blogas jei yra neigiamas. Taigi nei vienas iš nagrinėjamų metų nebuvo pasiektas labai geras rezultatas, 2006 m. grynojo pardavimo pelningumo atžvilgiu vertinami kaip geri, 2007 m. ir 2008 m. kaip patenkinami, o 2009 m. ir 2010 m. kaip nepatenkinami. Didžiausias grynojo pardavimo pelningumo šuolis t.y., kritimas, matomas 2009 m.

lyginant su 2008 m. Tai nurašyto avanso sumokėto už ilgalaikį turtą, nutraukus projektą, pasekmė.

Viso turto pelningumo rodikliai, kurie parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam turto litui, nagrinėjamu laikotarpiu svyruoja nuo 2% iki 27%. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo įmonė savo turtą naudoja efektyviau. Rodikliui siekiant 20% ir daugiau įmonės būklė vertinama, kaip labai gera. Taigi 2006 – 2008 m. turtas buvo naudojamas labai efektyviai. 2009 m. 4 kartus sumažėjus grynajam pardavimo pelningumui (žr. 5 priedą), dėl gauto labai mažo grynojo pelno, kurio dydžiui didelės įtakos turėjo, kaip jau buvo minėta, nurašyta sumokėto avanso suma, bei 3,8 karto sumažėjus turto apyvartumui (žr. 5 priedą), dėl žymaus turto sumažėjimo, šis rodiklis grėsmingai krito ir tik 2010 m. turto apyvartumui lyginant su 2009 m. išaugus beveik 2 kartus (žr. 5 priedą), turto efektyvumas ėmė didėti.

Ilgalaikio turto pelningumo rodikliai, kurie parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam ilgalaikio turto litui, nagrinėjamu laikotarpiu svyruoja nuo 2% iki 95%. Tai reiškia, jog 2006 m., kuomet rodiklio dydis siekė 95%, įmonė uždirbo beveik tiek pat grynojo pelno, kiek turėjo ilgalaikio turto – labai efektyvus ilgalaikio turto panaudojimas. Kiekvienais iš vėlesnių nagrinėjamų metų šis rodiklis mažėjo. 2007 m. įmonės ilgalaikis turtas lyginant su 2006 m. išaugo 2,5 karto, tačiau grynojo pelno buvo gauta tik 2 kartus daugiau, dėl šios priežasties ilgalaikio turto naudojimo efektyvumas sumažėjo iki 80%. 2008 m. lyginant su ankstesniu laikotarpiu įmonės ilgalaikis turtas išaugo 15%, tačiau grynasis pelnas 22% sumažėjo, todėl ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumas 2008 m. siekė tik 54%. 2009 m. ir 2010 m. lyginant su ankstesniais laikotarpiais labai sumažėjus grynajam pelnui ilgalaikio turto pelningumo rodikliais atitinkamai siekė vos 2% ir 5% – ilgalaikis turtas nebuvo naudojamas efektyviai.

Trumpalaikio turto pelningumo rodikliai, kurie parodo, kiek grynojo pelno tenka vienam trumpalaikio turto litui, nagrinėjamu laikotarpiu svyruoja nuo 5% iki 55%. Iš lentelės matyti, kad mažėjant ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumui, trumpalaikio turto panaudojimo efektyvumas šiek tiek auga. Geriausias trumpalaikio turto pelningumo rodiklis fiksuojamas 2008 m., kada siekė 55% – daugiau nei puse trumpalaikio turto buvo naudojamas efektyviai. Šį 15% rodiklio augimą lyginant su 2007 m. galima paaiškinti tuo, jog 2008 m. trumpalaikiam turtui sumažėjus 44%, grynasis pelnas sumažėjo vos 22%. 2009 m. ir 2010 m. ženklų rodiklių kritimą sąlygojo 2,5 karto lyginant su 2008 m. sumažėjęs trumpalaikis turtas ir gautas labai mažas grynasis pelnas.

Akcinio kapitalo pelningumo rodikliai, kurie parodo, kiek įmonė gavo grynojo pelno kiekvienam akcininko investuotam litui, nagrinėjamu laikotarpiu svyruoja nuo 20% iki 656%. Kadangi akcinio kapitalo dydis nagrinėjamu laikotarpiu nekito, šio pelningumo rodiklio dydis priklausė nuo grynojo pelno kitimo. 2007 m. matomas beveik dvigubas rodiklio augimas, tai reiškia, jog minimais metais buvo gautas dvigubai didesnis grynasis pelnas nei 2006 m. ir tai buvo patys pelningiausi nagrinėjamo laikotarpio metai.

Nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai, kurie parodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną, nagrinėjamu laikotarpiu svyruoja nuo 3% iki 48%. 2006 – 2008 m. rodiklis buvo pastovus ir kito 6% intervale (nuo 48% 2007 m. iki 42% 2008 m.). Minimū laikotarpiu grynasis pelnas sudarė iki 50% nuosavo kapitalo. Toks rodiklis yra vertinamas teigiamai. 2009 m. ir 2010 m. rodiklių dydžiams didžiausios įtakos turėjo grynojo pardavimo pelningumo ir turto apyvartumo pokyčiai. 2009 m. nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis ženkliai krito grynojo pardavimo pelningumui lyginant su 2008 m. sumažėjus 4 kartus (žr. 5 priedą). Tam didžiausios įtakos turėjo gautas labai mažas grynasis pelnas. 2010 m. rodiklio kilimui įtaką darė turto apyvartumo augimas (žr. 5 priedą). Tam didžiausios įtakos turėjo ženklus pardavimo pajamų kilimas ir labai nežymus turto mažėjimas.

Pastovaus kapitalo pelningumo rodikliai, kurie parodo įmonės funkcionavimo ir potencialios plėtros lygį, nagrinėjamu laikotarpiu svyruoja nuo 3% iki 47%. Šie rodikliai nuo nuosavo kapitalo pelningumo rodiklių skiriasi labai nereikšmingai – nuo 0,08% iki 2,64%. Tai reiškia, jog ilgalaikių įsipareigojimų dydžiai nagrinėjamu laikotarpiu neturėjo reikšmingos įtakos pastovaus kapitalo pelningumui.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

1. 2007 m. bendrojo vidaus produkto augimui (BVP) peržengus 11% ribą Lietuvos ekonomika buvo pasiekusi viršūnę – auganti paklausa ir mūsų vežėjų gebėjimas įsitvirtinti ir konkuruoti Vakarų Europos pervežimų rinkoje dėl palyginti mažesnių pervežimų kaštų ir nemenkos patirties lėmė ryškų sunkvežimių rinkos augimą.
2. 2007 m. automobilių pardavimo, suteiktų paslaugų ir komisinių pajamoms lyginant su 2006 m. išaugus atitinkamai 238%, 27%, 20%, automobilių pardavimo pajamų dalis visose pajamose išaugo 16%, o suteiktų paslaugų ir komisinių pagrindu gautų pajamų krito atitinkamai 12% ir 4%, tai reiškia, kad automobilių pardavimo pajamų augimas buvo spartesnis už serviso paslaugų ar komisinių pajamų augimą.
3. 2007 m. pardavimo pajamoms ir bendrajam pelnui išaugus atitinkamai 177% ir 80% lyginant su 2006 m. bendrasis pardavimo pelningumas krito 7%, tai reiškia, kad bendrojo pelno augimas buvo lėtesnis už pardavimo pajamų augimą, o tai lėmė greičiau nei pardavimo pajamos auganti pardavimo savikaina nekintant pardavimo kainai.
4. 2007 m. grynojo pelno augimui lyginant su 2006 m. didelės įtakos turėjo ne tik bendrojo pelno augimas, bet ir sąlyginai nedidelis veiklos sąnaudų augimas lyginant su pardavimo pajamų augimu, kurio augimui didžiausios įtakos turėjo darbuotojų skaičiaus ir darbo užmokesčio augimas, taip pat kitos bei finansinės ir investicinės veiklos teigiamas rezultatas – pajamos gautos už parduotą turtą ir gautos palūkanos.
5. 2007 m. grynajam pelnui išaugus 104% lyginant su 2006 m., grynasis pardavimo pelningumas krito 4%, tai reiškia, kad grynojo pelno augimas buvo lėtesnis už pardavimo pajamų augimą, o tai lėmė pardavimo savikainos bei veiklos sąnaudų augimas.
6. 2008 m. prasidėjusi pasaulinė ekonominė krizė lėmė sumažėjusią vartotojų paklausą ir nemokumą, bankai nustojo finansuoti naujų sunkvežimių įsigijimą, tai atsiliepė automobilių pardavimo pajamoms, kurios lyginant su 2007 m. sumažėjo 31%, ir lėmė 14% serviso paslaugų pajamų augimą – nustojus pirkti naujus vilkikus, pradėta remontuoti turimus. Susiklosčiusi situacija lėmė 5% automobilių pardavimo pajamų dalies kritimą ir 6% serviso paslaugų pajamų dalies augimą visose pajamose.
7. Nepaisant 2008 m. pardavimo pajamų bei bendrojo ir grynojo pelno kritimo atitinkamai 27%, 15% ir 22% lyginant su 2007 m. bendrojo pardavimo pelningumas augo 2%, tai reiškia, kad bendrojo pelno kritimas buvo lėtesnis už pardavimo pajamų kritimą, o tai lėmė greičiau nei pardavimo pajamos mažėjanti pardavimo savikaina nekintant pardavimo kainai. Grynojo pardavimo pelningumas praktiškai nekito.
8. 2009 m. bendrojo vidaus produkto (BVP) kritimui peržengus – 15% ribą Lietuvos ekonomika buvo pasiekusi dugną – reikšmingai sumažėjusi paklausa užsienio rinkose ir smarkiai smukęs

- vidaus vartojimas lėmė ryškų sunkvežimių rinkos kritimą.
9. 2009 m. automobilių pardavimo ir suteiktų paslaugų pajamoms lyginant su 2008 m. kritus atitinkamai 90% ir 40%, automobilių pardavimo pajamų dalis visose pajamose krito 39%, o suteiktų paslaugų pajamų augo 37%, tai reiškia, kad serviso paslaugų pajamų augimas buvo spartesnis už automobilių pardavimo pajamų augimą.
  10. 2009 m. pardavimo pajamoms ir bendrajam pelnui kritus atitinkamai 83% ir 82% lyginant su 2008 m. bendrasis pardavimo pelningumas augo 1%, tai reiškia, kad bendrojo pelno kritimas buvo lėtesnis už pardavimo pajamų kritimą, o tai lėmė greičiau nei pardavimo pajamos mažėjanti pardavimo savikaina nekintant pardavimo kainai.
  11. 2009 m. grynojo pelno kritimui lyginant su 2008 m. didelės įtakos turėjo ne tik bendrojo pelno kritimas, bet ir sąlyginai didelis kitos bei finansinės ir investicinės veiklos neigiamas rezultatas – nurašytas avansas už ilgalaikį turtą, nutraukus projektą, ir už paskolas sumokėtos palūkanos.
  12. 2009 m. įmonę nuo neigiamo rezultato išgelbėjo akcininko įnašai sąnaudoms kompensuoti.
  13. 2010 m. atsigavus ekonomikai, bendrajam vidaus produktui (BVP) pasiekus 5%, išaugusios tarptautinių pervežimų apimtys lėmė ženklų pardavimo pajamų augimą – 87%.
  14. 2010 m. pardavimo pajamoms ir bendrajam pelnui išaugus atitinkamai 87% ir 41% lyginant su 2009 m. bendrasis pardavimo pelningumas krito 4%, tai reiškia, kad bendrojo pelno augimas buvo lėtesnis už pardavimo pajamų augimą, o tai lėmė greičiau nei pardavimo pajamos auganti pardavimo savikaina nekintant pardavimo kainai.
  15. 2010 m. 119% grynojo pelno augimui didžiausios įtakos turėjo bendrojo pelno augimas.
  16. Turto ir kapitalo pelningumo rodikliai 2006 – 2008 m. yra vertinami kaip labai geri, 2009 m. žymiam turto ir kapitalo pelningumo rodiklių kritimui didelės įtakos turėjo tiek grynojo pardavimo pelningumas, dėl gauto labai mažo grynojo pelno, kurio dydžiui didelės įtakos turėjo nurašyta sumokėto avanso už ilgalaikį turtą suma, tiek turto apyvartumas, dėl žymaus turto sumažėjimo. 2010 m. turto ir kapitalo pelningumo rodiklių kilimui įtakos turėjo turto apyvartumo augimas.
  17. Vidutinė/stambi tarptautinė įmonė turėtų atlikti pelningumo analizę kiekvieną mėnesį, tai leistų įvertinti trumpo laikotarpio pokyčius, pamatyti juos lemiančius veiksnius ir lengviau prognozuoti ateities veiksmus.
  18. Didžiąją dalį rodiklių pokyčių lėmė išoriniai veiksniai, todėl įmonė turėtų atidžiau nagrinėti makroekonominę aplinką ir tinkamai įvertinti savo galimybes, tokiu būdu būtų galima išvengti rizikingų investicijų, tokių kaip 2009 m. nurašytas avansas už ilgalaikį turtą dėl ekonominės krizės atsisakius projekto.
  19. Grynojo pelno dydžiui didžiausios įtakos turi pardavimo pajamos, pardavimo savikaina ir veiklos sąnaudos, todėl įmonė turėtų stengtis kontroliuoti šias sritis – norint gauti didesnę pelną,

bet išlaikyti konkurencingą kainą, ieškoti būdų pardavimo savikainai sumažinti, pavyzdžiui, ieškoti naujų ar derėtis su esamais partneriais, siekiant sumažinti vilkikų transportavimo iš Švedijos gamyklos į Lietuvą kaštus ir pan., taip pat kontroliuoti veiklos sąnaudas – pardavimo vadybininkams nustatyti mobiliojo telefono ryšio bei kuro sunaudojimo limitus, esant ekonominiam nuosmukiui norint išlaikyti kvalifikuotus specialistus ateičiai, kai makroekonominė situacija šalyje pagerės, įmonei dirbti 4 darbo dienas per savaitę, tokiu būdu mažinant darbo užmokesčio, taip pat administracines sąnaudas.

Darbas baigtas 2011 12 03

Greta Pivoriūnaitė

greta.pivoriunaite@gmail.com

LITERATŪRA

1. **Aleknavičienė V.** Įmonės finansų valdymas: vadovėlis. – Kaunas: Spalvų kraitė, 2009.
– 430 p. – ISBN 978-9955-921-04-2
2. **Bagdžiūnienė V.** Įmonių veiklos planavimas – Vilnius: Conto Litera, 2005.
– 178 p. – ISBN 978-9986-836-39-1
3. **Berman K.** ir kt. Finansinė išmintis – Vilnius: Verslo žinios, 2006.
– 257 p. – ISBN 9955-460-39-3
4. **Buškevičiūtė E. ir kt.** Finansinių rezultatų analizė: vadovėlis. – Kaunas: Technologija, 2010.
– 379 p. – ISBN 978-9955-25-839-1
5. **Buškevičiūtė E., Mačerinskienė I.** Finansų analizė: vadovėlis. – Kaunas: Technologija, 2009.
– 379 p. – ISBN 9986-13-710-1
6. **Finansų valdymas** – Vilnius: Verslo žinios, 2006. – 1 sektuvas – ISBN 9955-460-18-0
7. **Finch N.** Summary of Financial Ratios // University of Sydney Business School, 2008.
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1099869 [žiūrėta 2011 11 02]
8. **Gronskas V.** Ekonominė analizė: mokomoji knyga. – Kaunas: Technologija, 2008.
– 195 p. – ISBN 9955-09-870-8
9. **Hofstrand D.** Understanding Profitability // Iowa State University, 2009.
<http://www.extension.iastate.edu/agdm/wholefarm/html/c3-24.html> [žiūrėta 2011 11 02]
10. **Japertienė A. R. E.** Finansinė analizė: mokomoji priemonė. – Vilnius: Biznio mašinų kompanija, 2008. – 70 p. – ISBN 978-9955-888-22-2
11. **Jewell J., Mankin A.** What Is Your ROA? An Investigation of the Many Formulas for Calculating Return on Assets. // Academy of Education Leadership Journal, 2011, Vol. 15, p. 79 – 91. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f6ac8dbe-2ae9-45c5-9d6e-e21dddfe0724%40sessionmgr111&vid=2&hid=123> [žiūrėta 2011 11 27]
12. **Juozaitienė L.** Įmonės finansai: analizė ir valdymas: vadovėlis. – Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2007. – 415 p. – ISBN 978-9986-38-792-3
13. **Klimavičienė I., Šlekienė D.** Įmonės veiklos finansinis įvertinimas: mokomoji knyga.
– Kaunas: Technologija, 1999. – 146 p. – ISBN 9986-13-721-7
14. **Kvedaraitė V.** Firmos finansinė analizė – Vilnius: Lietuvos informacijos institutas, 1996.
– 61 p. – ISBN 9986-12-107-8
15. **Lietuvių kalbos žodynas** // <http://www.lkz.lt/startas.htm> [žiūrėta 2011 06 17]
16. **Loth R.** Financial Ratio Tutorial
<http://www.investopedia.com/university/ratios/#axzz1fJOWr9JC> [žiūrėta 2011 11 02]
17. **Mackevičius J.** Įmonių veiklos analizė: monografija. – Vilnius: TEV, 2007.
– 510 p. – ISBN 978-9955-680-73-4

18. **Mackevičius J., Poškaitė D.** Finansinės ataskaitos – Vilnius: Katalikų pasaulis, 1997.
– 351 p. – ISBN 9986-04-081-7
19. **Mackevičius J. ir kt.** Finansinė analizė: mokomoji knyga. – Vilnius: MRU Leidybos centras, 2011. – 158 p. – ISBN 978-9986-836-39-1
20. **Monea M.** Financial Ratios – Reveal How a Business Is Doing? // Annals of the University of Petrosani Economics, 2009, Vol. 9 Issue 2, p. 137 – 144.
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=bc3613db-0bc2-4859-a5c8-c4229664b9a0%40sessionmgr115&vid=2&hid=123> [žiūrėta 2011 11 27]
21. **Parker P. M.** Financial Returns: Profitability Ratios // Guam Economic Competitiveness, 2005, p. 75 – 95. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=88bce128-055d-4618-9441-1a3c80245dd1%40sessionmgr104&vid=2&hid=104> [žiūrėta 2011 11 27]
22. **Peavler R.** Use Profitability Ratios in Financial Ratio Analysis // about.com Guide.
http://bizfinance.about.com/od/financialratios/a/Profitability_Ratios.htm [žiūrėta 2011 11 02]
23. **Pečkaitis J. S., Mačerinskienė I.** Magistrinio baigiamojo darbo rengimo tvarka: mokomasis leidinys. – Vilnius: MRU Leidybos centras, 2008. – 80 p. – ISBN 978-9955-19-083-7
24. **Rutkauskas V., Damašienė V.** Finansų valdymas: vadovėlis. – Šiauliai: UAB „Šiaulių knygriškla“, 2002. – 247 p. – ISBN 9986-38-327-7
25. **Rutkauskas V., Statkevičius P.** Finansų analizė, valdymas ir prognozavimas – Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2004. – 301. – ISBN 9955-516-73-9
26. **Statistikos departamentas** // BVP antrasis įvertis, pranešimas spaudai, 2010.
<http://www.stat.gov.lt/lt/news/view/?id=7821> [žiūrėta 2011 11 15]
27. **Statistikos departamentas** // BVP antrasis įvertis, pranešimas spaudai, 2011.
<http://www.stat.gov.lt/lt/news/view/?id=9022> [žiūrėta 2011 11 15]
28. **Statistikos departamentas** // Kelių transporto priemonių skaičius
<http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M7030303&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=5144&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=> [žiūrėta 2011 11 15]
29. **Statistikos departamentas** // Krovinių vežimas ir apyvarta
<http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M7030311&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=5148&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=> [žiūrėta 2011 11 15]
30. **Stolowy H., Lebas M. J.** Financial Accounting and Reporting: a global perspective. – London: Thomson, 2006. – 667 p. – ISBN 1-84480-250-7

31. **3 Verslo apskaitos standartas „Pelno (nuostolių) ataskaita“** // PATVIRTINTA Viešosios įstaigos Lietuvos Respublikos apskaitos instituto standartų tarybos 2003 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1 <http://www.administratorius.com/wp-content/uploads/03vas.pdf>
[žiūrėta 2011 06 17]
32. **Vabalas E., Žvinklys J.** Įmonės ekonomika: mokymo knyga. – Vilnius: Vilniaus vadybos kolegija, 2001. – 375 p. – ISBN 9986-9349-5-8

Pivoriūnaitė G. UAB „Scania Lietuva“ pelningumo analizė / Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovė doc. dr. D. Daujotaitė. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2011. – 75 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe išnagrinėti finansinės analizės ir pelno bei pelningumo teoriniai aspektai, sukurtas pelningumo analizės modelis ir aptarti šio modelio sudedamųjų dalių metodiniai pagrindai bei atlikta UAB „Scania Lietuva“ pelningumo analizė.

Pirmoje darbo dalyje atlikta mokslinės literatūros analizė, kurios metu aptartos svarbiausios sąvokos, teoriniai pelningumo analizės metodai, pateikti ir palyginti skirtingi įvairių autorių požiūriai. Antroje dalyje sukurtas pelningumo analizės modelis, kurį sudaro 4 pelningumo analizės metodai: pelno (nuostolių) ataskaitų absoliučių dydžių analizė, horizontalioji ir vertikalioji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė ir pelningumo rodiklių analizė, kurią atliekant naudojami ne tik pelno (nuostolių) ataskaitų, bet ir balanso duomenys. Aptartas šių metodų taikymas. Trečioje darbo dalyje pagal modelį sudarančius metodus atlikta 2006 – 2010 m. UAB „Scania Lietuva“ pelningumo analizė ir pristatyti gauti rezultatai bei išvados.

Pagrindiniai žodžiai: pelnas, pelningumas, horizontalioji analizė, vertikalioji analizė, pelningumo rodiklių analizė.

Pivoriūnaitė G. Profitability Analysis of UAB „Scania Lietuva“ / Master's Work in Finance Management. Supervisor doc. dr. D. Daujotaitė. – Vilnius: Faculty of Economics and Finance Management, Mykolas Romeris University, 2011. – 75 p.

ANOTATION

Research on theoretical aspects of financial analysis, profit and profitability was made, a profitability analysis model was created and the methodological bases of the model components were discussed, also a profitability analysis of UAB “Scania Lietuva” was made in master's final paper.

Analysis of scientific literature was made while the most important concepts and theoretical methods of profitability analysis were discussed as well as opinions of different authors were given and compared in the first part of the paper. Profitability analysis model that comprises 4 profitability analysis methods was created in the second part. These methods are: absolute values analysis of income statements, horizontal and vertical analysis of income statements and profitability ratios analysis for which balance sheet data is also used, in addition to income statement information. The application of these methods was discussed. Profitability analysis of UAB “Scania Lietuva” for a period of 2006 – 2010 was made in the third part of the paper using methods of profitability analysis model and results were given along with conclusions.

Key words: Profit, Profitability, Horizontal Analysis, Vertical Analysis, Profitability Ratios Analysis.

Pivoriūnaitė G. UAB „Scania Lietuva“ pelningumo analizė / Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovė doc. dr. D. Daujotaitė. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2011. – 75 p.

SANTRAUKA

Magistro baigiamojo darbo tema – UAB „Scania Lietuva“ pelningumo analizė – yra aktuali, kadangi šiandieninės rinkos ekonomikos sąlygomis prekių ir paslaugų kainas reguliuoja pasiūlos ir paklausos santykis, o tai skatina konkurenciją. Tokia rinka yra dinamiška ir rizikinga, todėl įmonė norėdama išlikti konkurencinga ir gauti kuo didesnę pelną turi nuolat analizuoti įmonės finansinę būklę – pelno bei pelningumo kitimo dinamiką, pokyčius, juos lemiančius veiksnius.

Pagrindinė tyrimo problema – pelningumo analizės modelio nebuvimas, kada pelningumas apskritai nėra analizuojamas, analizuojamas nereguliariai, nenuosekliai ar neišsamiai. Tyrimo objektas – Švedijos įmonė, gaminančios SCANIA vilkikus, dukterinės įmonės Lietuvoje UAB „Scania Lietuva“, prekiaujančios šiais vilkikais bei atliekančios jų techninį aptarnavimą ir remontą, 2006 – 2010 m. pelningumas. Pagrindinis darbo tikslas sukurti ir realizuoti pelningumo analizės modelį, kuris leistų nuosekliai įvairiais pjūviais atlikti įmonės pelningumo analizę ir nustatyti veiksnius, lemiančius pokyčius. Siekiant šio tikslo buvo išsikelti ir darbo metu įgyvendinti uždaviniai: išnagrinėti finansinės analizės ir pelno bei pelningumo analizės teoriniai aspektai, sukurtas pelningumo analizės modelis, atlikta UAB „Scania Lietuva“ pelningumo analizė, įvertinta pelningumo rodiklių dinamika ir nustatyti veiksniai, lemiantys rodiklių kitimą. Minėti uždaviniai buvo įgyvendinti naudojantis šiais tyrimo metodais: mokslinės literatūros analize, pelno (nuostolių) ataskaitų absoliučių dydžių analize, horizontaliąją pelno (nuostolių) ataskaitų analize, vertikaliąją pelno (nuostolių) ataskaitų analize bei pelningumo rodiklių analize. Mokslinės literatūros analizės metu buvo aptartos svarbiausios sąvokos, teoriniai pelningumo analizės metodai, pateikti ir palyginti skirtingi įvairių autorių požiūriai. Pelno (nuostolių) ataskaitų absoliučių dydžių analizės metu buvo sudarytos linijinės diagramos, išnagrinėta rodiklių vieno nuo kito priklausomybė ir nustatyta absoliučių dydžių dinamika. Horizontaliosios pelno (nuostolių) ataskaitų analizės metu tam tikrų metų pelno (nuostolių) ataskaitos rodikliai buvo lyginti su ankstesnių laikotarpių atitinkamais rodikliais, skaičiuotas absoliutus rodiklių pokytis, o gautas santykis išreikštas procentine išraiška. Vertikaliosios pelno (nuostolių) ataskaitų analizės metu tam tikrų metų rodikliai buvo lyginti su tų pačių metų pasirinktu baziniu ataskaitų rodikliu – pardavimo pajamomis, o gautas dydis išreikštas procentine išraiška, taip pat lyginant vienus metus su kitais buvo skaičiuotas pokytis. Pelningumo rodiklių analizės metu buvo apskaičiuoti pardavimo, turto ir kapitalo pelningumo rodikliai. Atliekant minėtas analizes identifikuoti rodiklių pokyčius lemiantys veiksniai.

Atlikta analizė parodė, kad nagrinėjamu laikotarpiu įmonės pelningumui didžiausios įtakos

turėjo makroekonominiai veiksniai. 2007 m. ir 2010 m. augant Lietuvos ekonomikai augo paklausa ir tarptautinių pervežimų apimtis, tai lėmė ryškų sunkvežimių rinkos, o tuo pačiu ir pardavimo pajamų augimą. Nepriklausomai nuo pajamų augimo bendrojo pardavimo pelningumas šiek tiek mažėjo, tai lėmė pardavimo savikainos augimas. Augant pardavimo pajamoms, augo ir veiklos sąnaudos, šiam augimui didžiausios įtakos turėjo darbuotojų skaičiaus ir darbo užmokesčio didėjimas. Turto ir kapitalo pelningumo rodikliai 2007 m. vertinami kaip ypač geri. 2008 m. prasidėjus ir 2009 m. besitęsiant ekonominei krizei, sumažėjus vartotojų paklausai ir išaugus nemokumui, pardavimo pajamos pastebimai krito. Ekonominė krizė lėmė serviso paslaugų pajamų augimą ir išaugusį naudotų vilkikų poreikį. Grynojo pelno mažėjimui didžiulės įtakos turėjo nežymus veiklos sąnaudų mažėjimas, lyginant su pardavimo pajamų smukimu, taip pat 2009 m. nurašytas avansas, sumokėtas už ilgalaikį turtą, atsisakius projekto. 2008 m. bendrojo, grynojo pardavimo, turto ir kapitalo pelningumo rodikliai vertinami palankiai, 2009 m. šie rodikliai, išskyrus bendrąjį pardavimo pelningumą, vertinami neigiamai. 2010 m. situacijai gerėjant minėti rodikliai nežymiai augo.

Darbą sudaro: įvadas, 3 skyriai, išvados, 32 literatūros šaltiniai, 4 lentelės, 21 paveikslas, 6 priedai, iš viso 75 puslapiai.

Pivoriūnaitė G. Profitability Analysis of UAB „Scania Lietuva“ / Master's Work in Finance Management. Supervisor doc. dr. D. Daujotaitė. – Vilnius: Faculty of Economics and Finance Management, Mykolas Romeris University, 2011. – 75 p.

SUMMARY

The topic of the master's final paper – profitability analysis of UAB “Scania Lietuva” – is relevant as supply and demand controls the prices of products and services in today's market economics thus increasing competition. Since such market is dynamic and risky a company has to constantly analyze its financial status – the dynamics of changes in profit and profitability, differences and their reasons.

The main problem of the research is the lack of a profitability analysis model, when profitability is not analyzed at all, is not analyzed regularly or such analysis is not consistent or thorough enough. An objective of the research – a profitability for 2006 – 2010 of a SCANIA truck maker's subsidiary company in Lithuania UAB “Scania Lietuva” that sells trucks and offers maintenance and repair services. The primary objective of the paper is to create and implement a model of a profitability analysis that would allow making of a profitability analysis of the company in different approaches and identify the factors determining the changes. In order to complete an objective, the following tasks were set and fulfilled: theoretical aspects of financial analysis and profit and profitability were studied, a profitability analysis model was created, a profitability analysis of UAB “Scania Lietuva” was made, a dynamics of profitability rates was evaluated and the factors that determine these rates were discovered. The before-mentioned tasks were fulfilled using these methods: study of scientific literature, absolute values analysis of income statements, horizontal and vertical analysis of income statements and profitability ratios analysis. In the process of the study of scientific literature the most important definitions and theoretical methods of profitability analysis were discussed as well as the different opinions from several authors were given and compared. In the making of the analysis of absolute values of income statements linear graphs were drawn, a dependence of one rates on the others were examined and the dynamics of absolute values was found. Rates of income statements were compared with the same rates in the previous periods while making a horizontal analysis of income statements – absolute changes of rates were calculated and the results were given in percentage. Rates of income statements were compared with the selected base rate – sales revenue of the same year – while making a vertical analysis of income statements, the results were given in percentage and the differences were calculated comparing one year results with another. Gross profit margin, net profit, return on assets and return on equity rates were calculated while making profitability ratios analysis. Indicators, that determined changes of rates, were identified while making

the above mentioned analyses.

The analysis showed that macroeconomics had the greatest influence on company's profitability during the examined period. The demand and the amount of international transits has grown along with growing economics in Lithuania in 2007 and 2010 that determined an increase of truck sales in significantly growing market. Even though the revenue has increased, a slight decrease in profitability has been noticed because of the increase of cost price. While the sales revenue has increased, the expenses have increased as well. The new employees and the rise of the salaries have determined the latter increase. Return on assets and return on equity are considered to be excellent in 2007. After the crisis struck in 2008 the sales revenue has decreased significantly because of the decrease in demand and the increase in insolvency. The economic crisis determined the increase in truck repair sales and the demand of the used trucks. A trivial decrease of cost price compared to the decrease of sales revenue and the written-off pre-payment for a long-term asset after the project was cancelled had a major impact in the decrease of net profit. Gross profit margin, net profit, return on assets and return on equity in 2008 were considered positive, while in 2009 these rates, except the gross profit margin, were considered negative. These rates had increased insignificantly in 2010.

The paper comprises an introduction, 3 chapters, conclusion, 32 sources of literature, 4 tables, 21 pictures, 6 annexes, a total of 75 pages.

PRIEDAI

1 PRIEDAS

UAB „SCANIA LIETUVA“ 2006 – 2010 M. BALANSAS

Duomenys pateikti tūkstančiais litų.

Eil. nr.	Straipsniai	2010	2009	2008	2007	2006
	TURTAS					
A.	Ilgalaikis turtas					
I.	Ilgalaikis nematerialusis turtas	16	26	22	35	10
II.	Ilgalaikis materialusis turtas					
II.1.	Žemė ir pastatai	12.303	13.623	14.369	5.191	5.447
II.2.	Statiniai	28	31	33	36	39
II.3.	Transporto priemonės	391	396	593	631	436
II.4.	Kitas ilgalaikis materialusis turtas	1.896	2.436	2.181	882	500
II.5.	Nebaigta statyba ir išankstiniai mokėjimai	1.062	1.031	1.772	9.676	285
	Ilgalaikio materialiojo turto iš viso	15.680	17.517	18.948	16.416	6.707
III.	Ilgalaikis finansinis turtas	-	-	-	-	-
IV.	Kitas ilgalaikis turtas	-	-	-	-	-
	Ilgalaikio turto iš viso	15.696	17.543	18.970	16.451	6.717
B.	Trumpalaikis turtas					
I.	Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	5.795	5.757	15.998	10.963	3.552
II.	Per vienerius metus gautinos sumos					
II.1.	Iš pirkėjų gautinos sumos	1.144	737	1.521	3.329	1.987
II.2.	Iš susijusių šalių gautinos sumos	1.080	176	50	10.014	5.090
II.3.	Kitos gautinos sumos	281	617	703	545	318
	Per vienerius metus gautinų sumų iš viso	2505	1.530	2.274	13.888	7.395
III.	Kitas trumpalaikis turtas	67	69	67	146	113
IV.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	45	122	159	7.572	6.085
	Trumpalaikio turto iš viso	8.412	7.478	18.498	32.569	17.145
	Turto iš viso	24.108	25.021	37.468	49.020	23.862

1 priedo tęsinys kitame puslapyje

1 PRIEDAS (tęsinys)

Eil. nr.	Straipsniai	2010	2009	2008	2007	2006
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI					
C.	Nuosavas kapitalas					
I.	Kapitalas	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
II.	Privalomasis rezervas	200	200	200	200	200
III.	Nepaskirstytasis pelnas	13.138	12.282	22.091	24.866	11.751
	Nuosavo kapitalo iš viso	15.338	14.482	24.291	27.066	13.951
D.	Dotacijos ir subsidijos	-	-	-	-	-
E.	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai					
I.	Po vienerių metų mokėtinos sumos ir įsipareigojimai					
I.1.	Lizingo (finansinės nuomos) įsipareigojimai	111	14	27	10	33
I.2.	Garantinių įsipareigojimų sukaupimai	240	136	361	713	395
I.3.	Atidėtojo pelno mokesčio įsipareigojimas	170	264	86	132	424
I.4.	Ilgalaikiai atidėjiniai	59	-	-	-	-
	Po vienerių metų mokėtinų sumų ir įsipareigojimų iš viso	580	414	474	855	852
II.	Per vienerius metus mokėtinos sumos ir įsipareigojimai					
II.1.	Ilgalaikių lizingo (finansinės nuomos) įsipareigojimų einamųjų metų dalis	37	13	22	23	43
II.2.	Trumpalaikė paskola	-	-	1.346	-	-
II.3.	Prekybos skolos	191	211	1.182	2.885	289
II.4.	Susijusioms šalims mokėtinos sumos	4.184	8.529	6.619	7.727	3.689
II.5.	Garantinių įsipareigojimų sukaupimai	201	492	1.312	867	120
II.5.	Mokėtinas pelno mokestis	320	-	224	2.243	1.122
II.6.	Kiti trumpalaikiai įsipareigojimai	3.257	880	1.998	7.354	3.796
	Per vienerius metus mokėtinų sumų ir įsipareigojimų iš viso	8.190	10.125	12.703	21099	9.059
	Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso	24.108	25.021	37.468	49.020	23.862

2 PRIEDAS

UAB „SCANIA LIETUVA“ 2006 – 2010 M. PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITOS

Duomenys pateikti tūkstančiais litų.

Eil. nr.	Straipsniai	2010	2009	2008	2007	2006
I.	Pardavimo pajamos	40.211	21.564	123.313	169.588	61.308
II.	Pardavimo savikaina	(35.272)	(18.052)	(103.913)	(146.833)	(48.649)
III.	Bendrasis pelnas	4.939	3.512	19.400	22.755	12.659
IV.	Veiklos sąnaudos	(3.836)	(1.729)	(6.944)	(7.249)	(4.809)
V.	Tipinės veiklos pelnas	1.103	1.783	12.456	15.506	7.850
VI.	Kitos veiklos pajamos (sąnaudos) – grynasis rezultatas	-	(839)	-	67	-
VII.	Finansinės ir investicinės veiklos pajamos (sąnaudos) – grynasis rezultatas	(21)	(375)	(412)	594	153
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas	1.082	569	12.044	16.167	8.003
IX.	Pagautė	-	-	-	-	-
X.	Netekimai	-	-	-	-	-
XI.	Pelnas prieš apmokestinimą	1.082	569	12.044	16.167	8.003
XII.	Pelno mokestis	(226)	(178)	(1.819)	(3.052)	(1.597)
XIII.	Grynasis pelnas	856	391	10.225	13.115	6.406

3 PRIEDAS

HORIZONTALIOJI PELNO (NUOATOLIŲ) ATASKAITŲ ANALIZĖ

Eil. nr.	Straipsniai	2010	2009	Pokytis		2009	2008	Pokytis	
				Absoliutus (tūkst. litų)	Procentinis (%) 2010 - 2009 m.			Absoliutus (tūkst. litų)	Procentinis (%) 2009 - 2008 m.
I.	Pardavimo pajamos	40.211	21.564	18.647	86,47	21.564	123.313	-101.749	-82,51
	Automobilių pardavimo pajamos	26.104	9.744	16.360	167,90	9.744	101.494	-91.750	-90,40
	Suteiktų paslaugų pajamos	14.107	11.820	2.287	19,35	11.820	19.974	-8.154	-40,82
	Komisinių pajamos	0	0	0	0,00	0	1.845	-1.845	-100,00
II.	Pardavimo savikaina (-)	35.272	18.052	17.220	95,39	18.052	103.913	-85.861	-82,63
III.	Bendrasis pelnas	4.939	3.512	1.427	40,63	3.512	19.400	-15.888	-81,90
IV.	Veiklos sąnaudos (-)	3.836	1.729	2.107	121,86	1.729	6.944	-5.215	-75,10
V.	Tipinės veiklos pelnas	1.103	1.783	-680	-38,14	1.783	12.456	-10.673	-85,69
VI.	Kitos veiklos pajamos (sąnaudos) - grynasis rezultatas	0	-839	839	-100,00	-839	0	-839	100,00
VII.	Finansinės ir investicinės veiklos pajamos (sąnaudos) - grynasis rezultatas	-21	-375	354	-94,40	-375	-412	37	-8,98
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas	1.082	569	513	90,16	569	12.044	-11.475	-95,28
IX.	Pagautė	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
X.	Netekimai	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
XI.	Pelnas prieš apmokestinimą	1.082	569	513	90,16	569	12.044	-11.475	-95,28
XII.	Pelno mokestis (-)	226	178	48	26,97	178	1.819	-1.641	-90,21
XIII.	Grynasis pelnas	856	391	465	118,93	391	10.225	-9.834	-96,18

3 priedo tęsinys kitame puslapyje

3 PRIEDAS (tęsinys)

Eil. nr.	Straipsniai	2008	2007	Pokytis		2007	2006	Pokytis	
				Absoliutus (tūkst. litų)	Procentinis (%) 2008 - 2007 m.			Absoliutus (tūkst. litų)	Procentinis (%) 2007 - 2006 m.
I.	Pardavimo pajamos	123.313	169.588	-46.275	-27,29	169.588	61.308	108.280	176,62
	Automobilių pardavimo pajamos	101.494	147.317	-45.823	-31,11	147.317	43.569	103.748	238,12
	Suteiktų paslaugų pajamos	19.974	17.445	2.529	14,50	17.445	13.726	3.719	27,09
	Komisinių pajamos	1.845	4.826	-2.981	-61,77	4.826	4.013	813	20,26
II.	Pardavimo savikaina (-)	103.913	146.833	-42.920	-29,23	146.833	48.649	98.184	201,82
III.	Bendrasis pelnas	19.400	22.755	-3.355	-14,74	22.755	12.659	10.096	79,75
IV.	Veiklos sąnaudos (-)	6.944	7.249	-305	-4,21	7.249	4.809	2.440	50,74
V.	Tipinės veiklos pelnas	12.456	15.506	-3.050	-19,67	15.506	7.850	7.656	97,53
VI.	Kitos veiklos pajamos (sąnaudos) - grynas rezultatas	0	67	-67	-100,00	67	0	67	100,00
VII.	Finansinės ir investicinės veiklos pajamos (sąnaudos) - grynas rezultatas	-412	594	-1.006	-169,36	594	153	441	288,24
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas	12.044	16.167	-4.123	-25,50	16.167	8.003	8.164	102,01
IX.	Pagautė	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
X.	Netekimai	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
XI.	Pelnas prieš apmokestinimą	12.044	16.167	-4.123	-25,50	16.167	8.003	8.164	102,01
XII.	Pelno mokestis (-)	1.819	3.052	-1.233	-40,40	3.052	1.597	1.455	91,11
XIII.	Grynas pelnas	10.225	13.115	-2.890	-22,04	13.115	6.406	6.709	104,73

4 PRIEDAS

VERTIKALIOJI PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITŲ ANALIZĖ

Eil. nr.	Straipsniai	2010 m.		2009 m.		2010 - 2009 m.	2009 m.		2008 m.		2009 - 2008 m.
			Dalis (%)		Dalis (%)	Pokytis (%)		Dalis (%)		Dalis (%)	Pokytis (%)
I.	Pardavimo pajamos	40.211	100	21.564	100		21.564	100	123.313	100	
	Automobilių pardavimo pajamos	26.104	64,92	9.744	45,19	19,73	9.744	45,19	101.494	82,31	-37,12
	Suteiktų paslaugų pajamos	14.107	35,08	11.820	54,81	-19,73	11.820	54,81	19.974	16,20	38,62
	Komisinių pajamos	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	1.845	1,50	-1,50
II.	Pardavimo savikaina (-)	35.272	87,72	18.052	83,71	4,00	18.052	83,71	103.913	84,27	-0,55
III.	Bendrasis pelnas	4.939	12,28	3.512	16,29	-4,00	3.512	16,29	19.400	15,73	0,55
IV.	Veiklos sąnaudos (-)	3.836	9,54	1.729	8,02	1,52	1.729	8,02	6.944	5,63	2,39
V.	Tipinės veiklos pelnas	1.103	2,74	1.783	8,27	-5,53	1.783	8,27	12.456	10,10	-1,83
VI.	Kitos veiklos pajamos (sąnaudos) - grynas rezultatas	0	0,00	-839	-3,89	3,89	-839	-3,89	0	0,00	-3,89
VII.	Finansinės ir investicinės veiklos pajamos (sąnaudos) - grynas rezultatas	-21	-0,05	-375	-1,74	1,69	-375	-1,74	-412	-0,33	-1,40
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas	1.082	2,69	569	2,64	0,05	569	2,64	12.044	9,77	-7,13
IX.	Pagautė	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
X.	Netekimai	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
XI.	Pelnas prieš apmokestinimą	1.082	2,69	569	2,64	0,05	569	2,64	12.044	9,77	-7,13
XII.	Pelno mokestis (-)	226	0,56	178	0,83	-0,26	178	0,83	1.819	1,48	-0,65
XIII.	Grynas pelnas	856	2,13	391	1,81	0,32	391	1,81	10.225	8,29	-6,48

4 priedo tęsinys kitame puslapyje

4 PRIEDAS (tęsinys)

Eil. nr.	Straipsniai	2008 m.		2007 m.		2008 - 2007 m.	2007 m.		2006 m.		2007 - 2006 m.
			Dalis (%)		Dalis (%)	Pokytis (%)		Dalis (%)		Dalis (%)	Pokytis (%)
I.	Pardavimo pajamos	123.313	100	169.588	100		169.588	100	61.308	100	
	Automobilių pardavimo pajamos	101.494	82,31	147.317	86,87	-4,56	147.317	86,87	43.569	71,07	15,80
	Suteiktų paslaugų pajamos	19.974	16,20	17.445	10,29	5,91	17.445	10,29	13.726	22,39	-12,10
	Komisinių pajamos	1.845	1,50	4.826	2,85	-1,35	4.826	2,85	4.013	6,55	-3,70
II.	Pardavimo savikaina (-)	103.913	84,27	146.833	86,58	-2,31	146.833	86,58	48.649	79,35	7,23
III.	Bendrasis pelnas	19.400	15,73	22.755	13,42	2,31	22.755	13,42	12.659	20,65	-7,23
IV.	Veiklos sąnaudos (-)	6.944	5,63	7.249	4,27	1,36	7.249	4,27	4.809	7,84	-3,57
V.	Tipinės veiklos pelnas	12.456	10,10	15.506	9,14	0,96	15.506	9,14	7.850	12,80	-3,66
VI.	Kitos veiklos pajamos (sąnaudos) - grynasis rezultatas	0	0,00	67	0,04	-0,04	67	0,04	0	0,00	0,04
VII.	Finansinės ir investicinės veiklos pajamos (sąnaudos) - grynasis rezultatas	-412	-0,33	594	0,35	-0,68	594	0,35	153	0,25	0,10
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas	12.044	9,77	16.167	9,53	0,23	16.167	9,53	8.003	13,05	-3,52
IX.	Pagautė	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
X.	Netekimai	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
XI.	Pelnas prieš apmokestinimą	12.044	9,77	16.167	9,53	0,23	16.167	9,53	8.003	13,05	-3,52
XII.	Pelno mokestis (-)	1.819	1,48	3.052	1,80	-0,32	3.052	1,80	1.597	2,60	-0,81
XIII.	Grynasis pelnas	10.225	8,29	13.115	7,73	0,56	13.115	7,73	6.406	10,45	-2,72

5 PRIEDAS

TURTO IR NUOSAVO KAPITALO PELNINGUMUI ĮTAKĄ DARANČIŲ VEIKSNIŲ ANALIZĖ 2006 – 2010 M.

		Grynasis pardavimo pelningumas					Turto apyvartumas					Kapitalo struktūra				
		2010	2009	2008	2007	2006	2010	2009	2008	2007	2006	2010	2009	2008	2007	2006
Turto pelningumas	Grynasis pelnas/Pardavimo pajamos *															
	Pardavimo pajamos/Visas turtas	0,02	0,02	0,08	0,08	0,10	1,67	0,86	3,29	3,46	2,57	-	-	-	-	-
Nuosavo kapitalo pelningumas	Grynasis pelnas/Pardavimo pajamos *															
	Pardavimo pajamos/Visas turtas * Visas turtas/Nuosavas kapitalas	0,02	0,02	0,08	0,08	0,10	1,67	0,86	3,29	3,46	2,57	1,57	1,73	1,54	1,81	1,71

6 PRIEDAS

SUNKVEŽIMIŲ (VIENETAIS) IR PERVEŽAMŲ KROVINIŲ (TONOMIS) 2006 – 2010 M. ANALIZĖ

	2010 m.	2009 m.	Pokytis		2009 m.	2008 m.	Pokytis	
			Absoliutus	Procentinis (%) 2010 - 2009 m.			Absoliutus	Procentinis (%) 2009 - 2008 m.
Krovininiai automobiliai (vnt.)	113113	126519	-13406	-10,60	126519	128733	-2214	-1,72
Puspriekabių vilkikai (vnt.)	20808	19806	1002	5,06	19806	21375	-1569	-7,34
Sunkvežimių iš viso (vnt.)	133921	146325	-12404	-5,54	146325	150108	-3783	-9,06
Krovinių vežimas, tūkst. tonų	44716,3	44697	19,3	0,04	44697	59426,5	-14729,5	-24,79

	2008 m.	2007 m.	Pokytis		2007 m.	2006 m.	Pokytis	
			Absoliutus	Procentinis (%) 2008 - 2007 m.			Absoliutus	Procentinis (%) 2007 - 2006 m.
Krovininiai automobiliai (vnt.)	128733	126507	2226	1,76	126507	117427	9080	7,73
Puspriekabių vilkikai (vnt.)	21375	21076	299	1,42	21076	18119	2957	16,32
Sunkvežimių iš viso (vnt.)	150108	147583	2525	3,18	147583	135546	12037	24,05
Krovinių vežimas, tūkst. tonų	59426,5	62155,7	-2729,2	-4,39	62155,7	56026	6129,7	10,94